

PROJEKT z dnia 17.07.2017

**Strategia Rozwoju
Gminy Kozielice
na lata 2017-2026**

Lipiec, 2017 r.

Zamawiający:

Gmina Kozielice
Urząd Gminy w Kozielicach
Kozielice 73
74-204 Kozielice

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Strategia Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026

Właściciel firmy:

mgr Joanna Masiota – Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr Kamil Nabagło
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Kamińska

w ścisłej współpracy z pracownikami
Urzędu Gminy w Kozielicach

Lipiec, 2017 r.

SPIS TREŚCI

SPIS SKRÓTÓW.....	5
I. WSTĘP.....	6
1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.2. POTRZEBA, CEL I METODYKA OPRACOWANIA	6
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI GMINY I GOSPODAROWANIA PRZESTRZENIĄ.....	8
2.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI	8
2.2. UŻYTKOWANIE TERENU	10
2.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW, W TYM ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	11
III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY	14
3.1. TRENDY DEMOGRAFICZNE	14
3.2. STRUKTURA EKONOMICZNA LUDNOŚCI	16
3.3. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	18
3.4. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	22
3.5. ROLNICTWO	24
IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	25
4.1. OŚWIATA.....	25
4.2. OPIEKA SPOŁECZNA	27
4.3. KULTURA.....	29
4.4. SPORT I REKREACJA	32
4.5. SŁUŻBA ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWO.....	33
V. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY.....	34
5.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	34
5.2. ELEKTROENERGETYKA	34
5.3. GAZOWNICTWO	35
5.4. SYSTEM KOMUNIKACYJNY	35
5.5. GOSPODARKA ODPADAMI	37
5.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO	37
5.7. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	38
VI. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	39
6.1. BUDOWA GEOLOGICZNA I RZEŻBA TERENU	39
6.2. GLEBY	39
6.3. WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE	40
6.4. POWIETRZE I KLIMAT	42
6.5. FAUNA I FLORA	42
6.6. PRZYRODA CHRONIONA I JEJ ZASOBY.....	43
6.7. WALORY TURYSTYCZNE	47
VII. ANALIZA PROBLEMÓW GMINY I POTENCJAŁÓW ROZWOJU.....	48
7.1. METODOLOGIA – ANALIZA SWOT.....	48
7.2. SILNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY KOZIELICE.....	50
7.3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONYCH ANALIZ	53
VIII. UDZIAŁ INTERESARIUSZY W OPRACOWANIU STRATEGII ROZWOJU	54

8.1.	KONSULTACJE SPOŁECZNE	54
8.2.	WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	55
8.3.	WYNIKI SPOTKAŃ OTWARTYCH POŁĄCZONYCH Z DEBATĄ.....	61
8.4.	WYNIKI SKŁADANIA SWOICH UWAG, OPINII I POMYSŁÓW DO PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU	62
IX.	WYZNACZONE CELE ROZWOJU GMINY.....	63
9.1.	ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA.....	63
9.2.	WIZJA I MISJA GMINY	67
9.3.	CELE STRATEGICZNE W OBSZARZE DZIAŁANIA: SPOŁECZEŃSTWO.....	70
9.4.	CELE STRATEGICZNE W OBSZARZE DZIAŁANIA: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	72
9.5.	CELE STRATEGICZNE W OBSZARZE DZIAŁANIA: PRZYJAZNE ŚRODOWISKO	73
9.6.	ZADANIA SZCZEGÓŁOWE PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI	74
X.	ZAŁOŻENIA FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU	76
10.1.	ANALIZA BUDŻETU GMINY KOZIELICE.....	76
10.2.	KOSZTY REALIZACJI I SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII - PLAN FINANSOWY REALIZACJI STRATEGII	76
10.3.	KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY PROMUJĄCE ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY, INTEGRACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ	77
XI.	ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ ROZWOJU	80
11.1.	INSTRUMENTY PRAWNE	81
11.2.	INSTRUMENTY FINANSOWE	81
11.3.	INSTRUMENTY SPOŁECZNE	81
11.4.	INSTRUMENTY STRUKTURALNE	82
XII.	MONITOROWANIE STRATEGII	83
12.1.	ZASADY MONITORINGU	83
12.2.	WSKAŹNIKI MONITOROWANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH.....	83
	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA.....	85
	SPIS TABEL	86
	SPIS RYCIN	86
	ZAŁĄCZNIK NR 1 DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KOZIELICE NA LATA 2017-2026 – WYNIKI ANKIETYZACJI	88

SPIS SKRÓTÓW

CIS	Centrum Informacji Społecznej	PO	program operacyjny
c.w.u.	ciepła woda użytkowa	PO IIŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
DW	droga wojewódzka	POZ	podstawowa opieka zdrowotna
Dz. U.	Dziennik Ustaw	PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	PSZOK	punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
EFS	Europejski Fundusz Społeczny	RLM	równoważna liczba mieszkańców
en. elektr.	energia elektryczna	RP	Rzeczpospolita Polska
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	SRK	Strategia Rozwoju Kraju
GJ	gigadzul	SRKS	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego
GPR	generalny pomiar ruchu	SWOT	technika analityczna (kategorie czynników: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia
GPZ	główny punkt zasilania		temperatura
GUS	Główny Urząd Statystyczny		Unia Europejska
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej	temp.	temperatura
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy	UE	Unia Europejska
LGD	Lokalna Grupa Działania	WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Mg	megagram (tona)	WN	wysokie napięcie
MPZP	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	ZDR	zakład dużego ryzyka
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	ze zm.	ze zmianami
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia	ZZR	zakład zwiększonego ryzyka
op.	opałowy		
OZE	odnawialne źródła energii		
PGN	plan gospodarki niskoemisyjnej		

I. WSTĘP

1.1. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Strategia Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026. Konieczność opracowania dokumentu wynika z upływu okresu obowiązywania dotychczasowej Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2007-2013 przyjętej Uchwałą Nr VIII/49/07 Rady Gminy w Kozielicach z dnia 14 sierpnia 2007 r.

Zaszła konieczność opracowania nowej strategii rozwoju. Dokument opracowano w odniesieniu do obowiązujących norm prawnych, możliwości finansowania przedsięwzięć i aktualnego stanu społeczno-gospodarczego i infrastrukturalnego Gminy Kozielice.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2016, poz. 383 ze zm.), gminy prowadzą politykę rozwoju, czyli zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno – gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. dotyczących problemów społecznych, rozwoju gospodarczego, gospodarowania odpadami, ochrony zdrowia, turystyki czy ochrony środowiska.

Opracowanie strategii pozwala na przeanalizowanie zmian, jakie zaszły na skutek rozwoju Gminy Kozielice w ostatnich latach oraz uzupełnienie działań, których realizacja przyczyni się do dalszego rozwoju jednostki.

Niniejsze opracowanie prezentuje szeroko rozumianą problematykę polityki rozwoju Gminy Kozielice (gmina wiejska), jednostki położonej w powiecie pyrzyckim, województwie zachodniopomorskim.

Obejmuje ono zagadnienia związane z:

- charakterystyką obszaru gminy,
- analizą sytuacji demograficznej i gospodarczej,
- analizą obecnego stanu środowiska przyrodniczego,
- analizą infrastruktury społecznej i technicznej,
- analizą SWOT,
- określeniem misji i wizji gminy,
- wytyczeniem celów w zakresie polityki rozwoju,
- określeniem możliwych sposobów finansowania, założonych celów i zadań,
- określeniem sposobów monitoringu pozwalającego na ocenę realizacji założonej strategii rozwoju.

1.2. POTRZEBA, CEL I METODYKA OPRACOWANIA

Polityka rozwoju mająca wpływ na każdą dziedzinę życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie jednostki samorządowej oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru.

Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, uwzględniając kierunek zrównoważonego rozwoju, a nad którymi trzeba nadal pracować.

Określenie obecnej sytuacji Gminy Kozielice pozwala przeanalizować zmiany jakie zaszły na opisywanym terenie, co umożliwi podjąć decyzję o zaktualizowaniu celów rozwojowych, kontynuacji lub wytyczeniu nowych, w celu zintegrowania spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej oraz środowiska przyrodniczego. Celem jest osiągnięcie równowagi i podążanie w kierunku zrównoważonego rozwoju.

Jako rok bazowy do analizy zmian przyjęto rok 2015, co wynika z możliwości uzyskania porównywalnych danych na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju. Informacje na poziomie gminy są możliwe do pozyskania za rok 2016, jednak ich stosowanie uniemożliwiłoby porównanie z danymi dla jednostek terytorialnych wyższego rzędu. Informacje publikowane przez Główny Urząd Statystyczny dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

Bazą do opracowania niniejszej strategii rozwoju są dane m.in.: Urzędu Gminy w Kozielicach, Ośrodka Pomocy Społecznej w Kozielicach, Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie, Głównego Urzędu Statystycznego. Przy opracowaniu dokumentu korzystano z danych zawartych w opracowaniach poziomu gminnego, powiatowego, wojewódzkiego i krajowego, opracowań tematycznych i danych udostępnionych przez niewymienione jednostki i instytucje.

W przypadku opisu procesów zmian zachodzących w Gminie Kozielice, powiecie pyrzyckim, województwie zachodniopomorskim i kraju porównywano dane z lat 2010-2015. Taki przedział czasowy pozwala na określenie tendencji i prognoz.

Prace nad strategią rozwoju zrealizowano tak, aby zachować zgodność z opracowanymi dokumentami strategicznymi, na poziomie lokalnym, regionalnym, wojewódzkim i krajowym.

Strategia rozwoju przedstawia i opracowuje kluczowe dla rozwoju jednostki wyzwania oraz zarysowuje cele rozwojowe w odniesieniu do różnego rodzaju obszarów, uwzględniając funkcje przez nie pełnione, występujące potencjały oraz bariery.

Celem opracowania strategii jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa polityki rozwoju Gminy Kozielice. Zawarte w niej rozwiązania przyczynią się do właściwego zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku gminy w zakresie opracowania i aktualizacji strategicznych dokumentów gminnych. Pozwala to kontrolować stan jednostki oraz planować działania rozwojowe.

Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję systemu zarządzania jednostką, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych. Dokument powinien stanowić podstawę opracowywania bardziej szczegółowych dokumentów, planów inwestycyjnych gminy, corocznego budżetu. Ponadto powinien dać możliwość ubiegania się jednostce o zewnętrzne środki finansowe na poszczególne zadania inwestycyjne.

Ważnym elementem opracowania strategii jest także poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców Gminy Kozielice, przedsiębiorców, instytucji i organizacji. Dlatego istotnym etapem opracowania niniejszej strategii były konsultacje społeczne, których zakres i przebieg scharakteryzowano w dalszej części dokumentu.

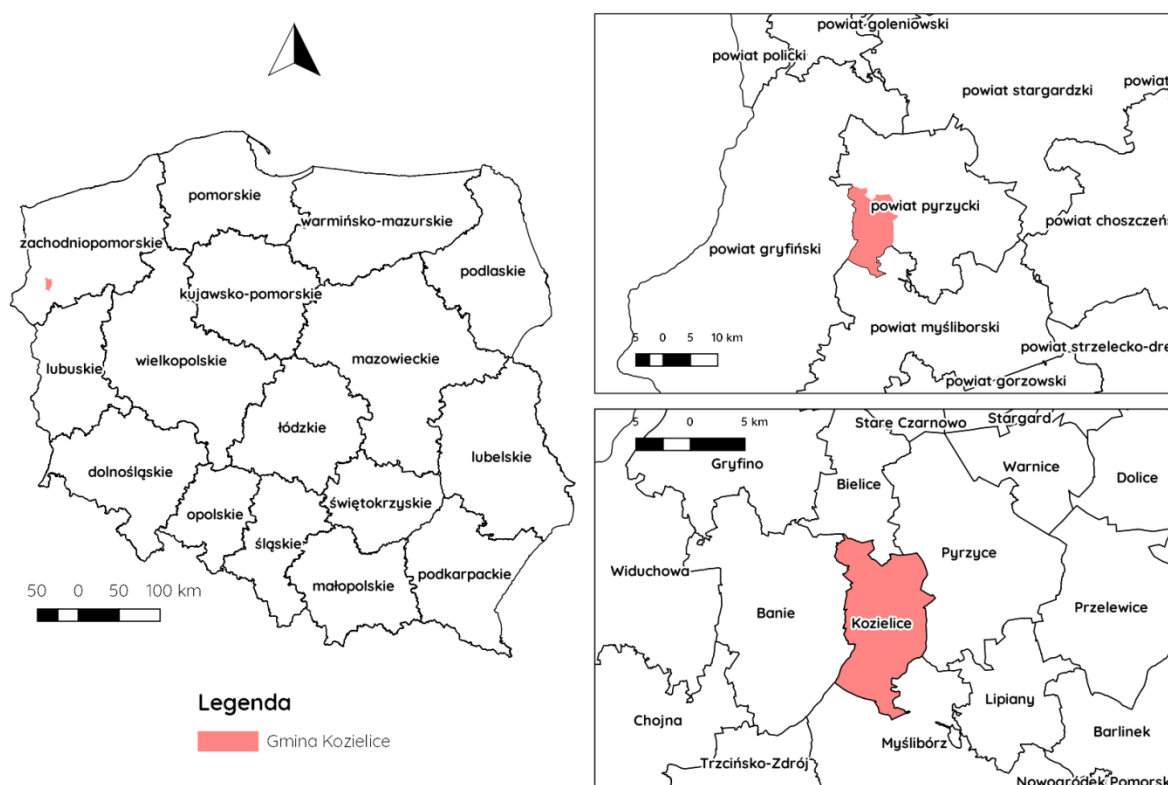
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI GMINY I GOSPODAROWANIA PRZESTRZENIĄ

2.1. UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z LOKALIZACJI

Gmina Kozielice położona jest w województwie zachodniopomorskim w odległości około 55 km od Szczecina i około 65 km od Gorzowa Wielkopolskiego.

Jest to jedna z 6 gmin wchodzących w skład powiatu pyrzyckiego. Analizowana jednostka graniczy z gminami: Pyrzyce (od wschodu), Myślibórz (od południa), Banie (od zachodu) oraz Bielice (od północy).

Położenie względem województwa zachodniopomorskiego, powiatu pyrzyckiego i sąsiednich gmin przedstawiono na rycinie.

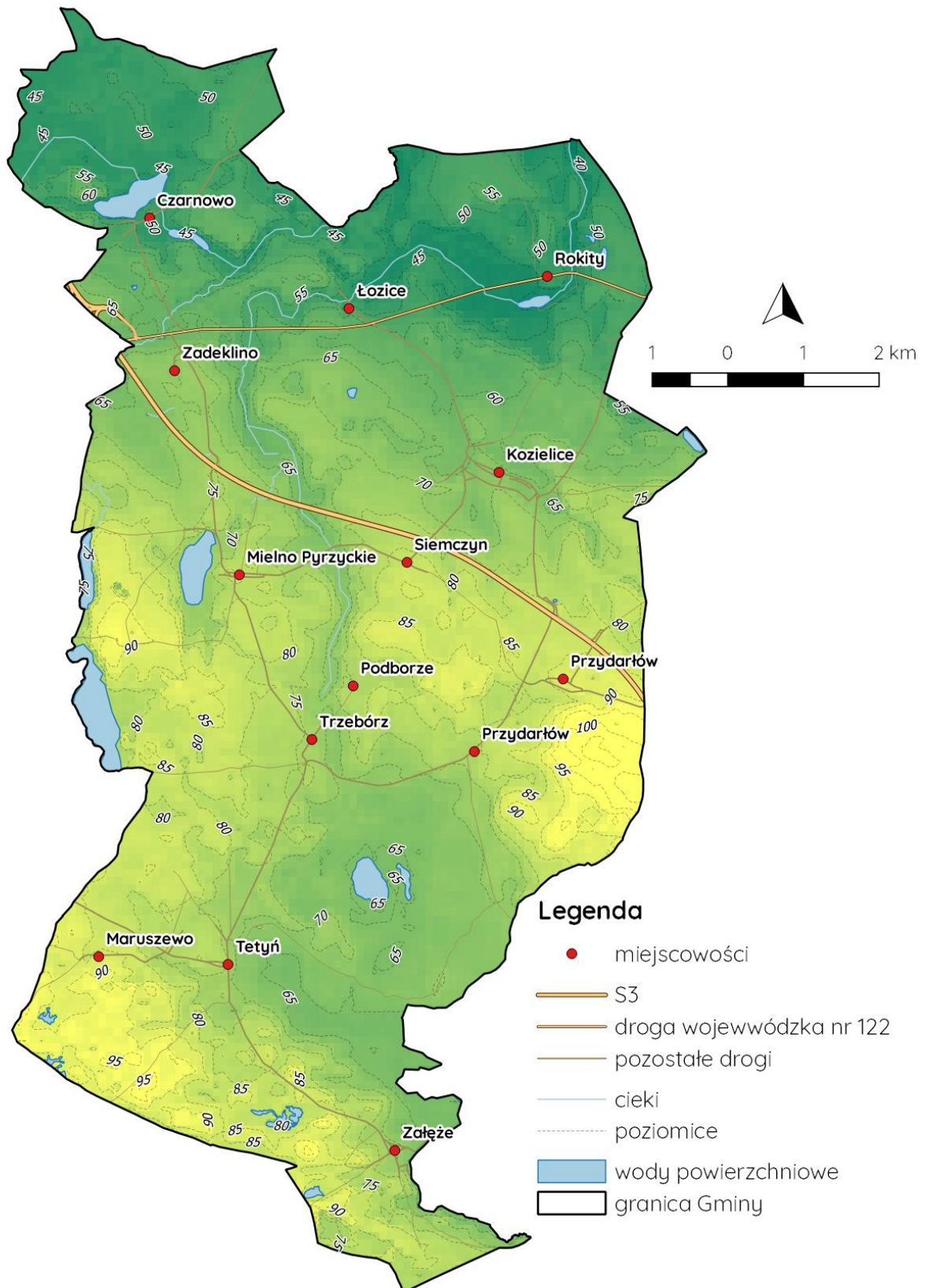
Ryc. 1. Położenie Gminy Kozielice w powiecie pyrzyckim na tle województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Kozielice jest gminą wiejską. Miejscowościami o największej liczbie mieszkańców są Kozielice i Tetyń. Siedzibą Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej jest wieś Kozielice. Jednak w celu realizacji wielu usług czy załatwienia spraw, występuje konieczności dotarcia siedziby powiatu, tj. Pyrzyc.

W skład gminy wchodzi 11 sołectw: Czarnowo, Kozielice, Łozice, Maruszewo, Mielno Pyrzyckie, Przydarłów, Rokity, Siemczyn, Tetyń, Trzebórz, Załęże oraz dwie miejscowości nie posiadające statutu sołectwa tj. Trzebórz-Przedborze i Zadeklino.

**Ryc. 2. Miejscowości Gminy Kozielice
na tle sieci komunikacyjnej, wód powierzchniowych i rzeźby terenu**
Źródło: opracowanie własne

2.2. UŻYTKOWANIE TERENU

Gmina Kozielice jest gminą wiejską, co warunkuje charakter użytkowania terenów. Gmina posiada charakter typowo rolniczy czemu sprzyja położenie pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej wg Kondrackiego. Około 85,7% powierzchni Gminy położone jest w mezoregionie Pojezierze Myśluborskie, a pozostałe 14,3% powierzchni na północy gminy należy do Równiny Wełyńskiej i Równiny Pyrzycko-Stargardzkiej.

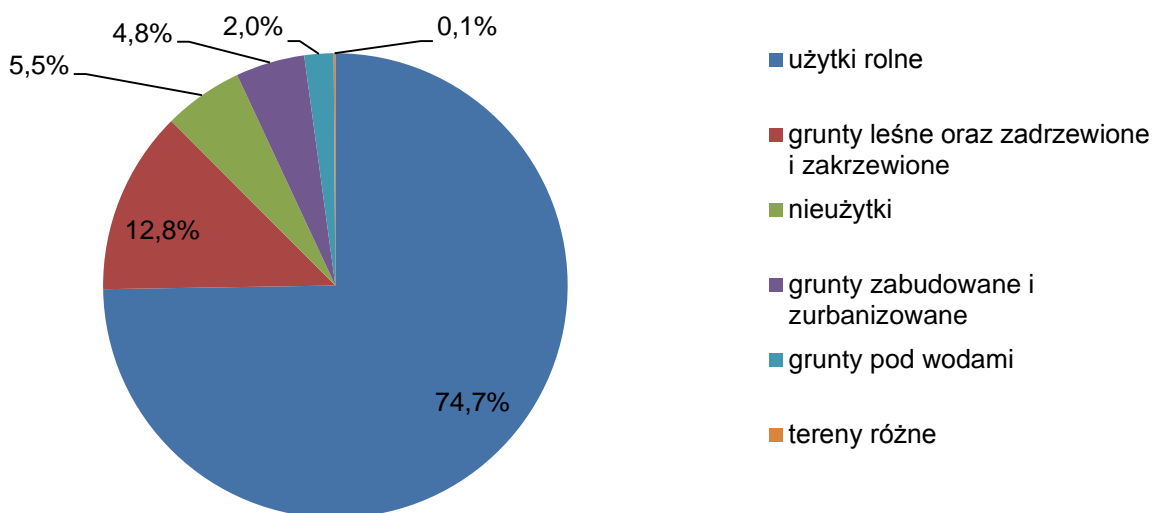
Powierzchnia Gminy Kozielice wynosi 9 453 ha (95 km²). Największy obszar zajmują użytki rolne 7 066 ha, co stanowi 74,7 % powierzchni opisywanej jednostki terytorialnej. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 1 207 ha (tj. 12,8 %), natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane 454 ha (tj. 4,8 %).

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na obszarze Gminy Kozielice przedstawiono w tabeli oraz zobrazowano na rycinie.

Tabela 1. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Kozielice

Forma użytkowania terenu	Powierzchnia [ha]	Udział (%)
użytki rolne	7066	74,7
grunty orne	5979	63,2
sady	11	0,1
łąki trwałe	571	6,0
pastwiska trwałe	394	4,2
grunty rolne zabudowane	72	0,8
grunty pod rowami	39	0,4
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	1207	12,8
grunty leśne	1164	12,3
grunty zadrzewione i zakrzewione	43	0,5
grunty pod wodami	192	2,0
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	191	2,0
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1	0,0
grunty zabudowane i zurbanizowane	454	4,8
tereny mieszkaniowe	25	0,3
tereny przemysłowe	19	0,2
tereny zurbanizowane niezabudowane	13	0,1
tereny rekreacji i wypoczynku	6	0,1
tereny komunikacyjne - drogi	389	4,1
użytki kopalne	2	0,0
nieużytki	523	5,5
tereny różne	11	0,1
Łącznie	9 453	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 3. Użytkowanie terenu Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.3. EWIDENCJA GRUNTÓW I BUDYNKÓW, W TYM ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Obowiązkiem Władz Gminy jest właściwe rozplanowanie przestrzeni jednostki zgodnie z obecnie panującymi uwarunkowaniami przyrodniczymi, gospodarczymi i społecznymi. W związku z tym corocznie w budżecie Gminy Kozielice przeznaczają się środki pieniężne i organizacyjne w celu opracowania nowych koncepcji rozwoju analizowanej jednostki w sposób zrównoważony (uwzględniając ochronę środowiska) i jednocześnie odpowiadając na aktualne zapotrzebowanie rozwoju dla tego obszaru.

Podstawę planowania przestrzennego, wymiaru podatków, oznaczenia nieruchomości w księgach wieczystych, statystyki publicznej i gospodarki nieruchomościami stanowi ewidencja gruntów i budynków (kataster nieruchomości).

Zasady rozwoju przestrzennego gminy jako całości, określone zostały w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kozielice.

Studium to dokument, który umożliwia rozpatrywanie poszczególnych inwestycji w odniesieniu do całego gminy i daje wskazania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jest to dokument o charakterze strategicznym jednak nie posiada mocy aktu prawnego. Studium to dokument koordynujący: działania rządowe (ponadregionalne), działania samorządowe (na szczeblu regionalnym) i działania lokalne (na granicy z innymi jednostkami samorządowymi) i jednocześnie określający przestrzennie realizację przyjętej przez gminę strategii.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kozielice Rada Gminy Kozielice przyjęła uchwałą Nr XXV/261/2001 z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kozielice.

Na przestrzeni 15 lat Studium było w części sześciokrotnie zmieniane następującymi uchwałami:

- Nr XV/125/04 Rady Gminy Kozielice z dnia 23 września 2004 r. – I zmiana studium,
- Nr XXIII/186/2005 Rady Gminy Kozielice z dnia 7 lipca 2005 r. – II zmiana studium,

- Nr IX/52/2007 Rady Gminy Kozielice z dnia 23 października 2007 r. - III zmiana studium,
- Nr XXVIII/195/2010 Rady Gminy Kozielice z 18 marca 2010 r. - IV zmiana studium,
- Nr XXVIII/196/2010 Rady Gminy Kozielice z 18 marca 2010 r. - V zmiana studium,
- Nr XXII/242/13 Rady Gminy Kozielice z 21 listopada 2013 r. - VI zmiana studium.

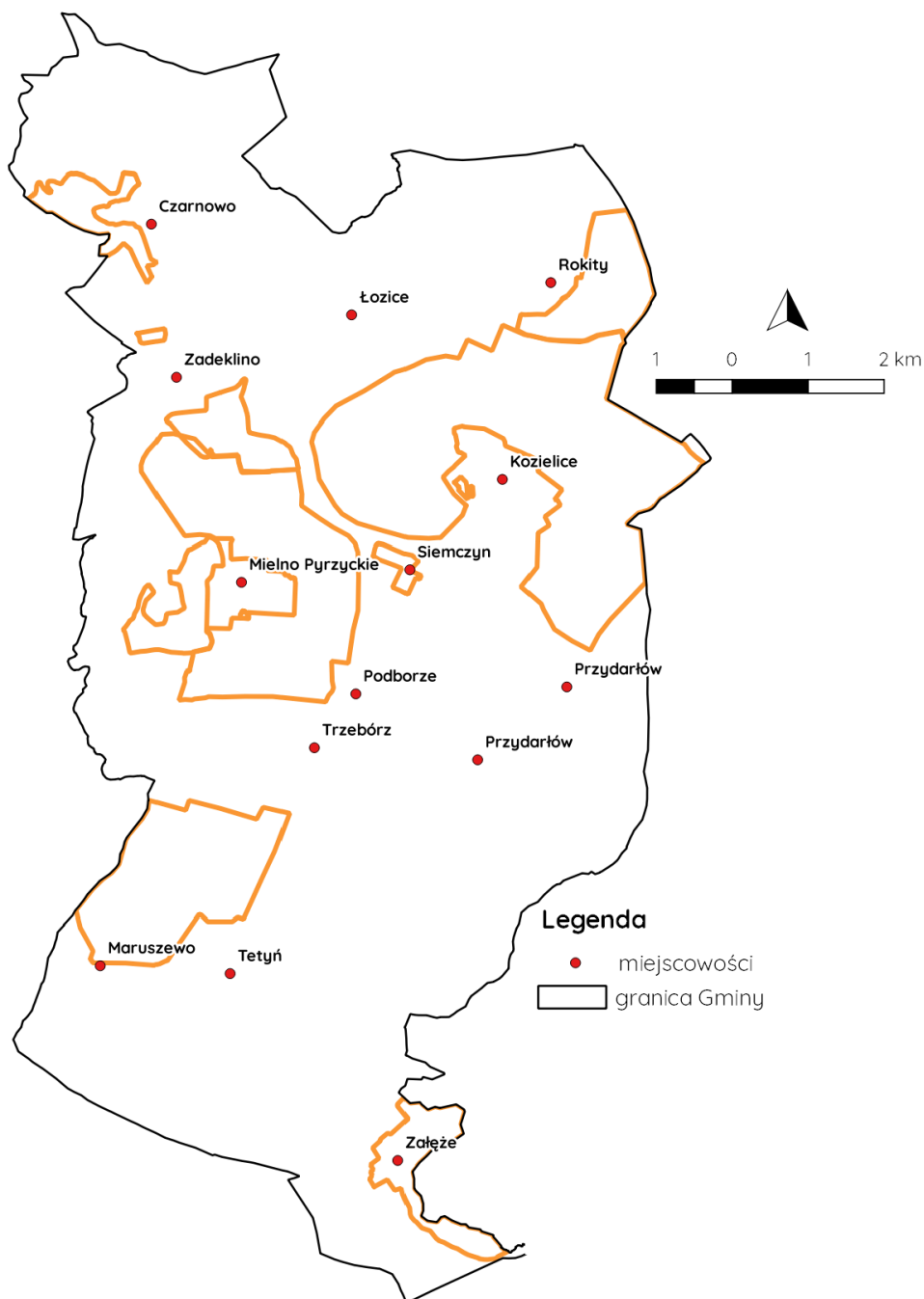
Biorąc pod uwagę obowiązujące normy prawne można stwierdzić częściową dezaktualizację zapisów obowiązującego Studium.

Dokumentami opartymi na Studium, posiadającymi moc aktu prawnego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Obszary bez wykonanych MPZP mogą być narażone na nieuporządkowany rozwój budownictwa, bez wskazań dotyczących rodzajów i funkcji budynków, ich kształtu, wielkości, położenia, a to może prowadzić do zakłóceń w ładzie przestrzennym obszaru Gminy.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest jedynym aktem, który w sposób prawny określa sposób zagospodarowania terenu, stanowi o ograniczeniach, obowiązkach i możliwościach zagospodarowania terenów.

Zgodnie ze stanem na 31.12.2016 r. granicach Gminy Kozielice obowiązuje 14 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (numeracja od nr 4 do 17) oraz 4 zmiany niektórych z nich. Obejmują łącznie obszar o powierzchni 2 784,756 ha, co stanowi około 29,5% całkowitej powierzchni opisywanej jednostki administracyjnej. Jest to średni poziom pokrycia planami miejscowymi.

Obszary dla których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Kozielice przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 4. Obszary dla których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne

W przypadku, gdy miejscowy plan nie zostanie uchwalony jako jego zamiennik funkcjonuje decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Decyzja, jako narzędzie awaryjne w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dotyczyć powinna wyłącznie przypadków, gdy wnioskowana zabudowa lokalizowana jest w ciągu zabudowy istniejącej, jako jej uzupełnienie i kontynuację na wolnych działkach, po sporządzeniu analizy wykonywanej na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie

sposobu ustalania wymagań dotyczących nowej zabudowy i zagospodarowania terenu w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Analiza ta nie obowiązuje przy lokalizacji inwestycji celu publicznego.

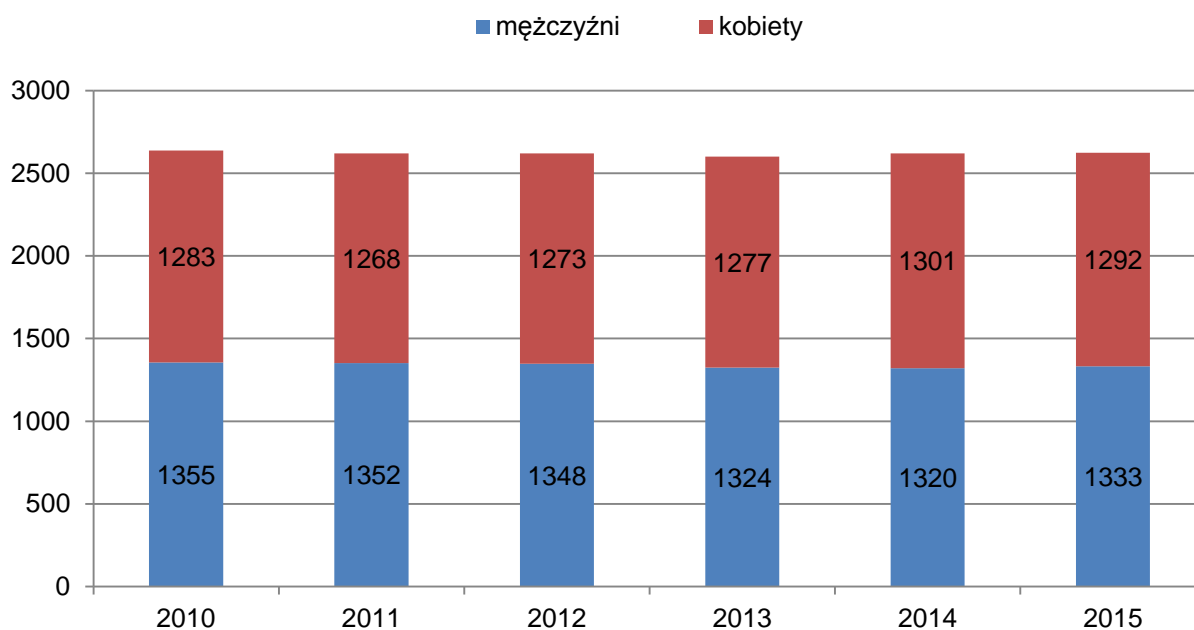
Na terenie Gminy Kozielice w latach 2002-2016 wydanych zostało 259 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Uwzględniając lokalizację najwięcej decyzji wydano w: Kozielicach (42), Tetyniu (36), Czarnowie (33), Mielnie Pyrzyckim i Trzeborzu (po 32).

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY

3.1. TRENDY DEMOGRAFICZNE

Zgodnie z danymi GUS (stan na 31.12.2015 r.) liczba ludności Gminy Kozielice wg faktycznego miejsca zamieszkania wynosi 2 599 osób.

Obserwuje się tendencję spadkową w ogólnej liczbie mieszkańców, co odzwierciedla spadek z 2 634 osób w roku 2010 do 2 599 osób w roku 2015.

Ryc. 5. Zmiany liczby ludności Gminy Kozielice w latach 2010-2015 z uwzględnieniem płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

Dla porównania liczby ludności wewnątrz Gminy Kozielice przedstawiono dane w ujęciu miejscowości, zgodnie ze stanem na 16.12.2017 r. Liczba mieszkańców stałych wynosiła w tym dniu 2 611 osób, czyli jest prawie dokładnie taka sama jak dane prezentowane w GUS, dotyczące stanu na 31.12.2015 r.

Tabela 2. Stan ludności Gminy Kozielice w dniu 16.12.2017 r.

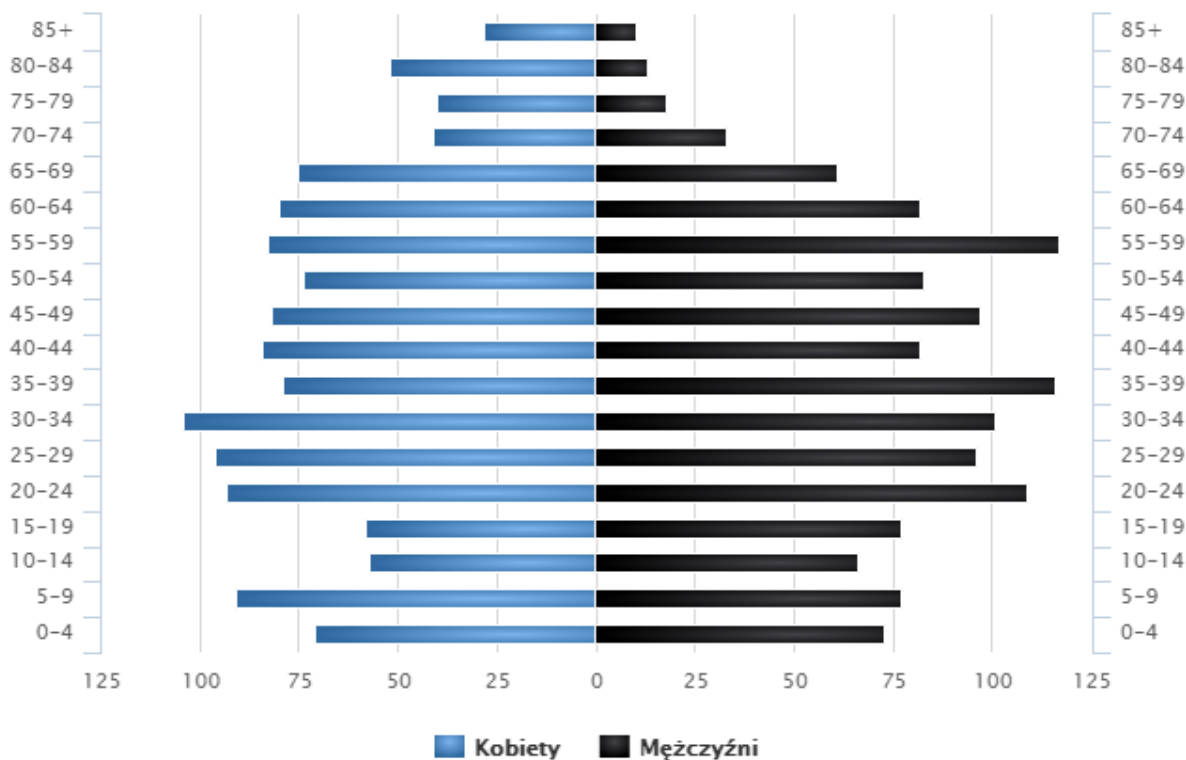
Lp.	Miejscowość	Mieszkańcy stali	Mieszkańcy czasowi	Razem
1.	Czarnowo	108	5	113
2.	Kozielice	586	17	603
3.	Łozice	292	3	295
4.	Maruszewo	54	1	55
5.	Mielno Pyrzyckie	276	7	283
6.	Przydarłów	122	1	123
7.	Rokity	86	7	93
8.	Siemczyn	196	7	203
9.	Tetyń	526	7	533
10.	Trzebórz	179	4	183
11.	Trzebórz-Podborze	9	0	9
12.	Zadeklino	11	1	12
13.	Załęże	166	6	172
razem		2 611	66	2 677

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kozielice zawarte na stronie internetowej w BIP

Jednak jak już wcześniej wspomniano, w celu możliwości porównania danych dotyczących Gminy Kozielice z danymi dotyczącymi powiatu, województwa i kraju, prezentowane będą dane GUS. Natomiast dane w ujęciu miejscowości są przedstawione poglądowo.

Zgodnie z danymi GUS (stan na 31.12.2015 r.) wskaźnik zaludnienia w granicach administracyjnych Gminy Kozielice wynosi 27 osób/km² i jest niższy od średniej dla powiatu pyrzyckiego (55 osób/km²), a także znacznie niższy niż wartość przeciętna dla województwa zachodniopomorskiego (75 osób/km²). Średnia dla całej Polski wynosi 123 osoby/km². Porównanie wymienionych danych wyraźnie wskazuje na charakter Gminy Kozielice oraz potrzebę spojrzenia z tej perspektywy na występujące tu problemy demograficzne.

Przebieg procesów demograficznych na terenie opisywanego obszaru przedstawia również piramida wieku. Wśród mężczyzn dominująca jest grupa wiekowa 55-59 lat i 35-39 lat, a wśród kobiet 30-34 lata. Znaczny udział w obu przypadkach mają również grupy wiekowe 20-24 lata.

Ryc. 6. Piramida wieku ludności Gminy Kozielice w roku 2015

Źródło: www.polskawliczbach.pl na podstawie danych z GUS

3.2. STRUKTURA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

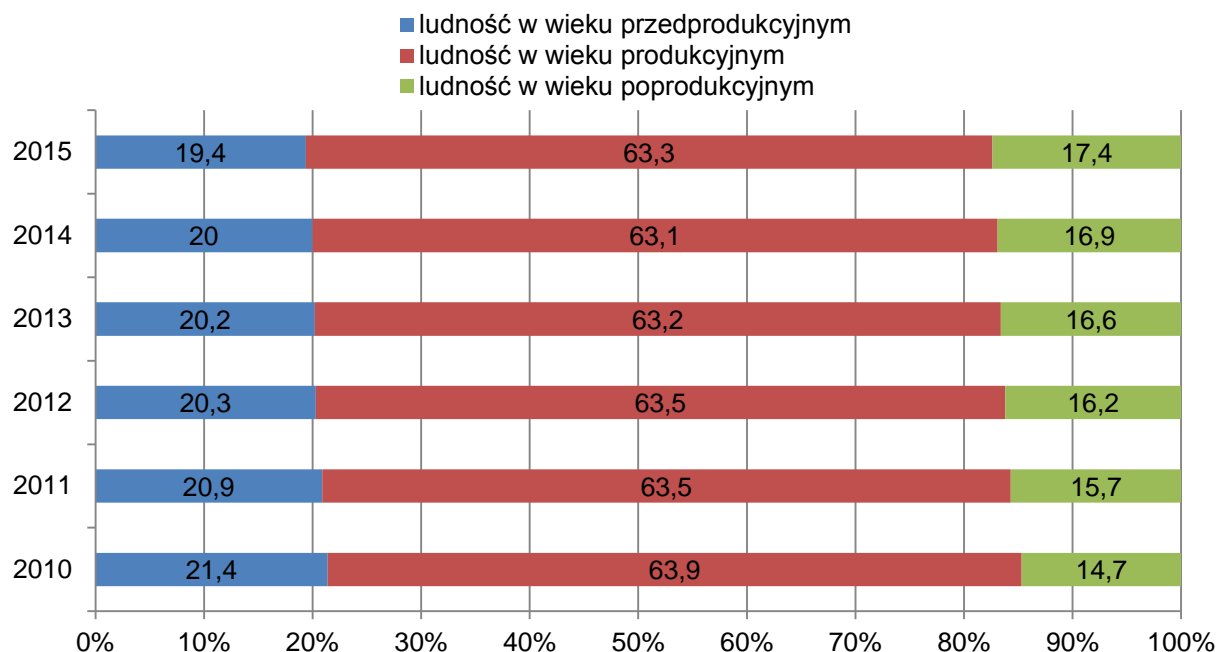
Zgodnie z danymi GUS zauważa się, że w wyniku zmian liczby ludności w poszczególnych grupach wieku w kolejnych latach nastąpi pogłębienie starzenia się ludności wyrażone współczynnikiem starości demograficznej rozumianym jako udział grupy ludności wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji.

W niniejszym rozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku 0 do 17 lat; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby w wieku emerytalnym.

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi 503 osoby. Najwięcej, bo 1 645 osób jest w wieku produkcyjnym. Najmniejsza jest liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), tj. 451 osób.

Udział ludności w poszczególnych grupach wiekowych, na przestrzeni lat 2010-2015 w oparciu o dane GUS przedstawiono w formie ryciny.

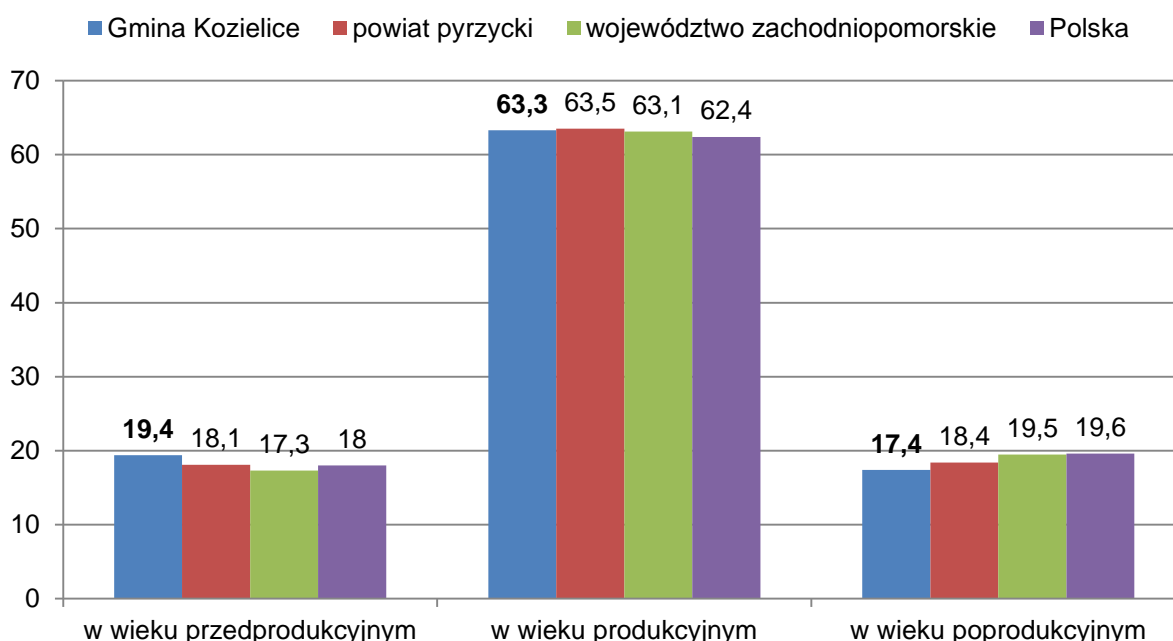

Ryc. 7. Udział liczby ludności Gminy Kozielice w latach 2010-2015 wg ekonomicznych grup wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane dotyczące Gminy Kozielice porównano z informacjami dotyczącymi jednostek terytorialnych wyższego rzędu, tj. powiatu pyrzyckiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju. W Gminie Kozielice największy jest udział osób w wieku produkcyjnym i wynosi on 63,3 %. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 19,4 %, a osób w wieku poprodukcyjnym 17,4 %. Dane dla pozostałych jednostek przedstawiono w formie ryciny.

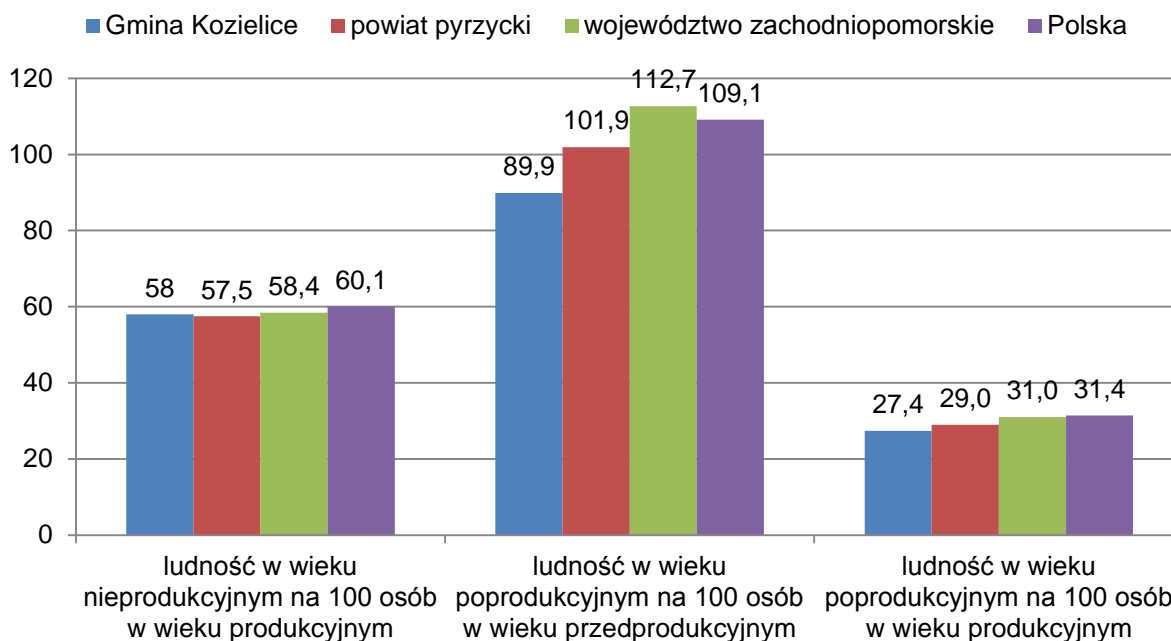

Ryc. 8. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

Z zestawienia wynika, że w porównaniu do jednostek terytorialnych wyższego rzędu, Gmina Kozielice cechuje się bardziej korzystną strukturą ekonomiczną ludności. Świadczy o tym stosunkowo wysoki udział osób młodych, a niewielki udział osób w wieku poprodukcyjnym.

Dane o strukturze ekonomicznej ludności, według danych z 2015 roku pochodzących z GUS-u pozwalają na wyliczenie wskaźników obciążenia demograficznego i porównanie ich do danych dla powiatu pyrzyckiego, województwa zachodniopomorskiego i Polski:

Ryc. 9. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

Analiza przytoczonych danych wyraźnie pokazuje, że na terenie Gminy Kozielice, w porównaniu do powiatu pyrzyckiego, województwa zachodniopomorskiego i Polski, w mniejszym stopniu zaznaczają się negatywne procesy demograficzne ogólnie opisane jako starzenie się ludności. Przytoczone informacje świadczą o występowaniu wśród mieszkańców dużej ilości osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy stosunkowo małej ilości osób starszych. Niemniej jednak w kolejnych latach udział osób starszych w ogóle ludności będzie się zwiększał, gdyż takie są ogólne tendencje.

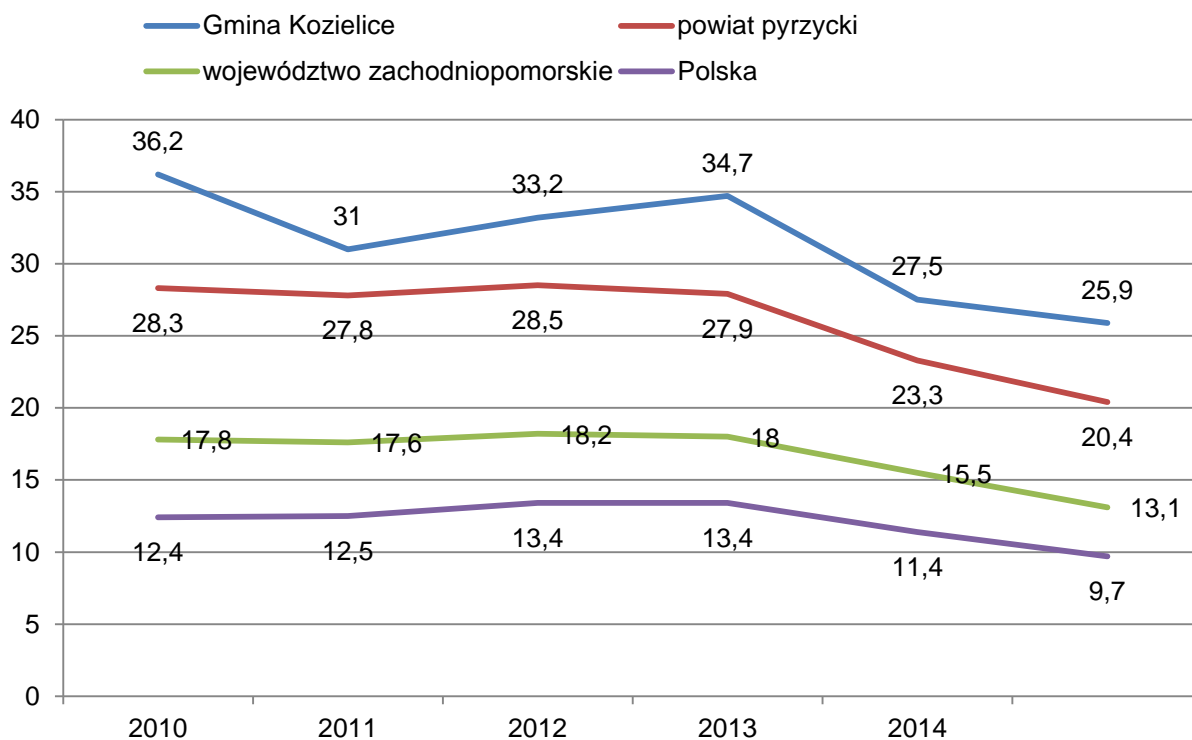
3.3. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego zaprezentowano w niniejszym dokumencie na podstawie danych GUS.

Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

Zgodnie z danymi GUS szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce na koniec 2015 r. wynosiła 9,7 % i była znacznie niższa niż wskaźnik dla województwa zachodniopomorskiego, kształtujący się na poziomie 13,1 % oraz dla powiatu pyrzyckiego, gdzie osiągnęła 20,4 %. Bardzo wysoka szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego dotyczy Gminy Kozielice, gdzie wynosi 25,9 %.

Analiza danych z lat 2010-2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie analizowanej jednostki jest znacznie wyższa niż odsetek osób bezrobotnych na terenie województwa zachodniopomorskiego i Polski, natomiast zbliżona do średniej dotyczącej powiatu pyrzyckiego.

Ryc. 10. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2015

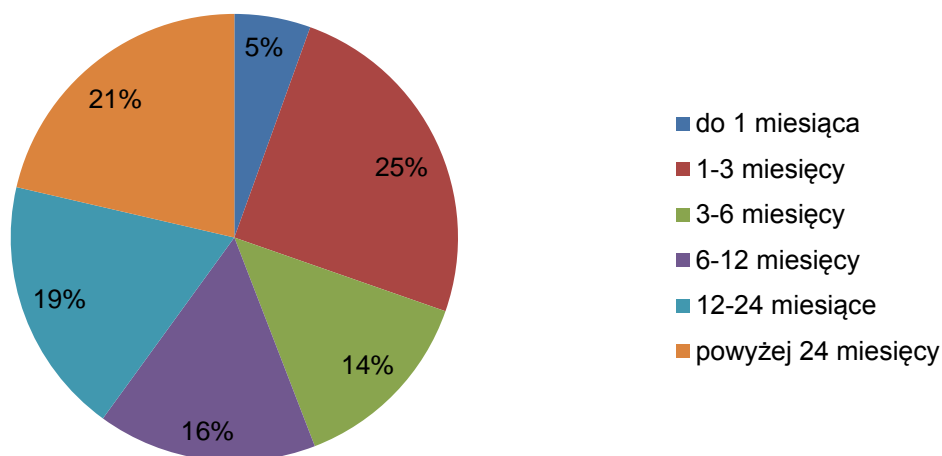
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Osoby bezrobotne to głównie byli pracownicy rolni: poprzednio zatrudnieni w zlikwidowanych Państwowych Gospodarstwach Rolnych, które do roku 1990 były głównymi i największymi zakładami pracy w Gminie Kozielice.

W celu dokładnego przedstawienia sytuacji osób bezrobotnych pozyskano aktualne dane zgodnie ze stanem na koniec roku 2016. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, na terenie Gminy Kozielice zarejestrowanych było 145 bezrobotnych. Różnica pomiędzy szacunkową stopą bezrobocia rejestrowanego, a udziałem bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym związana jest m.in. z faktem, że część osób nie mających zatrudnienia, nie rejestruje się w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pyrzycach.

Z punktu widzenia problemu bezrobocia istotny jest również czas w jakim bezrobotni poszukują zatrudnienia. Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące dla całej Gminy Kozielice wynosi 31 osób. Udział (%) osób bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące względem ogólnej liczby bezrobotnych wynosi 21 %. Największa liczba osób bezrobotnych pozostaje bez pracy w okresie

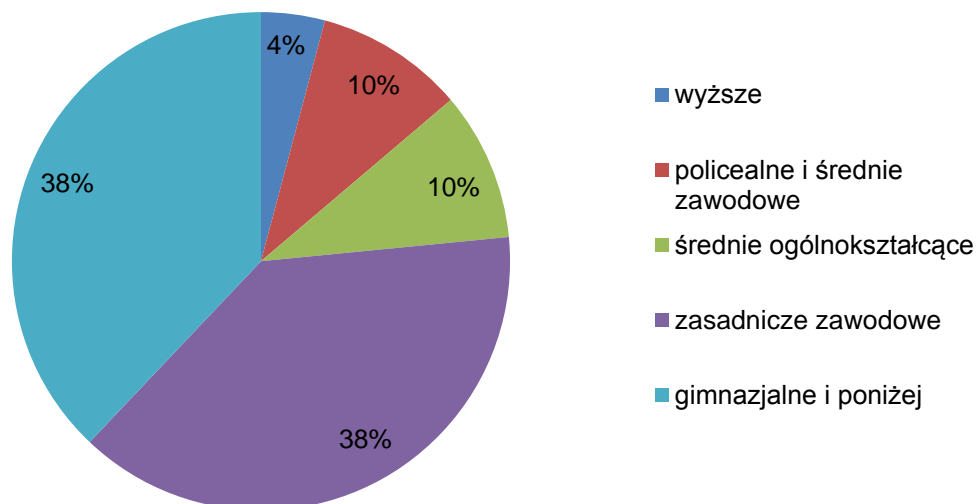
1-3 miesięcy (tj. 25 %). Na rycinie pokazano udział procentowy osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy.

Ryc. 11. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium czasu pozostawania bez pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, stan na 31.12.2016 r.

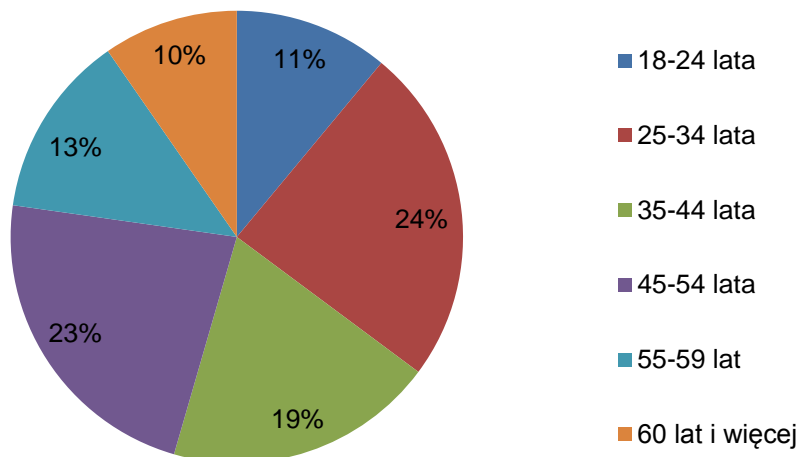
Wśród osób bezrobotnych dominują legitymujący się wykształceniem nie wyższym niż zasadnicze zawodowe (111 osób). Na rycinie pokazano udział procentowy osób bezrobotnych wg wykształcenia.

Ryc. 12. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, stan na 31.12.2016 r.

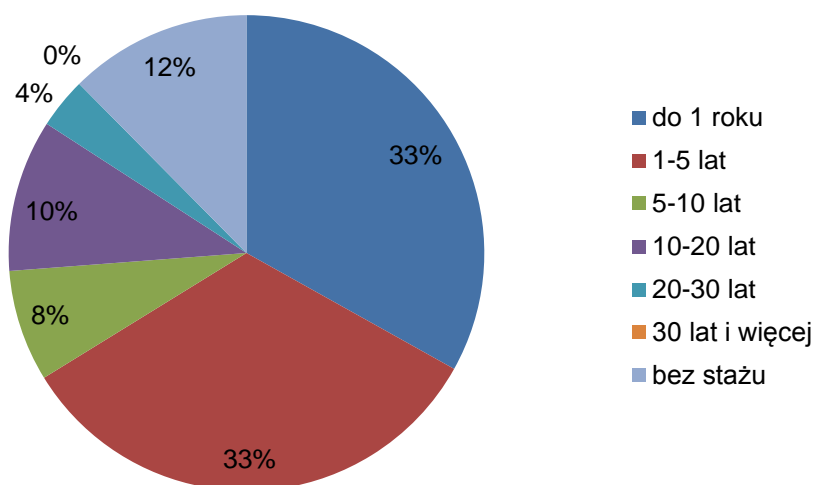
Najwięcej osób bezrobotnych jest w wieku 25-34 lata (35 osób) oraz 45-54 lata (33 osoby). Kolejna rycina przedstawia udział procentowy osób bezrobotnych wg wieku.

Ryc. 13. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, stan na 31.12.2016 r.

Ostatnią z badanych cech dotyczących osób pozostających bez pracy jest staż pracy osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Ze statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach wynika, że wśród osób bezrobotnych dominują osoby posiadające do 5 lat stażu pracy (96 osób). Dużo jest też osób, które w ogóle nie posiadają stażu pracy.

Ryc. 14. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium stażu pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pyrzycach, stan na 31.12.2016 r.

Celem Władz samorządowych powinna być walka z bezrobociem, wspieranie powstawania nowych miejsc pracy, stosowanie ulg podatkowych i zwolnień z podatku od nieruchomości. Ponadto prowadzone są szkolenia i warsztaty mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych.

W celu podniesienia kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych wskazane jest ciągle prowadzenie różnorodnych szkoleń i warsztatów z różnych dziedzin i dla różnych kategorii wiekowych.

Liczne formy przeciwdziałania bezrobociu są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Pырzycach. Wśród takich form są:

- 1) **Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej** - przyznawane są osobie bezrobotnej, która chce otworzyć własną działalność gospodarczą na okres co najmniej 1 roku. Wysokość środków to 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego przez GUS raz na kwartał. Środki są bezzwrotne pod warunkiem utrzymania działalności gospodarczej przez okres 12 miesięcy. Powiatowy Urząd Pracy w Pырzycach poprzez przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej przyczynia się do powstawania nowych miejsc pracy.
- 2) **Refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowiska pracy** - przyznawana jest przedsiębiorcy chcącemu utworzyć stanowisko pracy na okres co najmniej 24 miesięcy. Wysokość świadczenia to 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego przez GUS raz na kwartał. O refundację można się ubiegać po 6 miesiącach prowadzenia działalności. Refundacji podlegają koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, w tym środki niezbędne do zapewnienia zgodności stanowisk pracy z przepisami bhp i ergonomii. Powiatowy Urząd Pracy w Pырzycach poprzez przyznawanie środków na refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy przyczynia się do powstawania miejsc pracy.
- 3) **Szkolenia** - na szkolenie może być skierowana osoba bezrobotna lub osoba poszukująca pracy, jeżeli posiada gwarancję zatrudnienia. Koszt takiego szkolenia nie może przekroczyć 7 000 zł.
- 4) **Instrumenty rynku pracy (staże, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, koszty dojazdu):**
  - a) **staże** - pracodawca może przyjąć na staż bezrobotnych w liczbie nieprzekraczającej liczby pracowników zatrudnionych u niego. Bezrobotnemu w okresie odbywania stażu przysługuje stypendium. Staż może trwać od 3 do 12 miesięcy (bez nawiązywania stosunku pracy).
  - b) **roboty publiczne** są jedną z form aktywizacji bezrobotnych organizowane głównie przez gminy.
  - c) **prace społecznie użyteczne.**
  - d) **zwrot kosztów dojazdu.**

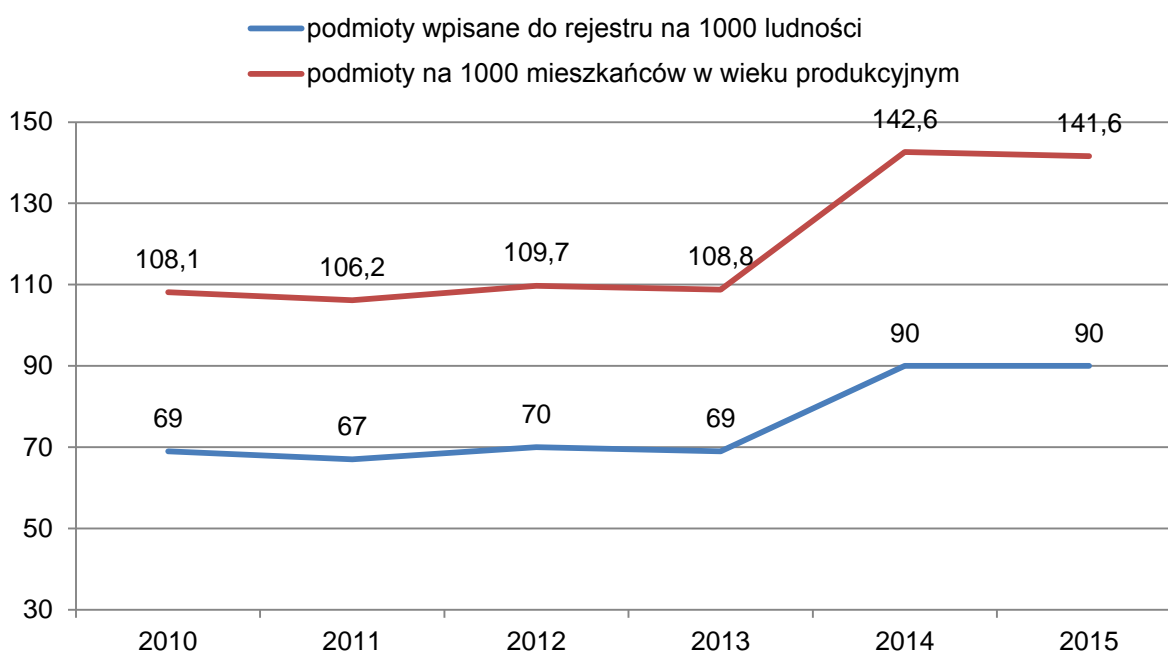
Należy podkreślić, że działania podejmowane na rynku pracy przynoszą efekty. Liczba osób bezrobotnych corocznie maleje. W roku 2013 było 285 takich osób, rok później 221 osób, w roku 2015 to 201 osób, a zgodnie ze stanem na koniec roku 2016 liczba osób bezrobotnych wyniosła 145.

3.4. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Według danych GUS (stan na 31.12.2015 r.) liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem na terenie Gminy Kozielice wynosi 233, w tym sektor publiczny – 10 oraz sektor prywatny 223. Pomiędzy rokiem 2010 a 2015 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej ogółem zwiększyła się ze 182 do 233 (tj. o 51 podmiotów).

W celu przedstawienia danych dotyczących klimatu działalności gospodarczej na terenie Gminy Kozielice powołano się na dane GUS z lat 2010-2015. Według danych za rok 2015 ilość podmiotów wpisanych do rejestru w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosi 896. W odniesieniu do roku 2010, kiedy wartość ta wynosiła odpowiednio 691 zanotowano wzrost liczby podmiotów w odniesieniu do liczby ludności.

W formie wykresu przedstawiono proces przemian dotyczący pojawiania się na rynku nowych podmiotów gospodarki biorąc pod uwagę rejestr REGON, wykreślenia podmiotów, a także dane o liczbie działających podmiotów w przeliczeniu na 1 000 ludności. Analiza danych pozwala stwierdzić, że w sferze gospodarczej Gminy Kozielice zauważalna od kilku lat jest stopniowa poprawa. Liczba nowo powstałych firm jest większa niż liczba podmiotów, jakie zakończyły działalność. Ogólna liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wzrasta i dla roku 2015 wskaźnik ten wyniósł 141,6 podmiotów.

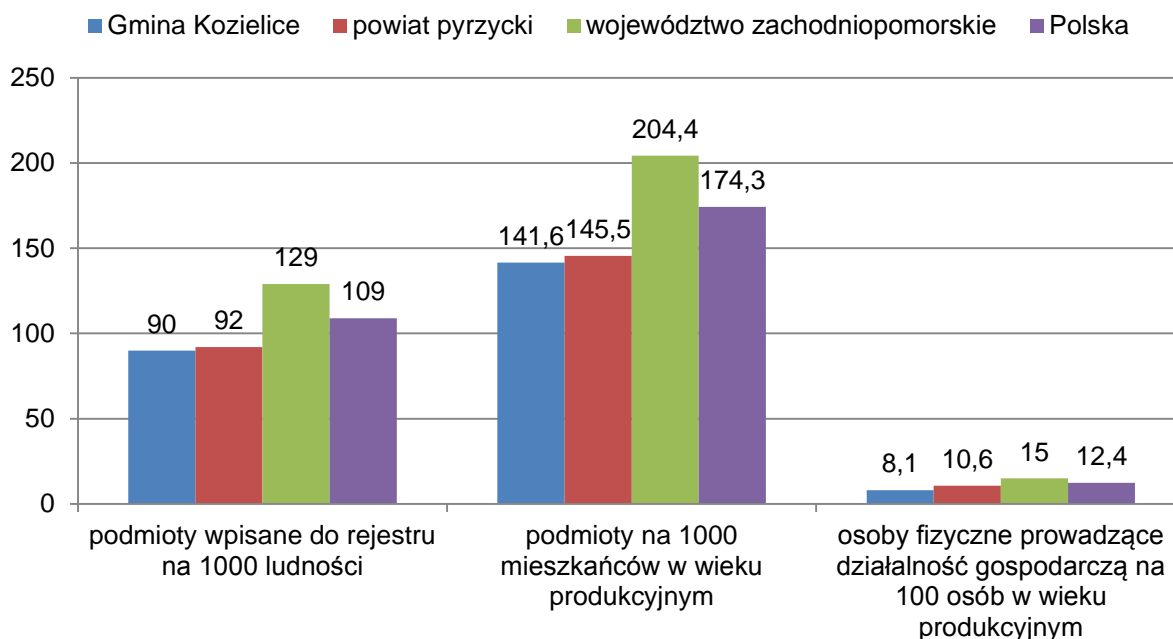

Ryc. 15. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Kozielice – analiza wskaźnikowa za lata 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza wskaźników dotyczących podmiotów gospodarki narodowej na terenie Gminy Kozielice została przeprowadzona także w oparciu o porównanie do wskaźników określonych dla powiatu pyrzyckiego, województwa zachodniopomorskiego i całego kraju.

Przedstawione dane zobrazowano na rycinie.

Ryc. 16. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2015 r.

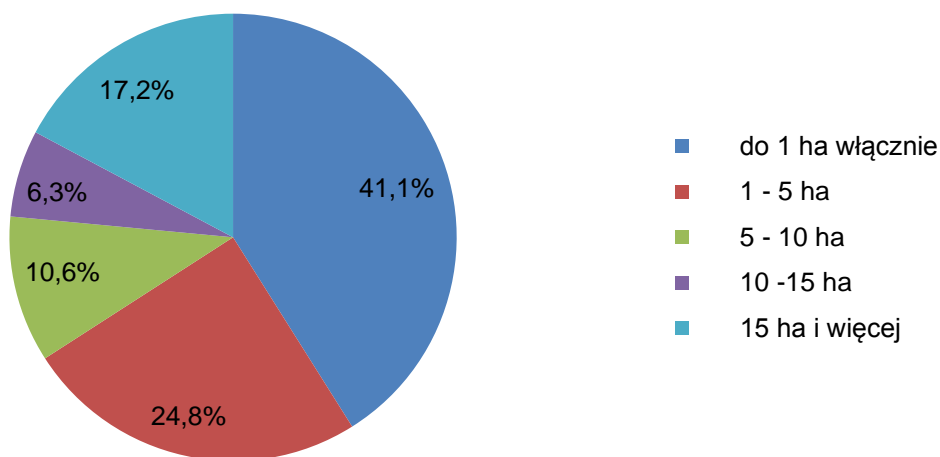
Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru w odniesieniu do 1 000 ludności, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, a także liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w Gminie Kozielice są mniejsze niż średnia wartość dla Polski, województwa zachodniopomorskiego i powiatu pyrzyckiego. Należy jednak mieć na uwadze rolniczy charakter opisywanego obszaru, dlatego wartości te naturalnie mogą być niższe.

3.5. ROLNICTWO

Dominującą formą użytkowania terenu Gminy Kozielice jest użytkowanie rolnicze, gdyż użytki rolne zajmują około 74,7 % powierzchni analizowanej jednostki (7 066ha).

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego (GUS, 2010) na terenie Gminy Kozielice funkcjonują 302 gospodarstwa rolne. Dominują gospodarstwa małe, tj. do 1 ha włącznie, które w liczbie 124 stanowią 41,1 % ogółu gospodarstw. Dużo jest też gospodarstw o powierzchni 1-5 ha, których udział wynosi 24,8 %.

Ryc. 17. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010

W powierzchni zasiewów dominują zboża. Znaczny jest również udział powierzchniowy rzepaku i upraw przemysłowych. Uprawiane są także m.in. ziemniaki i buraki cukrowe.

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

W niniejszym rozdziale dokonano oceny zasobów Gminy Kozielice uwzględniając oświatę, pomoc społeczną czy poziom bezpieczeństwa.

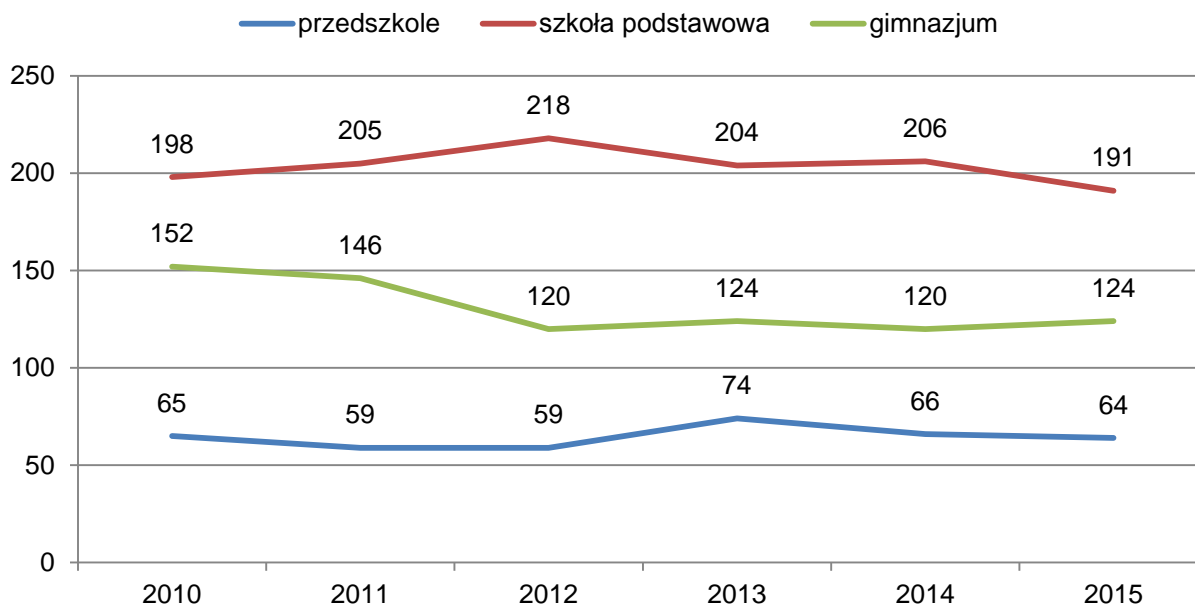
4.1. OŚWIATA

Zadania edukacyjne na terenie Gminy Kozielice realizowane są przez Zespół Szkół w Kozielicach im. Osadników Ziemi Zachodnich.

Zespół tworzą punkt przedszkolny, szkoła podstawowa i gimnazjum.

Na opisywanym terenie nie funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne.

Gmina jest organem prowadzącym szkoły podstawowe i gimnazjum. Należy stwierdzić, że ze względu na malejącą liczbę uczniów obecnie nie jest zasadne tworzenie nowych placówek. Analiza danych z lat 2010-2015 wyraźnie wskazuje na zmniejszanie się ilości uczniów.

Ryc. 18. Liczba dzieci i uczniów w kształcących się na terenie Gminy Kozielice w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 11,0 % ludności Gminy Kozielice posiada wykształcenie wyższe, 1,5 % wykształcenie policealne, 13,3 % średnie ogólnokształcące, a 14,9 % średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 23,8 % mieszkańców Gminy Kozielice, gimnazjalnym 5,7 %, natomiast 27,2 % podstawowym ukończonym. Około 2,6 % mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego mieszkańcy Gminy Kozielice mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Kozielice największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,9 %). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,6 %) oraz podstawowe ukończone (24,5 %).

Wśród najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju szkół z terenu Gminy Kozielice należałoby wskazać:

- rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia kompetencji kluczowych (językowych, matematycznych, informatycznych, kreatywnych, itd.),
- zacieśnianie współpracy szkoły na szczeblu krajowym i międzynarodowym poprzez m.in. organizację wspólnych projektów międzyszkolnych. Celem jest wzrost otwartości dzieci i młodzieży, poszerzenie horyzontów myślowych, umożliwienie uczniom pogłębienia wiedzy, zdobycia nowych doświadczeń, a także rozwijania umiejętności np. z zakresu kształcenia zawodowego, jak i kompetencji językowych,
- wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów (np. wsparcie uzdolnionej młodzieży poprzez system stypendiów),
- doposażenie księgozbioru bibliotek szkolnych, zakup programów komputerowych np. do biblioteki, sekretariatu,
- możliwość dofinansowania zajęć zespołów i grup zainteresowań,

- remont i modernizacja sal komputerowych wraz z wymianą sprzętu komputerowego,
- zakup sprzętu sportowego,
- dofinansowanie zajęć dodatkowych dla młodzieży w ramach kół zainteresowań,
- zakup do klas projektorów, tablic interaktywnych, pomocy dydaktycznych,
- odnowienie pracowni szkolnych oraz wzbogacenie bazy szkół.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kozielice wskazuje się na potrzebę zwiększenia aktywności dzieci i młodzieży poprzez poprawę jakości kształcenia, umożliwienie korzystania z zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych, związanych z doskonaleniem szczególnych zdolności i umiejętności. W powiązaniu z analizą występowania bezrobocia na terenie analizowanej jednostki i powodów jego występowania należy już na etapie kształcenia podstawowego i gimnazjalnego większą potrzebę przywiązać do prowadzenia edukacji w sposób umożliwiający zdobycie wiedzy praktycznej przydatnej w dalszym życiu zawodowym.

4.2. OPIEKA SPOŁECZNA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Udzielana jest również pomoc w formie pracy socjalnej, która należy do zadań własnych gminy i nie jest uzależniona od posiadanego przez osobę lub rodzinę dochodu. Praca socjalna jest skierowana na przywrócenie zdolności do samodzielnego funkcjonowania klienta pomocy społecznej. Działalność ta ma na celu ułatwienie funkcjonowania osób i rodzin oraz rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez wykorzystywanie możliwości tkwiących w ludziach oraz zasobach lokalnej społeczności.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach, kolejne lata będą kontynuacją realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw oraz podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Działania są niezbędne, żeby instytucja pomocy społecznej była skuteczna, efektywna i nowoczesna.

Z wniosków końcowych „Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2016 dla Gminy Kozielice” opracowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozielicach wynika, że dużym atutem gminy jest dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna w skład, której wchodzi obiekty sportowe, w tym duża i dobrze wyposażona hala sportowa. Na terenie Gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka, prawie wszystkie sołectwa posiadają świetlice wiejskie, co daje możliwość integracji środowiska lokalnego.

Od 2010 r. przy Zespole Szkół w Kozielicach działa punkt przedszkolny, który zapewnia opiekę nad dziećmi od lat 3, co umożliwia aktywizację zawodową rodziców. Dane zawarte w ocenie zasobów pomocy społecznej ukazują, że liczba klientów pomocy

społecznej w każdym roku jest różna, a w roku 2015 i 2016 znacząco się zmniejszyła. Nie umniejsza to jednak potrzeb.

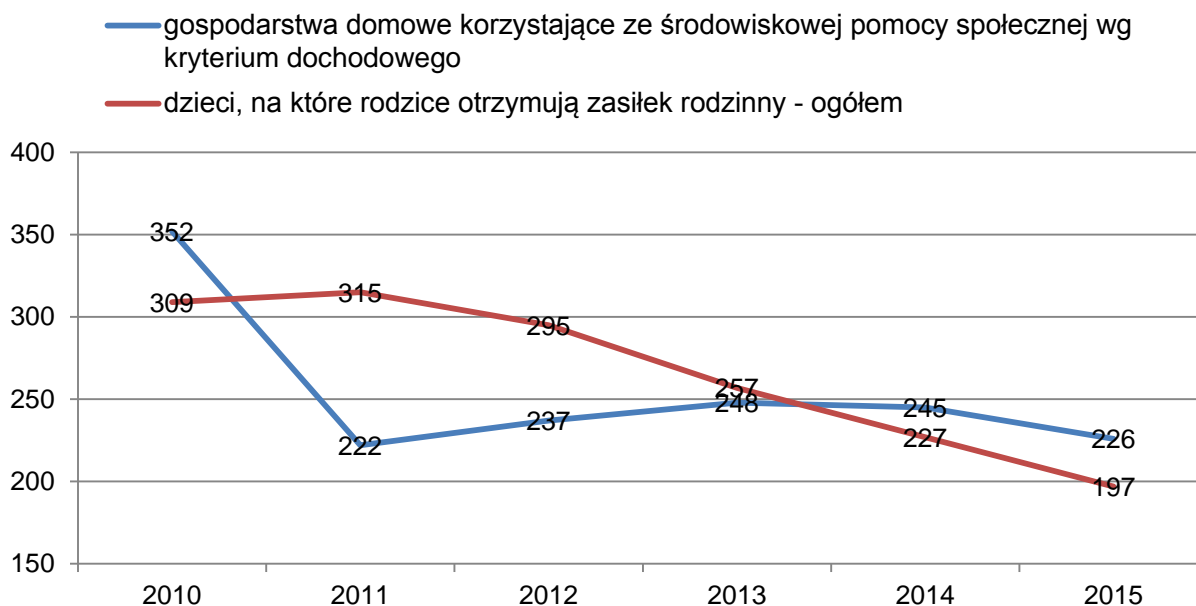
Najczęstszymi i utrzymującymi się powodami korzystania z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, tj. rodziny wielodzietne i niepełne. Z uwagi na stale zwiększające się dodatkowe obowiązki w tym sprawozdawcze i administracyjne oraz nasilające się problemy społeczne, kadra zasilająca Ośrodek jest niewystarczająca by rzetelnie i z wystarczającym zaangażowaniem wywiązywać się z powierzonych zadań i obowiązków.

Na terenie Gminy Kozielice, a również na terenie powiatu pyrzyckiego brakuje innych form wsparcia i instytucji działających na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, które wspomogłyby działalność Ośrodka. Realizacja zadań utrudniona jest m.in. brakiem schronisk dla bezdomnych, wysokimi kosztami umieszczenia osoby tego wymagającej w domu pomocy społecznej, brakiem bądź też utrudnionym dostępem do instytucji wspierających rodziny, tj. terapeutów, psychologów, pedagogów, itp.

Specyfika funkcjonowania małych ośrodków pomocy społecznej (dwóch pracowników socjalnych), gdzie jeden pracownik odpowiedzialny jest za wszystkie zadania kierowane do Ośrodka (od przyjęcia wniosku, przez przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, wydanie decyzji, sporządzenie list wypłat, po sporządzanie sprawozdań, prowadzenie procedury niebieskiej karty i inne zadania zlecone) uniemożliwia prowadzenie odpowiedniej pracy socjalnej.

Ponadto realizacja zadań wynikających z innych ustaw (np. dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej) nadwyręza możliwości kadrowe Ośrodka. Posiadane zasoby pomocy społecznej uzależnione są od wielu różnych czynników, a przede wszystkim od sytuacji finansowej gminy (w tym nałożonych na gminę nowych obowiązków ustawowych, co wpływa na ogólny budżet gminy) i stopnia zaangażowania innych podmiotów i instytucji we wspólne działanie.

W celu przybliżenia sytuacji w zakresie korzystania z pomocy społecznej przedstawiono dane dotyczące gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej oraz dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W obu przypadkach obserwuje się poprawę sytuacji, co przejawia się w zmniejszaniu liczby korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Dane za lata 2010-2015 przedstawiono na rycinie.

Ryc. 19. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Kozielice w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2015 liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego wyniosła 226 i była znacznie niższa niż w roku 2010, kiedy wyniosła 352.

Zgodnie ze stanem na 31.12.2015 r. na opisywanym terenie mieszkało 197 dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Odpowiednio w 2010 r. liczba ta wynosiła 309.

Przytoczone dane wskazują, że duża część ludności nie jest samowystarczalna ekonomicznie, co powoduje konieczność korzystania z form różnych pomocy społecznej, jednak sytuacja ulega stopniowej poprawie.

Działania lokalnej społeczności w przedmiotowym zakresie powinny zmierzać do aktywizacji zawodowej ludności i poprawy warunków na rynku pracy, co z kolei przełoży się na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców Gminy Kozielice.

4.3. KULTURA

Główną instytucją promowania kultury jest Gminny Ośrodek Kultury w Kozielicach, który powstał poprzez połączenie samorządowych instytucji kultury: Wiejskiego Domu Kultury w Kozielicach i Wiejskiego Domu Kultury w Tetyniu.

Gminny Ośrodek Kultury w Kozielicach, zwany dalej GOK, jest samorządową instytucją kultury obejmującą działaniem teren Gminy Kozielice.

W skład GOK wchodzi Biblioteka Publiczna w Kozielicach oraz filia w Tetyniu, Centrum Kształcenia oraz Gminne Centrum Informacji.

GOK wspomaga i koordynuje działalność świetlic wiejskich znajdujących się na terenie Gminy Kozielice tj.:

- świetlicy wiejskiej w Czarnowie,
- świetlicy wiejskiej w Łozicach,
- świetlicy wiejskiej w Maruszewie,

- świetlice wiejskiej w Mielnie Pyrzyckim,
- świetlice wiejskiej w Przydarłowie,
- świetlice wiejskiej w Rokitach,
- świetlice wiejskiej w Siemczynie,
- świetlice wiejskiej w Tetyniu,
- świetlice wiejskiej w Trzeborzu,
- świetlice wiejskiej w Załężu.

Realizowane jest również zadanie polegające na budowie świetlicy wiejskiej w miejscowości Trzebórz.

GOK prowadzi na terenie Gminy Kozielice działalność kulturalną polegającą na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury w szczególności poprzez:

- organizowanie wystaw artystycznych i wernisaży,
- organizowanie przedstawień teatralnych, koncertów, projekcji filmów,
- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych,
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań,
- prowadzenie i organizowanie działalności zespołów muzycznych, tanecznych i folklorystycznych,
- promocję kultury Gminy Kozielice i lokalnych twórców kultury,
- tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i wartości kultury,
- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- stworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, budzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej,
- przygotowanie i realizacja całorocznego kalendarza imprez sportowo-rekreacyjnych,
- współdziałanie z klubami sportowymi oraz innymi podmiotami realizującymi działania w zakresie sportu i rekreacji na terenie Gminy Kozielice,
- monitorowanie urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych.

GOK współpracuje z innymi instytucjami kultury, podmiotami prowadzącymi działalność kulturalną, stowarzyszeniami i związkami twórców i artystów oraz organami władz publicznych zajmujących się działalnością kulturalną.

W ramach GOK funkcjonuje biblioteka publiczna, która służy zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa Gminy Kozielice oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Biblioteka Publiczna w Kozielicach oraz filia w Tetyniu dysponują czytelnią i wypożyczalnią. Księgozbiór obejmuje rozległą tematykę, informacje z różnych dziedzin wiedzy, czasopisma, przewodniki, lektury dla szkół, czasopisma dla dzieci i młodzieży.

Biblioteka Publiczna w Kozielicach oraz filia w Tetyniu organizują imprezy popularyzujące książkę i czytelnictwo poprzez lekcje biblioteczne, konkursy czytelnicze i plastyczne, spotkania autorskie, kiermasze książek czy wystawy.

Istotnym ogniwem krzewienia kultury są koła gospodyń wiejskich czy ochotnicze straże pożarne (pięć jednostek OSP: Tetyń, Kozielice, Załęże, Mielno Pyrzyckie, Czarnowo). Wśród stowarzyszeń wymienić należy również:

- Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe z siedzibą w Kozielicach,
- Kuźnia Inicjatyw Niebanalnych z siedzibą w Mielnie Pyrzyckim,
- Koziółki z siedzibą w Kozielicach,
- Pod Kasztanem z siedzibą w Czarnowie.

Wizytówką Gminy jest wielokrotnie nagradzany zespół folklorystyczny "Poranek" z Tetynia. Swoją działalność, popularyzującą piękno polskiej muzyki i tańca ludowego, rozpoczął 1 września 1988 r. Nie ma imprezy gminnej czy regionalnej, na której nie było by zespołu. Od roku 2009 dzięki środkom Poakcesyjnego Programu Wsparcie Obszarów Wiejskich - Program Integracji Społecznej swoją działalność wznowił po kilkuletniej przerwie zespół "Jarzębina" z Kozielic.

Ważnym elementem świadczącym o potencjale kulturowym Gminy Kozielice są zabytki. Obiekty te są zauważalnymi „wizytówkami”, które odznaczają się na tle pozostałych. Zabytki stanowią najgłębszy wyraz pozostałości wcześniejszych pokoleń wśród wszystkich historycznych obiektów. Są zatem wielkowiekową spuścizną o najbardziej wartościowym znaczeniu. Historyczne założenia zachowane w pierwotnym i równocześnie dobrym stanie pozytywnie oddziałują na mieszkańców. W przypadku ich złego stanu zachowania i braku opieki nad nimi mogą stać się miejscami, które będą sprzyjały licznym patologiom społecznym (np. nieoświetlony park, czy też popadające w stan ruiny obiekty budowlane).

Dlatego w myśl zasady wspólnego dbania o dziedzictwo kulturowe oraz niedopuszczenie do rodzenia się patologii społecznych (zgodnie z zasadą ex – ante) obiekty te powinny być utrzymywane, modernizowane i w dalszym etapie monitorowane. Zabytki nieruchomości mogą być również obiektami użyteczności publicznej, które służą mieszkańcom gminy jako przestrzeń otwarte (np. parki) lub zamknięte (obiekty budowlane).

W Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Szczecinie prowadzony jest m.in. rejestr zabytków nieruchomości, na podstawie którego wykazano zabytki nieruchomości z terenu Gminy Kozielice.

Tabela 3. Zabytki nieruchome na terenie Gminy Kozielice

Miejscowość	Obiekt	Numer rejestrowy	Data wpisu do rejestru	Nr decyzji
Czarnowo	kościół Ducha Św.	531	1965-12-22	Kl.20/4/65
Kozielice	kościół św. Stanisława BM	290	1958-07-05	Kl.V.-0/64/58
Łozice	cmentarz przykościelny	1114	1990-01-10	Kl.3-5340/02/90
Łozice	kościół	1114	1990-01-10	Kl.3-5340/02/90
Rokity	kościół	534	1965-12-22	Kl.20/6/65
Rokity	cmentarz przykościelny	1179	1991-04-04	PSOZ/Sz-n/5340/47/91
Tetyń	kościół MB Królowej Polski	160	1956-08-01	Kl.V.-0/162/56
Załęże	kościół Wniebowzięcia NMP	152	1956-08-31	Kl.V-0/153/56

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków nieruchomych województwa zachodniopomorskiego z wyłączeniem zabytków archeologicznych www.wkz.bip.alfatv.pl (dostęp 12.06.2017 r.)

4.4. SPORT I REKREACJA

Za realizację zadania polegającego na wspieraniu i upowszechnianiu kultury fizycznej i sportu na terenie Gminy Kozielice odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Kultury w Kozielicach. W skład tego zadania wchodzi:

- organizacja przedsięwzięć i programów w zakresie usportowienia poprzez prowadzenie zajęć szkoleniowych w zakresie różnych dyscyplin sportu,
- przygotowanie zawodników klubów i stowarzyszeń do rywalizacji sportowej, w tym do udziału w organizowanych przez związki sportowe rozgrywkach ligowych i turniejach,
- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży m.in. w wakacje i ferie zimowe
- organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców,
- organizacja dla dzieci i młodzieży szkolnej pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych w zakresie różnych dyscyplin sportu młodzieżowego.

Gmina Kozielice oferuje mieszkańcom i odwiedzającym obiekt Hali Sportowej zlokalizowanej przy Zespole Szkół w Kozielicach.

W obiekcie można trenować piłkę nożną, piłkę siatkową, piłkę ręczną, koszykówkę, badminton, tenisa stołowego i wiele innych.

Hala stanowi arenę zawodów sportowych, treningów i imprez gminnych. Obiekt jest oferowany na wynajem nie tylko dla mieszkańców Gminy Kozielice, ale również dla odwiedzających.

4.5. SŁUŻBA ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWO

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia i życia.

Szpitałem położonym najbliżej Gminy Kozielice jest Szpital Powiatowy w Pyrzycach, który prowadzi działalność leczniczą polegającą na udzielaniu:

- szpitalnych stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych,
- ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych,
- stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych inne niż szpitalne – świadczenia opiekuńcze i pielęgnacyjne.

Jednym z podstawowych filarów zapewnienia bezpieczeństwa na terenie Gminy Kozielice jest Komenda Powiatowa Policji w Pyrzycach. Zadaniem Policji jest utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na opisywanym terenie działalność prowadzi Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Pyrzycach, która dysponując niezbędnym specjalistycznym sprzętem jest pewnym elementem systemu mającym na celu bezpieczeństwo mieszkańców powiatu. Wsparcie w lokalnych działaniach sprawują również ochotnicze straże pożarne.

Kontrolę w zakresie bezpieczeństwa na terenie Gminy Kozielice prowadzi również Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Na terenie Gminy Kozielice nie ma zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR) lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR), przez co ryzyko wystąpienia poważnej awarii jest znikome.

Potencjalne zagrożenie związane jest z przebiegiem drogi ekspresowej S3. Wynika to np. z przewożenia materiałów niebezpiecznych czy ryzyka poważnych wypadków komunikacyjnych.

V. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA GMINY

W niniejszym rozdziale zostaną omówione zagadnienia dotyczące sieci infrastrukturalnych na terenie Gminy Kozielice, a mianowicie, sieć wodociągowo – kanalizacyjna, energetyczna, ciepłownicza, gazowa, drogownictwo, a także system gospodarki odpadami.

5.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Zadania m.in. w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków, wywozu nieczystości stałych i płynnych koordynowane są przez pracownika merytorycznego w Urzędzie Gminy Kozielice. Na podstawie umowy zadanie dotyczące dostawy wody realizują „Wodociągi Zachodniopomorskie” Sp. z o.o. z siedzibą w Goleniowie.

Biorąc pod uwagę wyposażenie w podstawową infrastrukturę komunalną należy podkreślić pełne objęcie mieszkańców siecią wodociągową.

Nieco mniejszy jest dostęp do sieci kanalizacyjnej, który według danych GUS za rok 2015 wynosi 56,6 % i w odniesieniu do roku 2010, kiedy wynosił 49,0 % wzrost o 7,6 %.

W Gminie Kozielice eksploatowana jest jedna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Kozielice. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu Bio-150, o przepustowości $Q = 50\text{m}^3/\text{d}$, która w 2015 roku została zmodernizowana: zwiększono jej przepustowość do $Q = 326\text{m}^3/\text{d}$ i obecnie obsługuje ona również miejscowości: Tetyń, Trzebórz, Siemczyn, Łozice.

Pozostali mieszkańcy korzystają z indywidualnych systemów zagospodarowania nieczystości ciekłych, których zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2015 r. jest:

- 6 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 134 zbiorniki bezodpływowe.

5.2. ELEKTROENERGETYKA

Operatorem elektroenergetycznym na terenie Gminy Kozielice jest ENEA Operator Sp. z o.o. Przez opisywany obszar przebiegają napowietrzne linie najwyższych napięć o znaczeniu regionalnym i krajowym: linia Krajnik (gm. Gryfino) – Gorzów – 220 kV oraz linia Krajnik – Plewiska (Poznań) – 400 kV.

Gmina Kozielice zasilana jest z GPZ Pyrzyce, mając możliwość zasilania z rozdzielni SN w Baniach, liniami napowietrznymi średnich napięć 15 kV. Do istniejącej stacji 110/15 kV GPZ Pyrzyce (stacji energetycznej RPZ Parnica) przyłączone są farmy wiatrowe o łącznej mocy 86 MW.

Poszczególne miejscowości na obszarze Gminy zasilane są siecią napowietrzną średniego napięcia 15 kV wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV:

- około 0,6 km linii kablowych 15 kV,
- około 38 km linii napowietrznych 15 kV,
- około 23 szt. stacji transformatorowych 15/0,4 kV,
- linie 0,4 kV.

Przy opisie systemu elektroenergetycznego należy odnieść się do odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Kozielice.

Korzystne warunki w zakresie rozwijania energetyki wiatrowej zostały w Gminie Kozielice wykorzystane. Funkcjonują tu duże instalacje związane z pozyskiwaniem tego rodzaju odnawialnej energii. W 2016 roku została zakończona budowa elektrowni wiatrowej, składającej się z 43 wież.

Inwestycja zrealizowana została zgodnie z Miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego dla siłowni wiatrowych w obrębach: Trzebórz, Tetyń, Rokity, Mielno Pырzyckie, Kozielice, uchwalonymi w 2004 roku. W zakresie dużych instalacji OZE działania samorządu gminnego w dalszym ciągu powinny skupić się na właściwym planowaniu przestrzennym, uwzględniającym z jednej strony potrzeby w zakresie energetyki, a z drugiej potrzeby ochrony przestrzeni, jej walorów środowiskowych i krajobrazowych oraz warunków życia ludzi przed negatywnym wpływem dużych instalacji OZE. Zagadnienie powinno być przedmiotem analiz przestrzennych na etapie sporządzania dokumentów planowania przestrzennego Gminy.

5.3. GAZOWNICTWO

Na terenie Gminy Kozielice nie funkcjonuje system dystrybucyjny gazu ziemnego w postaci przewodowej sieci gazowej.

Mieszkańcy korzystają z gazu płynnego dystrybuowanego w butlach.

W przyszłości planowane jest zasilanie Gminy Kozielice w gaz poprzez system lokalnej, „wyspowej” sieci dystrybucji gazu. Jest to alternatywa dla gmin, które nie są podłączone do ogólnokrajowej sieci dystrybucyjnej. W tej sprawie został już podpisany list intencyjny z Polską Spółką Gazownictwa Sp. z o.o.

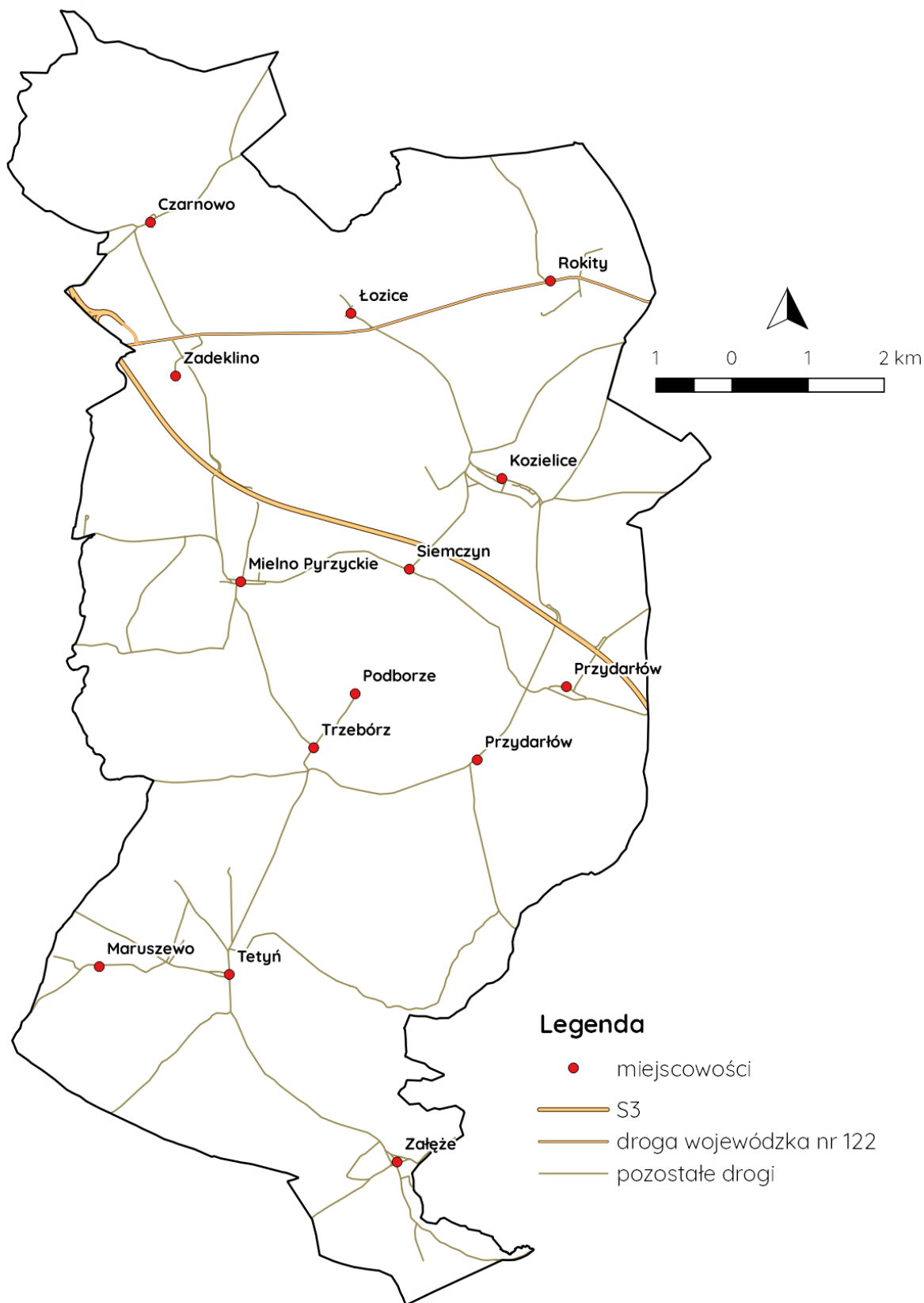
5.4. SYSTEM KOMUNIKACYJNY

Przez Gminę Kozielice przebiega droga ekspresowa S-3 relacji Szczecin – Gorzów Wielkopolski z węzłem komunikacyjnym „Pyrzyce” w pobliżu miejscowości Zadeklino oraz Miejscem Obsługi Podróżnych.

Powiązania z województwem i sąsiednimi gminami zapewnia droga wojewódzka nr 122 z Pyrzyce do granicy państwa (przejście graniczne w Krajniku Dolnym).

Lokalne powiązania komunikacyjne realizowane są poprzez sieć dróg powiatowych i gminnych.

Przez Gminę Kozielice nie przebiegają czynne szlaki komunikacyjne kolejowe.

Ryc. 20. Sieć komunikacyjna Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne

5.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028 Gmina Kozielice zlokalizowana jest w regionie zachodnim gospodarki odpadami.

Wykonywaniem zadań publicznych w zakresie dotyczącym gospodarki odpadami, w tym unieszkodliwianiem odpadów komunalnych oraz organizowaniem systemu logistycznego zbiórki odpadów na terenie gminy Kozielice zajmuje się Związek Gmin Dolnej Odry.

Obok systemu zbiórki odpadów komunalnych bezpośrednio z terenu nieruchomości, mieszkańcy mogą również bezpłatnie skorzystać z funkcjonującego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Zgodnie ze stanem na 31.12.2016 r. PSZOK znajdował się na działce nr 6/2 w obrębie geodezyjnym Kaliska (Gmina Chojna). Do punktu mieszkańcy mogli przywozić odpady takie jak: papier i tektura, czasopisma, gazety w tym opakowania, szkło i odpady opakowaniowe ze szkła bezbarwnego i kolorowego, metal, tworzywa sztuczne w tym opakowania oraz opakowania wielomateriałowe i typu tetrapak, odpady biodegradowalne w tym odpady zielone, meble i inne odpady wielkogabarytowe, przeterminowane leki i opakowania po lekach, chemikalia i opakowania po chemikaliach w tym farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, wszystkiego rodzaju lampy żarowe, halogenowe, świetlówki, zużyte opony, czysty gruz budowlany.

Dodatkowo zwykle dwa razy w roku organizowana jest mobilna zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

Instalacje do przetwarzania odpadów, zarówno istniejące jak i planowane, znajdują się poza terenem Gminy Kozielice. W Gminie nie funkcjonują stacje przeładunkowe lub punkty odbioru odpadów.

Instalacje do których przekazywane są odpady przedstawiane są corocznie w „Analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Gmin Dolnej Odry”.

Biorąc pod uwagę dane przedstawione w powyżej wymienionym dokumencie, należy stwierdzić, że w roku 2016 ponad 94 % osób deklarowało segregowanie odpadów. Dzięki temu udało się osiągnąć wszystkie wymagane prawem poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazanych do składowania.

5.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na obszarze Gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, dominuje system lokalnych i indywidualnych źródeł. Do ogrzewania stosuje się przede wszystkim paliwa stałe: węgiel kamienny i drewno, oraz w znacznie mniejszym stopniu płynne: gaz ciekły propan – butan i olej opałowy.

W odniesieniu do budynków i obiektów użyteczności publicznej będących we władaniu Gminy Kozielice przedstawiono dane dotyczące sposobu ich ogrzewania.

Tabela 4. Wykaz budynków i obiektów użyteczności publicznej będących we władaniu Samorządu Gminy Kozielice

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja	Powierzchnia użytkowa (m ²)	Sposób ogrzewania	Rodzaj paliwa
1.	Świetlica wiejska	Czarnowo 5	150	c.o.	węgiel
2.	Świetlica wiejska	Tetyń 64	220	c.o.	węgiel
3.	Świetlica wiejska	Mielno Pyrzyckie 64	190	elektryczne	elektryczne
4.	Świetlica wiejska	Rokity 7A	35	c.o.	drewno
5.	Świetlica wiejska	Maruszewo 6	230	brak	-
6.	Świetlica wiejska	Łozice 25D	175	c.o.	węgiel
7.	Świetlica wiejska	Siemczyn 9A	175	c.o.	węgiel
8.	Świetlica wiejska	Przydarłów 13A	44	elektryczne	elektryczne
9.	Remiza OSP	Czarnowo 29	30	brak	-
10.	Remiza OSP	Kozielice 97	50	brak	-
11.	Remiza OSP	Tetyń 38A	200	brak	-
12.	Remiza OSP	Załęże 21	50	c.o.	węgiel
13.	Remiza OSP	Mielno Pyrzyckie 72	35	brak	-
14.	Zespół szkół	Kozielice 73	3 518	c.o.	olej opałowy
15.	Gminny Ośrodek Kultury	Kozielice 73	417	c.o.	olej opałowy
16.	Urząd Gminy	Kozielice 73	540	c.o.	olej opałowy
17.	Świetlica wiejska	Załęże 21	160	c.o.	węgiel

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kozielice, dane zaktualizowane

5.7. GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Na terenie Gminy Kozielice według danych GUS za rok 2015 znajdowały się 762 mieszkania z 3 072 izbami, o łącznej powierzchni użytkowej 58 650 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 77,0 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę – 22,6 m².

Mieszkania w Gminie Kozielice są wyposażone w wodociąg, nieco mniej (89,6 %) jest mieszkań wyposażonych w łazienkę. Około 70,1 % mieszkań posiada centralne ogrzewanie.

Zgodnie ze stanem na 31.12.2015 r. według danych GUS Gmina Kozielice dysponuje 6 lokalami mieszkalnymi socjalnymi o łącznej powierzchni użytkowej mieszkań 323 m².

VI. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO¹

6.1. BUDOWA GEOLOGICZNA I RZEŻBA TERENU

Pod względem tektonicznym Gmina Kozielice położona jest na obszarze bloku Gorzowa. Pokrywa geologiczna składa się w większości prawie wyłącznie z utworów czwartorzędowych o miąższości od 100 do 150 m.

Obszar Gminy Kozielice pod względem geomorfologicznym nie jest zbyt mocno urozmaicony, choć można zaobserwować tu różne wytwory geomorfologiczne.

Opisywany teren położony jest średnio na wysokości 50-90m n.p.m. i wznosi się w kierunku południowym. Najwyżej położonym miejscem jest wzgórze kemowe Dębowiec na południe od Przydarłowa - 106,8m n.p.m.. Najniższy punkt Gminy to miejsce w którym kanał Nieborowski opuszcza jej teren. Powierzchnia opisywanego obszaru jest łagodnie pofalowana. Lokalne obniżenia występują w okolicach Czarnowa, w niecce jeziora Świdno, oraz w rynnach jezior: Piaseczno i Dłużyńskiego.

Na nisko położonych podmokłych terenach w okresie holoceniście wytworzyły się torfy oraz miejscami namuły.

Antropogeniczne przekształcenia rzeźby terenu są niewielkie i dotyczą praktycznie obszarów zabudowanych oraz terenów komunikacyjnych.

Na obszarze Gminy Kozielice zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego występują złoża surowców kruszyw naturalnych: złoża piasku w miejscowościach Trzebórz i Załęże.

6.2. GLEBY

Gmina Kozielice jest wybitnie rolnicza. Pod względem przydatności rolnej przeważająca część gleb należy do kompleksu pszennego dobrego (53,9%) oraz żytniego bardzo dobrego (29%). Łącznie gleb bardzo dobrych i dobrych na terenie Gminy Kozielice jest 82,9 %.

Na opisywanym terenie przeważają gleby brunatne właściwe występujące we wschodniej, południowej i zachodniej części Gminy Kozielice, oraz gleby brunatne wylugowane i kwaśne w jej części centralnej. Wytworzyły się one na glinach zwałowych, z których zbudowana jest wysoczyzna dennomorenowa.

Przy granicy z Gminą Bielice miejscami występują gleby pseudobielicowe, powstałe na osadach lodowcowych i wodno lodowcowych.

W niecce wytopiskowej na zachód od jeziora Świdno znajduje się fragment czarnych ziem występujących również na północny wschód od Kozielic oraz na wschód od Tetynia.

¹ opracowano na podstawie Waloryzacji Przyrodniczej Gminy Kozielice, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin, 1999

6.3. WODY PODZIEMNE I POWIERZCHNIOWE

Analizowany obszar położony jest poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych (zbiorniki wód podziemnych przeznaczone przede wszystkim do zabezpieczenia rezerw wody o wysokiej jakości do wykorzystania w przyszłości).

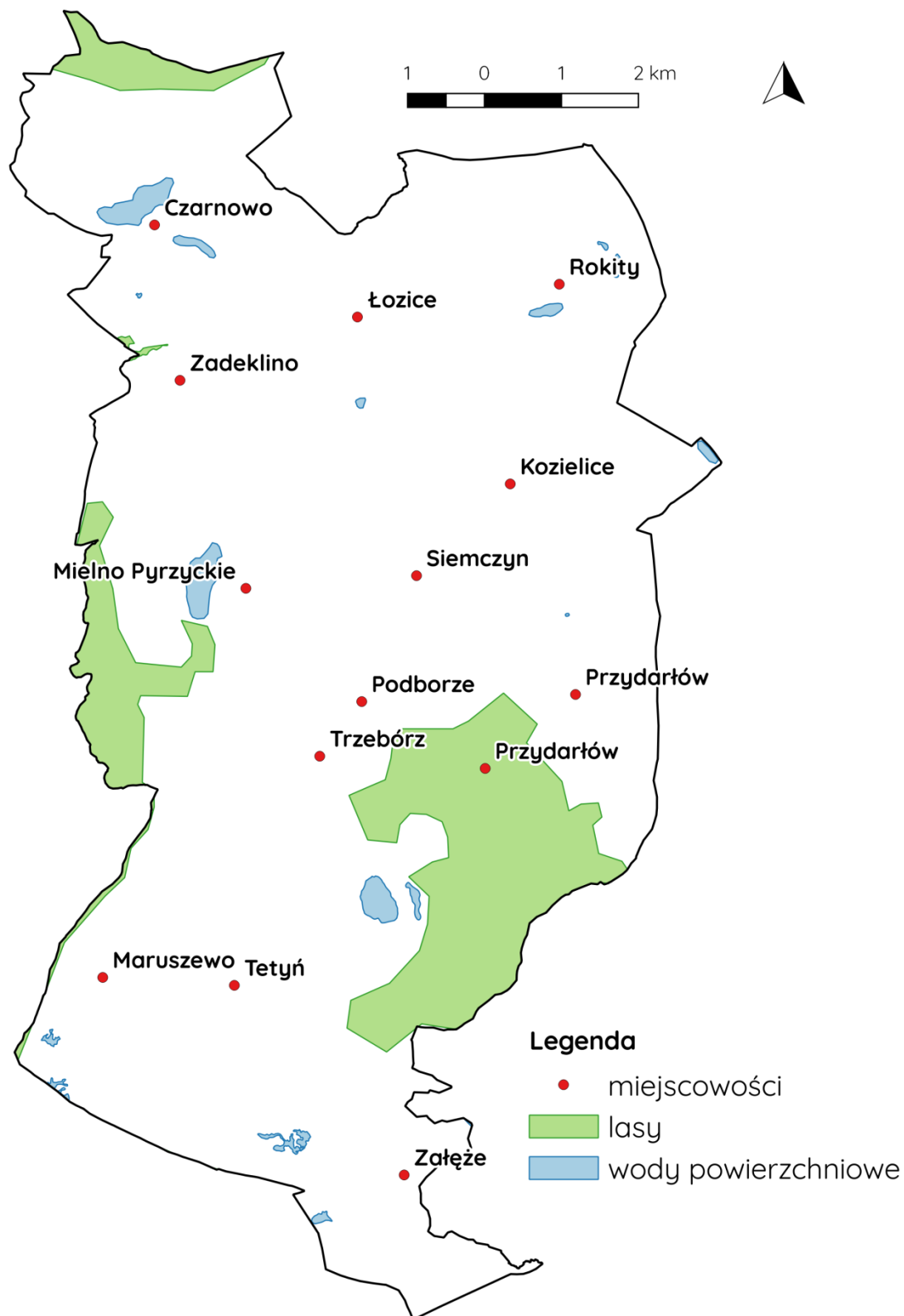
Cały obszar Gminy Kozielice należy do zlewni Odry.

Gmina odwadniana jest przez szereg małych cieków wodnych zwanych kanałami (kanał Długi, Czarny, Bański itd.), łączącymi się w większości w uchodzący na północ Kanał Nieborowski. Należy on do podzlewni Płoni, do którego wpada po połączeniu się z rzeką Bielicą.

Na obszarze Gminy Kozielice występują stosunkowo nieduże jeziora: Piaseczno, Czarne, Świdno, Dłuzińskie i Świdzinko. W pobliżu Załęża granica Gminy biegnie wzdłuż linii brzegowej jeziora Sitno. Ponadto znajduje się tutaj wiele mniejszych zbiorników wodnych - stawów i oczek polodowcowych - szczególnie w południowo zachodniej i północno-wschodniej części.

Szkic sieci hydrograficznej omawianego obszaru przedstawiono na rycinie.

Ryc. 21. Sieć hydrograficzna Gminy Kozielice na tle lasów, miejscowości i granic administracyjnych

Źródło: opracowanie własne

6.4. POWIETRZE I KLIMAT

Gmina Kozielice znajduje się poza zasięgiem szkodliwego wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego ze źródeł ponadlokalnych. Z uwagi na brak dużych obiektów przemysłowych na terenie Gminy Kozielice nie występują tu również wpływy emisji zanieczyszczeń. Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są paleniska domowe we wszystkich miejscowościach (emitujące zanieczyszczenia typu energetycznego: dwutlenek siarki, tlenki węgla, tlenki azotu, pyły o lokalnym zasięgu).

Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy Kozielice są porównywalne z całym obszarem powiatu pyrzyckiego.

Obszar znajduje się pod wpływem wyraźnej przewagi wiatrów zachodnich, a także południowo i północno-zachodnich.

Średnia temperatura roczna za wielolecie (1931 - 1960) tych krain wg Wiszniewskiego (1973) wynosi 8,4°C i jest jedną z wyższych dla województwa.

Średnia suma opadów za wielolecie (1891 - 1930) jest jedną z najniższych. Dla stacji meteorologicznej w Turze opad ten wynosił 465 mm, w Baniach kształtował się na poziomie 518 mm, a w Pyrzycach wynosił 524 mm. Średni opad za ten okres wielolecia dla województwa wynosił 570 mm.

Ujemną cechą klimatu jest mała ilość opadów w postaci śniegu i stosunkowo długie okresy bezśnieżnej zimy. Liczba dni z pokrywą śniegową na obszarze wynosi od 40 do 45.

Okres wegetacyjny trwa około 215-220 dni.

6.5. FAUNA I FLORA

Jedyny większy kompleks leśny występuje w południowo wschodniej części Gminy Kozielice, na wschód od jeziora Świdno. Przy zachodniej granicy, wokół jezior Piaseczno i Dłużyńskiego znajduje się fragment kompleksu leśnego leżącego w większej części na terenie Gminy Banie. Fragmenty lasów leżą również przy północnej granicy, powyżej Czarnowa.

Pozostałe powierzchnie leśne tworzą rozproszone, niewielkie, różnokształtne enklawy wśród rozległych terenów rolniczych. Zajmują zwykle tereny w dolinach cieków, nad jeziorami i wokół mokradeł.

Do najcenniejszych obszarów przyrodniczych Gminy Kozielice zaliczyć należy kompleks leśny w Przydarłowie. występują tu zespoły: bagienny las olszowy *Carici elongatae-Alnetum*, łąg jesionowołoszowy *Fraxino-Alnetum*, łąg jesionowo – wiązowy *Frcino-Ulmetum*, subatlantycki nizinny las dębowo-grabowy (grąd) *Galio sifoatici-Carpinetum*, żyzna buczyna niżowa *Melico-Fagetum* i buczyna acidofilna *Trientali-Fagetum*.

Wokół jezior i wypłyconych śródpolnych oczek wodnych występują zbiorowiska szuwarowe: pałki szerokolistnej *Typhetum latifoliae*, trzciny pospolitej *Phragmitetum communis*, pałki wąskolistnej *Typhetum angustifoliae*, kosaćca żółtego *Iridetum pseudoacori* i móżgi trzcinowatej *Phalaridetum arundinaceae*.

Przeważający obszar Gminy stanowią użytki rolne (prawie 3/4 powierzchni), a wśród nich grunty orne. Zbiorowiska segetalne dominujące na tym obszarze to: *Aphano-*

Matricarietum typicwn i *Aphano-Matricarietum consolidetosum* w uprawie zbóż, głównie ozimych i *Lamio-Veronicetumpolitae* w uprawach okopowych.

W „Waloryzacji Przyrodniczej Gminy Kozielice” opracowanej w 1999 r. przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie wyróżniono 7 obszarów faunistycznych cennych w Gminie Kozielice. Za takie uznano:

- zespół drobnych oczek śródpolnych i niewielkich łąk w południowo-zachodniej części Gminy na zachód od miejscowości Załęże,
- łąki między miejscowością Tetyń a jeziorem Sitno,
- łąki i lasy w otoczeniu jezior Świdno i Świdzinko,
- zatopiona łąka koło Mielna Pyrzyckiego,
- północno-zachodni skraj Gminy wraz z jeziorem Czarnym i jeziorem koło Czarnowa,
- drobne zbiorniki wodne w północno-wschodniej części Gminy, w okolicach Rokity,
- fragment kompleksu leśnego Dziczy Las z jeziorami Piaseczno i Dłużyńskim.

Lasy w Gminie Kozielice nie są zbyt rozległe i zwarte, ale posiadają stosunkowo duże walory przyrodnicze. Gnieźdzą się w nich bielik, kania ruda, orlik krzykliwy i być może bocian czarny. Zwłaszcza wilgotniejsze fragmenty lasów z oczkami wodnymi stanowią ważne miejsca bytowania różnych zwierząt. Istniejące w gminie kanały i rowy melioracyjne odgrywają pewną rolę w przemieszczaniu się i rozprzestrzenianiu zwierząt i dlatego należy dbać o czystość ich wód oraz zachowanie możliwie naturalnej fizjonomii cieków z utrzymaniem czynnej biologicznie strefy brzegowej.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji procesów wpływających negatywnie na stan flory i fauny. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

6.6. PRZYRODA CHRONIONA I JEJ ZASOBY

Ustawa z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2016 r. poz. 2134 ze zm.) przedstawia poszczególne formy ochrony przyrody. Na terenie Gminy Kozielice występują tereny objęte ochroną prawną ze względu na wysokie wartości przyrodnicze, którymi są:

- Obszary Natura 2000: „Dziczy Las” oraz „Pojezierze Myśliborskie”,
- użytki ekologiczne: „Rozlewisko nad Mielnem Pyrzyckim”, „Jezioro Świdno”,
- 6 pomników przyrody.

Obszar Natura 2000: „Dziczy Las” PLH 320060 obejmuje łącznie obszar o powierzchni 1 765,72 ha. Jest to kompleks mezofilnych lasów liściastych, torfowisk mszarnych i jezior eutroficznych. Dominują powierzchniowo lasy: buczyny żyzne i kwaśne, łągi jesionowe i olszowe, grądy subatlantyckie porastające falisty i pagórkowaty krajobraz moreny dennej. W licznych obniżeniach znajdują się oczka wodne i torfowiska mszarne. Torfowiska pokryte są zbiorowiskami z klasy *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*, rzadziej także

mszarami wysokotorfowiskowymi. Flora i roślinność torfowisk jest zróżnicowana, od otwartych zbiorowisk mszarnych, po różne stadia sukcesji w kierunku brzezin bagiennych. Część mokradeł śródleśnych porastają łożowiska, zbiorowiska szuwarowe i pleustonowe, w tym też kożuchy wolfii bezkorzeniowej i wątrobowca *Ricciocarpus natans*, na części znajdują się otwarte lustra wody. Obniżenia stanowią ważne miejsce lęgowe dla fauny płazów, w tym kumaka nizinnego. W obrębie ostoi znajdują się cztery, większe jeziora eutroficzne z bardzo bogatą roślinnością wodną. Duże powierzchnie pokrywają zbiorowiska tzw. "lilii wodnych", wzdłuż brzegów wykształcone są szerokie pasy zróżnicowanych szuwarów, w wodach liczne gatunki roślin zanurzonych rdestnic i wywłócznik kłosowy.

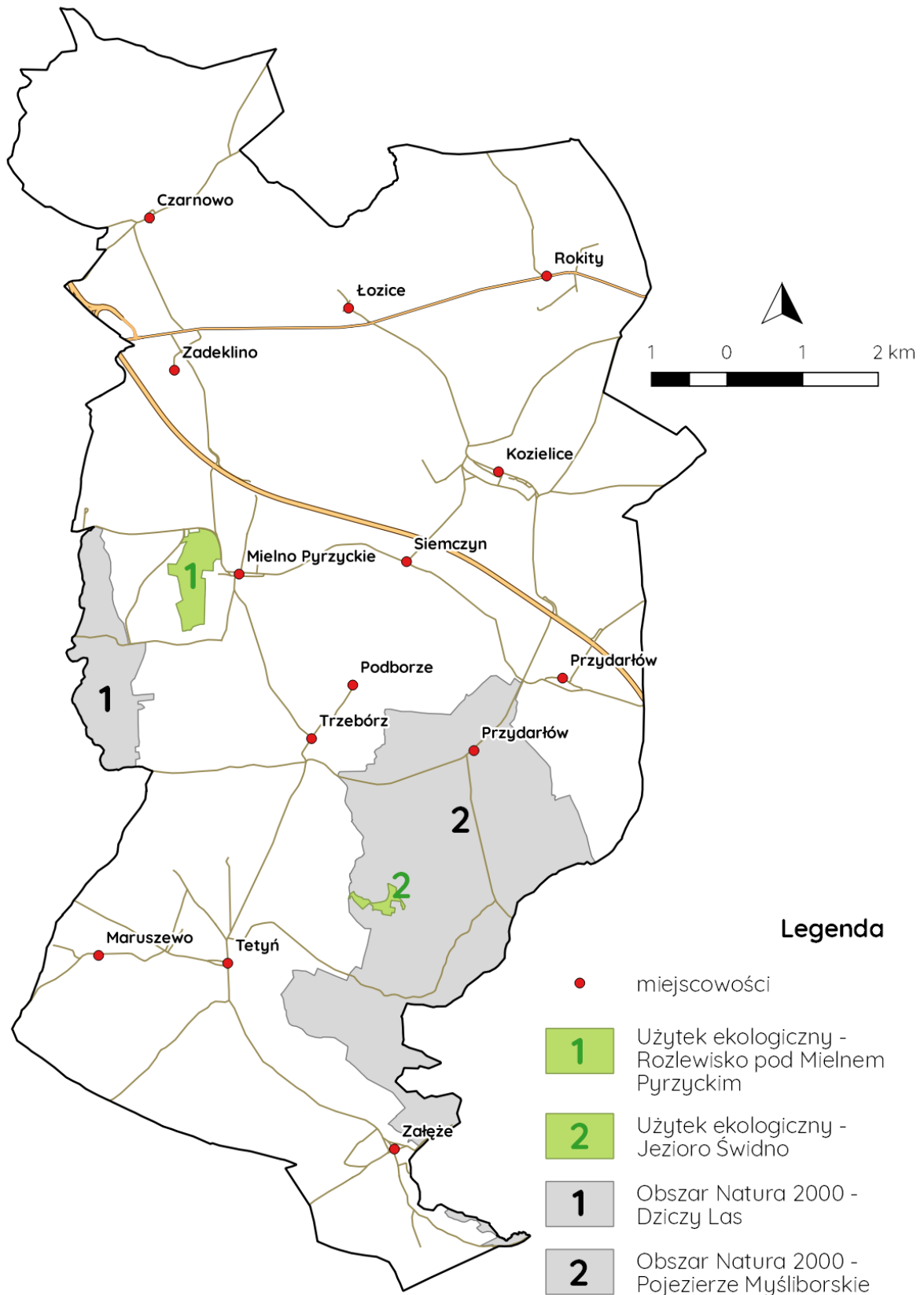
Obszar Natura 2000: „Pojezierze Myśliborskie” PLH 320014 obejmuje łącznie obszar o powierzchni 4 406,84 ha. Obszar ten stanowi mozaikę form glacialnych (przede wszystkim moren dennych, równin zastoiskowych, rynien glacialnych) związanych z trzema fazami stadium pomorskiego ostatniego zlodowacenia. Stwierdzono tu zróżnicowaną litologię osadów powierzchniowych. Południkową oś ostoi tworzą liczne, rynnowe i przepływowe jeziora.

Użytek ekologiczny „Rozlewisko pod Mielnem Pyrzyckim” ustanowiono 22.10.2011 r. w celu ochrony ekosystemu wodno-błotnego, będącego miejscem występowania chronionych gatunków fauny. Ochroną objęto 38,63 ha siedlisk przyrodniczych i stanowisk gatunków.

Użytek ekologiczny „Jezioro Świdno” ustanowiono 24.11.1998 r. w celu zachowania cennych ekosystemów, zlokalizowanych na terenach bagiennych i podmokłych, z charakterystyczną dla nich rzadką roślinnością porośniętego trzcinowiskiem oraz będącego miejscem bytowania i rozrodu ptactwa wodnego i innych gatunków zwierząt. Ochroną objęto bagno o powierzchni 11,49 ha.

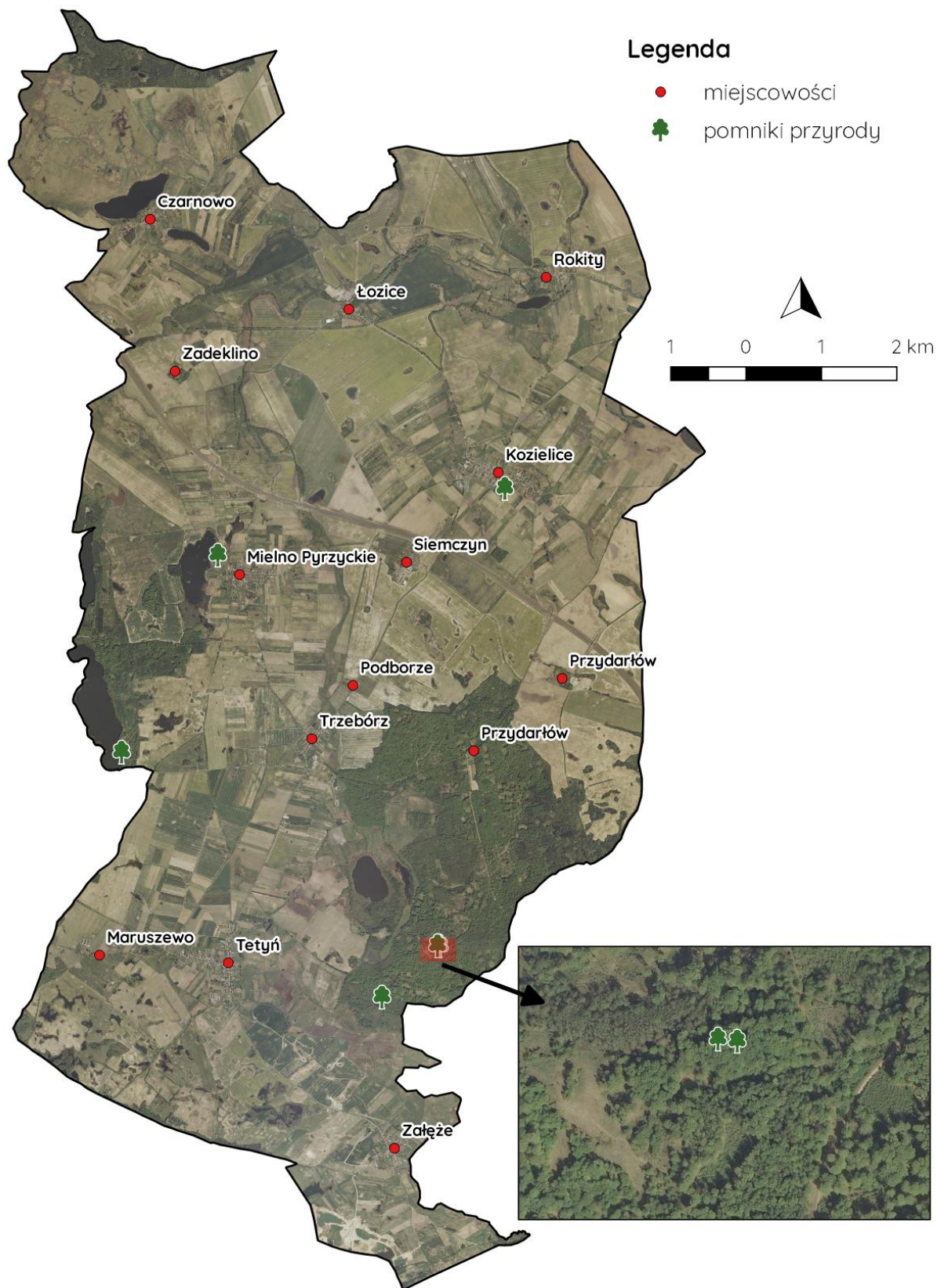
Pomnikami przyrody na terenie Gminy Kozielice jest 6 pojedynczych drzew.

Położenie obszarów Natura 2000, użytków ekologicznych oraz pomników przyrody na terenie Gminy Kozielice przedstawiono w formie rycin.

Ryc. 22. Położenie obszarów Natura 2000 oraz użytków ekologicznych na terenie Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 23. Położenie pomników przyrody na terenie Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne

Zasoby przyrodnicze jednostki są elementem, który z jednej strony może świadczyć o potencjale rozwojowym (np. wydobywanie surowców mineralnych, fauna i flora warunkująca rozwój turystyki), a z drugiej zahamować go poprzez ich niszczenie czy nieodpowiednio poprowadzoną politykę przestrzenną. Do obszarów problemowych, w których zachodzić może kolizja pomiędzy ochroną zasobów przyrodniczych, a potrzebą zagospodarowania określonych obszarów należy zaliczyć:

- obszary zajmowane pod zabudowę – obszar zwarty części miejscowości zajętych przez zabudowę,
- obszary narażone na oddziaływanie odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu – przez teren Gminy Kozielice przebiega droga ekspresowa S3 co stanowi barierę dla rozwoju zasobów przyrodniczych, lokalizacji siedlisk fauny i flory oraz potencjalne uciążliwości dla mieszkańców,
- miejsca uwalniania zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych – są to przede wszystkim miejsca wzdłuż dróg, parkingów, miejsc magazynowania substancji, ale także potencjalna możliwość zanieczyszczenia wód przez przedostanie się nieczystości ciekłych do wód na terenach nieobjętych siecią kanalizacyjną,
- emisje zanieczyszczeń pochodzących z gospodarstw domowych korzystających z tradycyjnych źródeł energii – dotyczy to większości zabudowy miejscowości terenu Gminy Kozielice,
- zagrożenia dla fauny i flory – powodowane fragmentacją siedlisk poprzez rozwój zabudowy i rozbudowę ciągów komunikacyjnych,
- obszary użytkowane rolniczo – w Gminie Kozielice dominują tereny silnie użytkowane rolniczo co wpływa na potencjalną możliwość zanieczyszczenia wód gruntowych, np. przez stosowane środki ochrony roślin czy nawozy.

6.7. WALORY TURYSTYCZNE

Potencjał Gminy Kozielice opiera się na walorach środowiska przyrodniczego, które opisano we wcześniejszych rozdziałach niniejszego opracowania, a także walorów kulturowych.

Podsumowując walory środowiska przyrodniczego należy wskazać tereny o zwiększonej wartości rekreacyjnej:

- jezioro Czarne – proponowaną formą rekreacji jest rekreacja wodna, turystyka rowerowa, piesza, konna,
- jezioro Piaseczno, jezioro Dłuzińskie, Mielno Pyrzyckie – wykorzystanie rekreacyjne powinno opierać się o rekreację wędkarską, wędrówki piesze, rowerowe lub konne,
- jezioro Świdno i Świdzinko – tereny mogą służyć jako obszary spacerowe, edukacyjne i widokowe,
- Załęże i jezioro Sitno – jest to najatrakcyjniejszy pod względem rekreacyjnym fragment Gminy Kozielice. Położenie nad dużym jeziorem, przy jednoczesnym występowaniu urozmaiconej rzeźby terenu stanowi o walorach rekreacyjnych tego obszaru dla wycieczek pieszych, rowerowych, rekreacji wodnej czy walorach edukacyjnych.

Należy jednak podkreślić, że są to tereny cenne w skali Gminy Kozielice, które nie wyróżniają się jednak znacząco w skali powiatu czy regionu. Zgodnie z waloryzacją przyrodniczą Gminy Kozielice jej walory przyrodnicze i krajobrazowe niejako giną na tle atrakcyjności sąsiednich obszarów, np. Pojezierza Myśluborskiego czy bogatej w duże jeziora doliny Tywy.

Turystyka nie odgrywa obecnie istotnej roli w Gminie Kozielice. Możliwości rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznej w oparciu o warunki naturalne w granicach opisywanego obszaru są ograniczone.

Podstawowym atutem Gminy Kozielice jest jej położenie z dala od punktów koncentracji ruchu turystycznego, a więc stosunkowo słaba penetracja, brak przemysłu oraz bliskość regionalnego ośrodka, czyli Pырzyc. Rozwój turystyczny Gminy powinien pójść w kierunku przejścia części tranzytu turystycznego przebiegającego przez ten teren oraz sieci niewielkich ośrodków rekreacji.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe sprzyjają więc rozwojowi turystyki krajoznawczej i stwarzają możliwości zagospodarowania terenu dla niektórych form turystyki, takich jak ścieżki rowerowe czy ścieżki dydaktyczne.

Ważnym elementem krajobrazu kulturowego Gminy Kozielice są jej wsie z zachowanym dawnym charakterem osadniczym, gdzie występuje wiele cennych obiektów historycznych w postaci zabytków i stanowisk archeologicznych, tj. cmentarze, zabytkowe kościoły, budynki mieszkalne oraz historyczne układy przestrzenne.

Wśród głównych atrakcji historycznych Gminy Kozielice wymienić należy:

- Kościół p.w. Św. Ducha w Czarnowie z XVII w.,
- Kościół p.w. Św. Stanisława BM w Kozielicach z przełomu XV-XVI w.,
- Odbudowane w latach 2006-2011 ruiny kościoła wraz z murem ogrodzeniowym i bramą cmentarną w Łozicach z XV w.,
- Odbudowane w latach 2009-2012 ruiny kościoła wraz z murem ogrodzeniowym w Rokitach z przełomu XV-XVI w.,
- Cmentarz w Rokitach,
- Kościół p.w. MB Królowej Polski w Tetyniu z 2 połowy XIII w.,
- Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Załężu z 2 połowy XIII w.

VII. ANALIZA PROBLEMÓW GMINY I POTENCJAŁÓW ROZWOJU

7.1. METODOLOGIA – ANALIZA SWOT

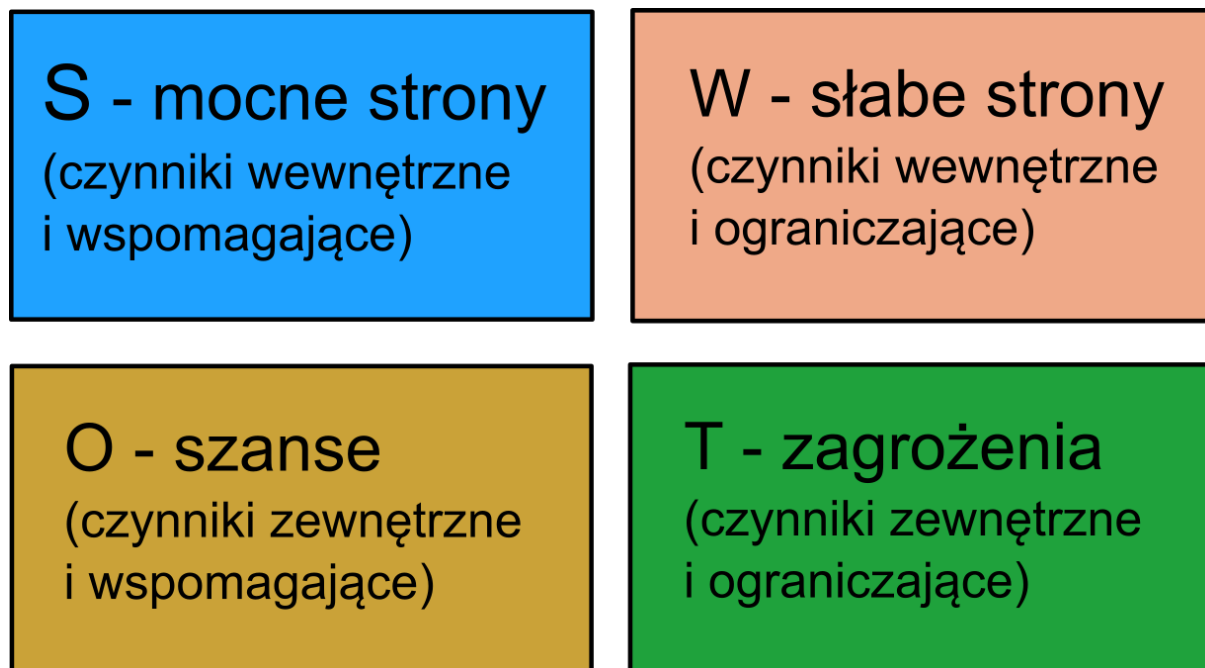
Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych metod badawczych stosowanych w gospodarce przestrzennej czy przygotowywaniu strategii rozwoju wybranych regionów. Stanowi jedno z najczęściej stosowanych narzędzi analitycznych w procesie zarządzania strategicznego jednostkami terytorialnymi, przydatne szczególnie w procedurach związanych z planowaniem ich rozwoju społeczno - gospodarczego².

² Zajadacz A., Śniadek J. (2009) „Ocena potencjału turystycznego”. W: Młynarczyk Z., Zajadacz A. (red.) „Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki t. 3”, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań

Metoda SWOT charakteryzuje się „elastycznością i jest relatywnie łatwa do przeprowadzenia, posiada możliwość zastosowania w odniesieniu do całego obszaru, wybranej jego części, lub danego składnika potencjału”. Omawiana metoda polega na określeniu silnych i słabych stron jednostki oraz jej szans i zagrożeń. Wskazane mocne strony oraz szanse powinny być fundamentem rozwojowym gminy. Natomiast słabe strony powinny być wzmacniane przy jednoczesnym ograniczaniu i likwidacji zagrożeń.

Schemat analizy SWOT dokładnie opisuje poradnik Planowanie strategiczne – Poradnik dla pracowników administracji publicznej, przygotowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2012 r.

Ryc. 24. Schemat analizy SWOT

Źródło: opracowanie własne

Poradnik wskazuje, że:

1. **Czynniki wewnętrzne pozytywne** tj. silne lub mocne strony danej jednostki, atuty należy traktować jako cechy, które wyróżniają analizowaną gminę od innych jednostek i stanowią przewagę konkurencyjną. Punktem odniesienia mogą być sąsiednie jednostki lub grupa jednostek o podobnym charakterze.
2. **Czynniki wewnętrzne negatywne** czyli słabe strony danej jednostki, należy rozumieć jako konsekwencje ograniczeń szeroko rozumianych zasobów.
3. **Czynniki zewnętrzne pozytywne**, tj. szanse - korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym danej jednostki, które właściwie wykorzystane mogą stanowić dla niej istotny impuls rozwojowy.
4. **Czynniki zewnętrzne negatywne**, czyli zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla danej jednostki. Istniejące zagrożenia wyraźnie osłabiają też silne strony gminy czy regionu, a także mogą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

7.2. SILNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY KOZIELICE

Przeprowadzenie analizy dla Gminy Kozielice pozwoli na określenie jej mocnych stron, wyróżniających ją na tle regionu, przy jednoczesnym wskazaniu słabości. Takie rozwiązanie pomoże wskazać czy obszar posiada odpowiednie zasoby i czynniki warunkujące rozwój, a także możliwości rozwojowe i kierunek w jakim powinna podążać jednostka celem dalszego rozwoju.

Analiza SWOT opracowana została m.in. na podstawie spotkań z lokalnymi liderami i mieszkańcami, które odbyły się w dniach 22 marca oraz 21 czerwca 2017 r. w Kozielicach i w Tetyniu.

W wyniku prowadzonych prac wskazano silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy Kozielice.

Tabela 5. Analiza SWOT dla Gminy Kozielice – silne i słabe strony

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Spółeczeństwo	
<ul style="list-style-type: none"> - duże zasoby siły roboczej do wykorzystania przez pracodawców, - mały udział osób w wieku poprodukcyjnym, - baza oświatowa z wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną, - funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury w Kozielicach jako jednostki krzewiącej kulturę na terenie Gminy Kozielice, - liczne świetlice wiejskie stanowiące bazę dla aktywizacji i integracji mieszkańców sołectw, - rozwijająca swą działalność Biblioteka w Kozielicach z filią w Tetyniu, - organizacja imprez kulturalnych i promujących miejscowe tradycje i historię, - funkcjonowanie ochotniczych straży pożarnych, co gwarantuje wysoki poziom bezpieczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - niskie wykształcenie mieszkańców oraz kwalifikacje nieodpowiadające potrzebom rynkowym, - duża liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej, - słabo rozwinięta baza ochrony zdrowia w zakresie specjalistycznych usług medycznych, - brak miejsc pracy spełniających oczekiwania potencjalnych pracowników, - niskie zainteresowanie uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych, - ubogi zakres działań w zakresie promocji zdrowia skierowany do mieszkańców np. bezpłatne badania, akcje profilaktyczne, warsztaty pierwszej pomocy itp.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> - duże zasoby stosunkowo taniej siły roboczej, - niskie koszty gruntów i budynków na cele prowadzenia działalności gospodarczych, - niższe niż w innych gminach ceny działek pod budowę obiektów i budynków na potrzeby średnich i małych firm, - niższe niż w większych jednostkach administracyjnych koszty produkcji i robocizny, - dobre zaplecze dla działalności firm obsługujących rolników, - możliwość rozwoju agroturystyki, - korzystne warunki do produkcji rolnej, - atrakcyjne w skali lokalnej tereny do uprawiania turystyki aktywnej, pieszej, biegowej co powoduje dobre warunki dla rozwoju turystyki aktywnej dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewielka liczba zakładów pracy, - niedostosowanie ofert kształcenia do potrzeb rynku pracy, co powoduje niedostosowanie pracowników do potrzeb rynku, - brak kapitału i trudność jego gromadzenia wskutek niskich dochodów mieszkańców, - niewystarczająca liczba uzbrojonych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, - niewielka liczba lokalnych przedsiębiorstw, - brak grup kapitałowych produkcji rolnej, - brak rodzinnego / lokalnego przetwórstwa rolno – spożywczego, - ograniczony potencjał turystyczny z uwagi na niewyróżniające się w skali regionu walory przyrodnicze i historyczne, - niedostateczne wykorzystanie nowoczesnych technik informatycznych, w tym: brak cyfrowych zbiorów informacji (baz danych), materiałów edukacyjnych, internetowych stron promocyjnych.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do drogi ekspresowej S3 co gwarantuje dostępność komunikacyjną w skali województwa i kraju, - dobre uzbrojenie w sieć wodociągową, - stopniowa rozbudowa sieci kanalizacyjnej, - rozwijające się wyposażenie w bazę sportowo – rekreacyjną, - prowadzenie modernizacji budynków użytku publicznego w celu zapewnienia wysokiej jakości obsługi i wysokiego stopnia efektywności energetycznej budynków, - rozwój selektywnej zbiórki odpadów, - intencja dystrybucji gazu skroplonego. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak sieci gazowniczej na terenie Gminy, - niedostosowany do potrzeb mieszkańców system obsługi ruchu lokalnego (niewiele połączeń pks i lokalnych przewoźników), - brak połączeń kolejowych, - ograniczony dostęp do ścieżek rowerowych, - ograniczony dostęp do wiedzy i nowoczesnych technologii ze względu na niewystarczający zasięg Internetu i telefonii komórkowej, - niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych.
Środowisko	
<ul style="list-style-type: none"> - występowanie terenów cennych przyrodniczo - objęte ochroną prawną ostoje dla flory i fauny, - postępujący rozwój kanalizacji wzmacniający ochronę wód gruntowych przed zanieczyszczeniem, - mało zanieczyszczone środowisko naturalne, - duży udział źródeł energii odnawialnej – rozwój energetyki wiatrowej, - korzystne warunki do ekologicznej produkcji rolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - problem niskiej emisji, pochodzącej głównie z indywidualnych systemów grzewczych, - niska jakość źródeł ogrzewania budynków (piece), - degradacja środowiska w związku z rozwojem rolnictwa, - narażenie na hałas związane z przebiegiem drogi ekspresowej S3.

Źródło: opracowane własne

Tabela 6. Analiza SWOT dla Gminy Kozielice – szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
Spółczesność	
<ul style="list-style-type: none"> – podniesienie standardów i rozszerzenie usług opieki medycznej na poziomie regionu, – aktywizacja kulturalna i rekreacyjna coraz większej części społeczeństwa, – aktywizacja zawodowa ludności, mająca na celu przystosowanie do zmieniającego się rynku pracy, – dostępne środki UE w zróżnicowanych obszarach działań, – rozwijające się szkolnictwo, – wykorzystanie działalności kulturalnej do promocji regionów. 	<ul style="list-style-type: none"> – wysokie koszty utrzymania sieci szkół przy niskiej liczbie wychowanków, – migracja wykształconej kadry do większych ośrodków miejskich, – ucieczka młodzieży do większych miast, – występowanie patologii społecznych, – starzejące się społeczeństwo, – emigracja zarobkowa, – ubożenie społeczeństwa.
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> – warunki rozwoju agroturystyki jako element wspomagającej formy uzyskiwania dodatkowych dochodów poza rolnictwem oraz sposób na podniesienie poziomu życia, – możliwość rozwoju rodzinnego przetwórstwa rolno – spożywczego (wyroby regionalne), – tworzenie grup producenckich zdolnych do działań marketingowych i inwestycyjnych, – wspieranie rozwoju lokalnych firm, – możliwość pozyskiwania funduszy unijnych na rozwój turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> – skomplikowane procedury prawne prowadzenia działalności gospodarczych, – brak inwestorów z okolicznych gmin, – wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, – duży udział szarej strefy w zatrudnieniu, – wymagania prawne w regulacji działalności, – ograniczony rynek zbytu przetworzonych produktów rolnych, – zmieniające się warunki klimatyczne w rolnictwie, – potencjalna konkurencyjność inwestycyjna sąsiednich gmin i miast.
Infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość współfinansowania projektów ze środków unijnych, – możliwość pozyskania środków na inwestycje ze źródeł krajowych, – dalsza rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> – uzależnienie inwestycji od dostępnych środków zewnętrznych, – niewystarczający dostęp do alternatywnych źródeł energii (np. gaz), – niska rentowność przewozów pasażerskich, – sformalizowanie procedury przy współfinansowaniu projektów ze źródeł krajowych i UE.
Środowisko	
<ul style="list-style-type: none"> – planowany wzrost udziału energii odnawialnej w skali kraju do 15 % w końcowym zużyciu energii w roku 2020, – krajowe zobowiązania dotyczące zapewnienia odpowiedniego poziomu energii odnawialnej i biopaliw na poziomie krajowym, w zużyciu końcowym, – wymagania UE dotyczące efektywności energetycznej, – nacisk na racjonalne gospodarowanie energią i ograniczanie emisji w skali europejskiej i krajowej, – rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność (np. tanie energooszczędne źródła światła), – rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> – kosztowne instalacje / inwestycje oparte na odnawialnych źródłach energii, – ograniczone środki finansowe na działania termomodernizacyjne, – ograniczone środki finansowe zewnętrzne na działania prośrodowiskowe, – ogólnokrajowy trend wzrostu zużycia energii elektrycznej, – wysokie koszty rozwoju ekologicznego.

Źródło: opracowane własne

7.3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONYCH ANALIZ

Ze względu na uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej, na terenie Gminy Kozielice występuje duża liczba osób gotowych do podjęcia pracy. Obserwuje się jednocześnie problem „odzwyczajania się” od pracy. Struktura ekonomiczna ludności jest korzystna, co odzwierciedla duża liczba osób w wieku produkcyjnym.

Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że istotnymi atutami Gminy Kozielice są: czyste i przyjazne do życia otoczenie posiadające istotne w skali lokalnej walory przyrodnicze, tradycja i zwyczaje, a także cisza i spokój.

Korzystne są także warunki do rozwoju rolnictwa. Istnieje możliwość rozwoju funkcji turystycznej i działalności agroturystycznej.

Celem Gminy Kozielice w ostatnich latach były również działania w ochronie środowiska, w zakresie: rozbudowy i modernizacji sieci infrastruktury wodno-ściekowej, dostosowania systemu gospodarki odpadami do obowiązujących norm prawnych. Inwestycje mają na celu ochronę środowiska i ograniczenie dopływu zanieczyszczeń. Wpływa to na możliwość rozwoju rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego.

Na terenie Gminy Kozielice rozwijana jest działalność kulturalna, poprzez funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury w Kozielicach oraz spotkania w świetlicach wiejskich. W Kozielicach działa biblioteka posiadająca filię w Tetyniu.

Wyrazem aktywności mieszkańców jest także powołanie ochotniczych straży pożarnych (pięć jednostek OSP: Tetyń, Kozielice, Załęże, Mielno Pyrzyckie, Czarnowo).

Czynione są również inwestycje w zespole szkół w Kozielicach, m.in. w zakresie wyposażenia w pomoce edukacyjne, co w konsekwencji ma poprawić jakość kształcenia.

Najważniejszą szansą dla omawianej jednostki jest możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój, zwłaszcza środków unijnych.

Dodatkowo jest to region, gdzie warunki przyrodnicze i niski stopień uprzemysłowienia, a tym samym małe zanieczyszczenie środowiska, sprzyjają produkcji ekologicznej. W związku z powyższym istnieją przesłanki mówiące o tym, że należałoby miejscowych rolników objąć nie tylko wsparciem finansowym, ale także szkoleniowym i promocyjnym. Może przyczynić się to do napływu turystów i rozwoju usług związanych z rolnictwem i turystyką (agroturystyka).

Analiza SWOT pokazała, że do największych słabości Gminy Kozielice zaliczyć należy problemy rynku pracy, niewielką przedsiębiorczość miejscowej ludności. W analizowanej jednostce notuje się brak miejsc pracy powiązany ze słabo rozwiniętym miejscowym biznesem i niewielką liczbą przedsiębiorstw, a w wielu przypadkach problemy związane z niedostosowaniem kwalifikacji pracowników.

Zagrożeniem są skomplikowane procedury zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, co powoduje brak chęci podejmowania jej, a tym samym niski poziom inwestowania na tym terenie, co przekłada się na niewielki rozwój lokalnego rynku pracy, bezrobocie, emigrację ludności.

Gmina Kozielice jest gminą typowo rolniczą. Upadek dawnych PGR-ów doprowadził do zubożenia miejscowej ludności i utraty zatrudnienia przez wielu mieszkańców. Należy stwierdzić, że w okresie działalności PGR-ów znaczna część mieszkańców była w nich zatrudniona.

Zdecydowanie czynnikiem ograniczającym rozwój gospodarczy Gminy Kozielice jest brak dostępu do sieci gazowej. Przedsiębiorcy zakładając własny biznes wybierają inne lokalizacje, gdzie istnieje dostęp do pełnej infrastruktury technicznej. Biorąc pod uwagę

uwarunkowania ekonomiczne, rozwiązanie tego problemu uzależnione jest od operatora sieci gazowej, który inwestycje uzależnia od potencjalnej ilości odbiorców gazu.

Gmina Kozielice ma również ograniczone możliwości w zakresie oferowanych terenów inwestycyjnych. Konieczność ponoszenia dużych wydatków na przygotowanie takich terenów i ich uzbrojenie w sieć wodociągową, kanalizacyjną, gazową, telekomunikacyjną oraz zapewnienie odpowiedniego dojazdu dla małych gmin jest dużym wydatkiem, który przy niskich dochodach jest wręcz niemożliwy do poniesienia. To z kolei przekłada się na niewielki potencjał inwestycyjny.

Słabą stroną Gminy Kozielice, jak pokazuje analiza SWOT, jest także dostępność komunikacyjna obszaru poszczególnych miejscowości. O ile sieć dróg pozwala na dość swobodne poruszanie się własnym samochodem, o tyle komunikacja publiczna (pks, busy) jest bardzo ograniczona. Mieszkańcy otrzymują małą ilość kursów komunikacji publicznej co utrudnia poruszanie się zarówno na terenie Gminy, jak i przejazd do sąsiednich miast. Ograniczony jest dostęp ścieżek rowerowych.

Szansą na zrównoważony rozwój opisywanego obszaru jest podjęcie działań na rzecz obszarów zdegradowanych czyli proces rewitalizacji. Gmina Kozielice jako partner projektu pn. "Rewitalizacja na terenie gmin województwa zachodniopomorskiego znajdujących się w Specjalnej Strefie Włączenia", rozpoczęła realizację działań na terenie Gminy Kozielice.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Po określeniu obszarów na terenie gminy będących w stanie kryzysowym podjęte zostaną odpowiednie działania naprawcze.

VIII. UDZIAŁ INTERESARIUSZY W OPRACOWANIU STRATEGII ROZWOJU

8.1. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Ważnym elementem opracowania „Strategii Rozwoju dla Gminy Kozielice na lata 2017-2026” był udział lokalnej społeczności w diagnozowaniu występujących problemów, wskazywaniu kierunków działań oraz opracowaniu wizji i misji Gminy Kozielice.

Konsultacje społeczne przeprowadzono w dwóch etapach.

Pierwszy etap stanowiły konsultacje społeczne, jakie na potrzeby opracowania dokumentacji prowadzone były od 8 marca do 10 kwietnia 2017 r. w następujących formach:

- możliwość wypełnienia ankiety na potrzeby opracowania dokumentu – zakres tematyczny ankiety i jej wyniki zostały przedstawione poniżej,
- zapewnienie możliwości udziału w spotkaniu otwartym połączonym z debatą w dniu 22 marca 2017 r. – charakterystykę spotkania przedstawiono poniżej,
- możliwości składania swoich uwag, opinii i pomysłów do projektu Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia dużego udziału społeczeństwa w całym procesie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026, Wójt Gminy Kozielice postanowił przeprowadzić drugą turę konsultacji społecznych w tych samych formach co opisane, tj.:

- możliwość wypełnienia ankiety na potrzeby opracowania dokumentu – w dniach od 8 do 22 czerwca 2017 r.,
- zapewnienie możliwości udziału w spotkaniu otwartym połączonym z debatą w dniu 21 czerwca 2017 r.,
- możliwości składania swoich uwag, opinii i pomysłów do projektu Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 – w dniach od 8 do 22 czerwca 2017 r.

Szczegółowe informacje w tej sprawie zostały zamieszczone na stronie internetowej Gminy Kozielice oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Kozielice.

8.2. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

W dniach od 8 marca do 10 kwietnia 2017 r. na terenie Gminy Kozielice przeprowadzona została ankietyzacja na potrzeby sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026. Ankieta była dostępna na stronie www.bip.kozielice.pl w oraz w formie tradycyjnego wydruku w Urzędzie Gminy w Kozielicach. Interesariusze mieli możliwość dostarczenia wypełnionych ankiet drogą elektroniczną lub do Urzędu Gminy w Kozielicach. W pełni interaktywne wypełnienie i jej wysłanie możliwe było dzięki opublikowanemu linkowi.

Drugi etap wypełnienia ankiet miał miejsce w dniach od 8 do 22 czerwca 2017 r. Konsultacje społeczne prowadzone były w tych samych formach co w pierwszym terminie.

W wyniku przeprowadzonej ankietyzacji uzyskano 40 ankiet, z czego 14 wypełniono w formie interaktywnej (internetowo) natomiast 26 w formie papierowej. Warunki życia na terenie Gminy Kozielice scharakteryzowano w oparciu o obszary działań.

W obszarze **komunikacja i dostęp do mediów** ankietowani pozytywnie ocenili dostęp do infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja). Respondenci pozytywnie odnieśli się także do obecnego dostępu do nowoczesnych technologii (komputer, Internet). Zdecydowanie źle oceniono dostęp do ścieżek rowerowych, chodników i gazociągu, czyli infrastruktury, której na opisywanym terenie brakuje. Według zebranych opinii dostęp do komunikacji zbiorowej jest niewystarczający.

Tabela 7. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze komunikacja i dostęp do mediów

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
jakość dróg, ulic	0	15	20	5	0
dostępność chodników	0	3	19	18	0
stan, jakość chodników	0	3	16	18	3
dostęp do ścieżek rowerowych	1	1	1	36	1
dostęp do komunikacji zbiorowej (pks, busy)	2	5	19	12	2
dostęp do infrastruktury technicznej	6	27	2	4	1

(wodociągi)					
dostęp do infrastruktury technicznej (kanalizacja)	4	24	7	4	1
dostęp do infrastruktury technicznej (gazociągi)	0	2	9	22	7
dostęp do nowoczesnych technologii (komputer, Internet)	4	25	7	3	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Zdaniem ankietowanych obszar działania **edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura** przedstawia dość korzystny obraz biorąc pod uwagę liczebność klas w szkołach oraz jakość kształcenia. Kilka osób nie potrafiło ocenić sytuacji w badanym zakresie, gdyż nie posiadają dzieci w wieku szkolnym. W opinii ankietowanych, istniejące przedszkole zaspokajają istniejące potrzeby. Dość korzystny jest także dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków, koło młodego chemika). Odmienne w przypadku dostępu do oferty edukacyjnej dla dorosłych (kursy, szkolenia), jest ich zbyt mało. Istniejąca oferta kulturalna, dla znacznej liczby ankietowanych jest wystarczająca.

Tabela 8. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
jakość kształcenia w szkołach	8	28	2	0	2
liczebność klas w szkołach	2	30	2	1	5
dostępność przedszkoli	3	27	6	2	2
dostęp do oferty edukacyjnej dla dorosłych (kursy, szkolenia)	0	13	15	3	8
dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków, koło młodego chemika)	4	20	10	2	2
oferta kulturalna	5	19	8	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

W obszarze działania **sport, zdrowie** duża część ankietowanych uważa, że zarówno dostępność placów zabaw jak również ich stan i wyposażenie są raczej dobre. Przeważają osoby, których zdaniem dostępność miejsc sportu i rekreacji jest raczej dobra, choć nie brakuje ankietowanych twierdzących, że w tym zakresie jest raczej źle. Podobnie zdania podzielone są w ocenie dostępności lekarza rodzinnego. Brakuje jednak lekarzy specjalistów. Ankietowani raczej dobrze oceniają poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.

Tabela 9. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze sport, zdrowie

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
dostępność lekarza rodzinnego	0	17	11	9	3
dostępność lekarzy specjalistów	0	8	14	13	4
jakość świadczonych usług opieki zdrowotnej	0	11	11	11	5

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
dostępność placu zabaw	6	25	8	1	0
stan i wyposażenie placów zabaw	3	28	7	0	2
poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej	2	28	4	2	2
dostępność miejsc sportu i rekreacji	4	20	14	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Informacje udzielone w obszarze działania **ochrona środowiska i wygląd gminy** pokazały, że mieszkańcy raczej dobrze oceniają stan środowiska przyrodniczego. Zdaniem ankietowanych problem hałasu jest niewielki, jednak większa presja na środowisko występuje w zakresie jakości powietrza. Należy wnioskować, że w zwartej zabudowie istotny jest problem niskiej emisji – szczególnie w okresie grzewczym. Raczej zły zdaniem ankietowanych jest stan i jakość terenów rekreacyjnych.

Większość respondentów dobrze ocenia czystość i porządek na terenie Gminy Kozielice, choć nie brakuje głosów, że pod tym względem jest raczej źle. Zdania są zróżnicowane przy ocenie estetyki miejscowości i poszczególnych nieruchomości. W konsekwencji nie można jednoznacznie określić, czy atrakcyjność turystyczna Gminy Kozielice jest wysoka czy niska. Bazując jednak na danych zebranych podczas rozmów z mieszkańcami, można powiedzieć, że walory turystyczne Gminy Kozielice pozwalają na ich wykorzystanie w skali lokalnej.

Tabela 10. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze ochrona środowiska i wygląd gminy

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
stan środowiska przyrodniczego	3	28	5	2	1
narażenie na zanieczyszczenia powietrza	2	19	5	1	12
narażenie na hałas	0	20	6	4	9
stan oświetlenia ulicznego	3	30	6	1	0
stan i jakość terenów rekreacyjnych, miejsc spacerowych	2	8	22	5	3
estetykę miejscowości i poszczególnych nieruchomości	0	17	14	6	3
atrakcyjność turystyczną Gminy Kozielice	2	12	12	9	5
czystość i porządek na terenie Gminy Kozielice	1	24	12	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Ankietowani zostali poproszeni o określenie stopnia występowania patologii społecznych, w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że problem występuje z dużym nasileniem, natomiast 5 oznacza, że problem nie występuje lub jest znikomy.

Analizując odpowiedzi, należy stwierdzić, że najbardziej znaczący jest problem alkoholizmu. Duża ilość osób wskazała, że w Gminie Kozielice występuje problem ubóstwa i uzależnień. Brakuje także pracy. W znacznie mniejszym stopniu zauważalny jest problem przemocy.

Tabela 11. Ocena poziomu występowania problemów na terenie Gminy Kozielice w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że problem występuje z dużym nasileniem, natomiast 5 oznacza, że problem nie występuje lub jest znikomy

Punktacja	1	2	3	4	5
alkoholizm	13	16	7	1	2
przemoc	3	6	10	15	4
uzależnienia	7	13	9	7	3
ubóstwo	0	13	19	5	1
bezrobocie	3	14	14	6	1
słaba oferta kulturalna	3	8	9	10	8
słaba oferta sportowa	1	3	14	12	8

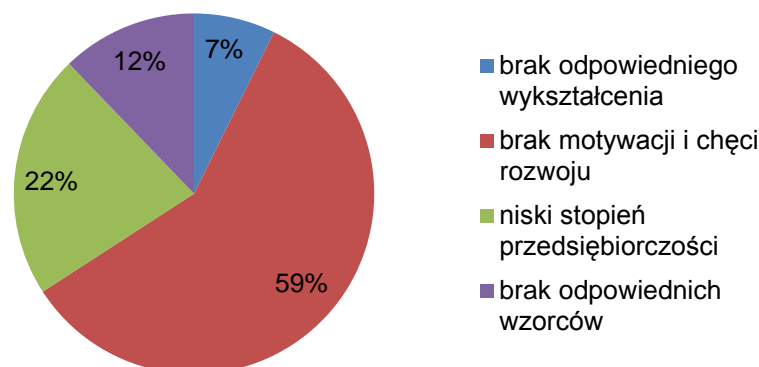
Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Aktywność ludności poprzez udział w konkursach, imprezach sportowych i kulturalnych, grupach działania jest mała (59 %) choć część osób (36 %) twierdzi, że jest duża.

Podobnie jest w przypadku imprez sportowych i rekreacyjnych. Wśród ankietowanych 39 % uczestniczy w nich rzadko, 46 % często, a jedynie 15 % zawsze, gdy się odbywają.

Należy jednak stwierdzić, że sposób spędzania wolnego czasu jest wśród mieszkańców zróżnicowany. Część mieszkańców odpoczywa wtedy w domu, jednak znaczna część respondentów uprawia sport, spaceruje lub odwiedza znajomych lub rodzinę.

Głównym powodem problemów społecznych i zawodowych mieszkańców jest brak motywacji i chęci rozwoju oraz niski stopień przedsiębiorczości. Dane w tym zakresie przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 25. Główne powody występowania problemów społecznych i zawodowych mieszkańców Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

Zdaniem respondentów, najbardziej narażone na wykluczenie społeczne są osoby starsze (49 % odpowiedzi) i osoby bezrobotne (29 % odpowiedzi). Osób niepełnosprawnych jest mniej, jednak one również są narażone na wykluczenie społeczne.

Respondenci dość optymistycznie patrzą w przyszłość. Zdaniem dużej części z nich sytuacja społeczno – materialna na przestrzeni kolejnych 5 lat poprawi się znacznie (61 %). Duża część osób, tj. 39 % ankietowanych jest zdania, że ich sytuacja będzie na podobnym jak obecnie poziomie. Nie udzielono odpowiedzi, która wskazałaby, że sytuacja respondentów ulegnie pogorszeniu.

Odzwierciedleniem takiej postawy jest ocena podstawowych elementów przestrzeni funkcjonowania człowieka. Wśród silnych stron Gminy Kozielice wymieniano najczęściej walory przyrodnicze oraz wyposażenie w infrastrukturę komunalną oraz dostęp do nowoczesnych technologii i Internetu.

Z kolei jako słabości opisywanego obszaru wskazywano: rynek pracy oraz aktywność związków i stowarzyszeń. Co ciekawe, mimo dobrego położenia względem drogi ekspresowej S3 słabo oceniana jest dostępność komunikacyjna. Wyjaśnienia tego faktu dokonano podczas rozmów z mieszkańcami. Okazuje się, że znacznym problemem jest brak połączeń komunikacji zbiorowej pomiędzy miejscowościami w Gminie Kozielice. Nie ma również ścieżek rowerowych i chodników co powoduje, że mieszkańcy którzy nie posiadają samochodu mają utrudniony dostęp do usług i małe możliwości dojazdu do pracy.

Tabela 12. Mocne i słabe strony Gminy Kozielice mierzone ilością odpowiedzi udzielonych na zadane w ankiecie pytanie

Kryterium / ocena	zdecydowanie słaba strona	słaba strona	czynnik obojętny	silna strona	zdecydowanie silna strona
dostępność komunikacyjna	10	21	2	4	1
infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja, gaz)	1	10	11	13	2
dostęp do nowoczesnych technologii i Internetu	2	11	9	13	2
rynek pracy	10	17	7	3	1
oferta edukacyjna	1	12	11	9	4
oferta sportowo - rekreacyjna	1	10	10	13	3
oferta turystyczna	8	13	14	2	1
tradycje i zwyczaje	1	12	11	12	1
przedsiębiorczość mieszkańców	6	17	9	4	1
aktywność związków i stowarzyszeń itp.	5	22	7	3	1
walory przyrodnicze	1	6	7	19	5
walory historyczne i zabytkowe	3	10	15	7	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

W opinii respondentów, priorytetem działań powinny być: rozbudowa dróg, ulic i parkingów, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, inwestycje w oświatę i edukację, rozwój terenów sportowych i rekreacyjnych oraz promocja i rozwój turystyki.

Tabela 13. Ocena najważniejszych potrzeb na najbliższe lata na terenie Gminy Kozielice w oparciu o badanie ankietowe

Kierunek działania	Ilość udzielonych odpowiedzi	Udział procentowy udzielonych odpowiedzi
Rozbudowa dróg, ulic i parkingów	27	10,5
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	16	6,2
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	20	7,8

Kierunek działania	Ilość udzielonych odpowiedzi	Udział procentowy udzielonych odpowiedzi
Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej	14	5,4
Rozbudowa i modernizacja sieci energetycznej	8	3,1
Inwestycje w odnawialne źródła energii	13	5,0
Inwestycje w oświatę i edukację	18	7,0
Poprawa dostępności przedszkoli i żłobków	16	6,2
Aktywizacja osób starszych i opieka nad nimi	16	6,2
Poprawa warunków dla inwestorów	16	6,2
Wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących	12	4,7
Dofinansowanie opieki zdrowotnej i badań profilaktycznych	16	6,2
Rozwój terenów sportowych rekreacyjnych	20	7,8
Promocja i rozwój turystyki	20	7,8
Organizacja imprez sportowych, inwestycje w sport	14	5,4
Promocja i inwestycje w kulturę	12	4,7
Suma	258	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych ankiet

W pytaniu dotyczącym pomysłów, uwag i wniosków jakie należy wykorzystać przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 ankietowani wpisywali:

- zgromadzenie środków na rozwinięcie własnych firm, np. na przedsiębiorstwo komunalne (woda, ścieki),
- inwestycje w odnawialne źródła energii,
- działania na rzecz rozwoju sieci Internet oraz inwestycje w park technologiczny,
- branie udziału w projektach, np. projekcie zaopatrzenia Gminy Kozielice w gaz,
- pomoc osobom starszym i wykluczonym społecznie (stworzenie miejsca i prace dydaktyczne), aktywizacja osób starszych,
- budowa ścieżki rowerowej Kozielice-Pyrzyce,
- budowa boiska do piłki nożnej, przygotowanie obiektów sportowych i miejsc rekreacji dla młodzieży,
- zwiększenie częstotliwości patroli policji, podniesienie bezpieczeństwa (straż pożarna),
- wprowadzanie prac społecznych dla osób korzystających z pomocy społecznej,
- dofinansowanie opieki zdrowotnej i badań profilaktycznych,
- zainteresowanie sponsorów Gminą Kozielice,
- poprawa edukacji w szkołach,
- zwiększenie częstotliwości jazdy busów,
- poprawa jakości infrastruktury drogowej z chodnikami i ścieżkami rowerowymi,
- rozwój terenów inwestycyjnych, poprawa warunków dla inwestorów,
- poprawa dostępności przedszkoli i żłobków,
- wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących,
- promocja i rozwój turystyki,
- promocja i inwestycje w kulturę,
- organizacja w ramach konsultacji społecznych większej liczby spotkań, wywiadów z sołtysami, stworzenie grupy focusowej.

Badanie przeprowadzono na grupie 40 osób, wśród których dominowały osoby z przedziału wiekowego 25-35 lat (30,0 %) oraz 36-50 lat (32,5 %). Wśród osób, które wypełniły ankietę było więcej mężczyzn.

Biorąc pod uwagę związek ankietowanego z Gminą Kozielice wśród respondentów dominowały osoby, które tu mieszkają i pracują (65 %).

Szczegółowe wyniki badania ankietowego przedstawiono w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

8.3. WYNIKI SPOTKAŃ OTWARTYCH POŁĄCZONYCH Z DEBATĄ

W trakcie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 zostały zorganizowane 3 spotkania otwarte połączone z debatą służące zebraniu materiałów na cele opracowania projektu dokumentu:

- pierwsze odbyło się w dniu 22 marca 2017 r. o godzinie 15.00 w Urzędzie Gminy w Kozielicach,
- drugie spotkanie połączone z debatą przeprowadzono w Gminnym Ośrodku Kultury w Kozielicach, dnia 21 czerwca 2017 r. o godzinie 16.00
- trzecie spotkanie połączone z debatą miało miejsce w świetlicy wiejskiej w Tetyniu, o dnia 21 czerwca 2017 r. o godzinie 18.00.

Podczas spotkań, po krótkiej prezentacji mającej na celu przybliżenie potrzeby opracowania dokumentu, jego specyfiki i poruszanych kwestii do dyskusji zostali włączeni uczestnicy.

Podczas debat poruszone zostały kwestie najważniejszych problemów z jakimi obecnie borykają się mieszkańcy, możliwości ich rozwiązania i oczekiwań wobec strategii rozwoju.

Mieszkańcy dobrze oceniali kontynuowane prace w zakresie wyposażenia Gminy Kozielice w sieć wodociągową i kanalizacyjną. Brakuje niestety sieci gazowej, a w perspektywie najbliższych lat konieczna jest też modernizacja sieci energetycznej.

Oczekiwane są inwestycje w zakresie rozbudowy dróg, przy czym ich modernizacja powinna być połączona z budową chodników i dróg dla rowerów. W zakresie zabiegów utrzymaniowych wskazane jest częstsze koszenie poboczy, co oprócz walorów estetycznych podnosi też bezpieczeństwo użytkowników dróg.

Nadal znacznym problemem jest brak pracy lub jej niedostosowanie do oczekiwań. Jest to jednak problem skomplikowany. Posiadane przez mieszkańców wykształcenie i kwalifikacje zawodowe są niedostosowane do potrzeb przedsiębiorców. Z drugiej strony wynagrodzenie oferowane przez zatrudniających jest mało atrakcyjne dla potencjalnych pracowników spełniających wymogi. Wysokie koszty pracy prowadzą też do występowania patologii na rynku pracy (np. zjawisko szarej strefy).

Uczestnicy spotkania stwierdzili, że istnieje duża potrzeba wzmocnienia rynku pracy, przyciągania przedsiębiorców, stosowania udogodnień dla osób zakładających własną działalność.

Wśród ograniczeń rozwoju Gminy Kozielice poruszaną kwestią był brak dobrze wyposażonych w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych. Poczyniono pierwsze kroki w celu poprawy tej sytuacji, poprzez opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jest to istotny problem uniemożliwiający pozyskiwanie

inwestorów zewnętrznych, którzy wybierają lokalizacje z pełnym dostępem do infrastruktury technicznej.

Szczególnym problemem dla osób bez własnego samochodu jest kwestia publicznych środków transportu. Obecnie sieć przejazdów pks i prywatnych przewoźników uniemożliwia swobodne przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami w Gminie Kozielice. Mimo dobrego położenia na trasie S3, poruszanie się w skali lokalnej nie jest proste dla osób niezmotoryzowanych. To z kolei utrudnia dojazdy do pracy, pobliskich miast czy dostęp do usług, sklepów czy innych obiektów.

W sferze społecznej mieszkańcy wskazywali na konieczność zwiększenia dostępu do kultury. Obiektami, w których toczy się życie społeczne i kulturalne jest Gminny Ośrodek Kultury w Kozielicach oraz świetlice wiejskie, które wymagają jednak dostosowania do potrzeb mieszkańców oraz doposażenia.

Uczestnicy spotkania podkreślali, że najważniejszymi atutami Gminy Kozielice są: czyste środowisko i potencjał przyrodniczy. Poziom zagospodarowania turystycznego jest obecnie niewystarczający.

Wskazane są działania na rzecz promocji Gminy Kozielice, przedstawiania jej walorów dla mieszkańców, przedsiębiorców i osób przyjezdnych.

8.4. WYNIKI SKŁADANIA SWOICH UWAG, OPINII I POMYSŁÓW DO PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU

W ramach prowadzonych konsultacji społecznych na potrzeby sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 interesariusze zostali poproszeni o aktywne przekazywanie informacji na cele opracowania projektu dokumentu.

W pytaniu dotyczącym wskazania najważniejszych atutów czyli silnych stron jakie należy wykorzystać przy opracowaniu strategii i dynamicznym rozwoju Gminy Kozielice wskazywano: walory środowiskowe (przyrodnicze), dobre położenie, dużą dostępność komunikacyjną ze względu na przebieg drogi ekspresowej S3, powiększające się dochody Gminy, opracowane plany zagospodarowania przestrzennego, planowane i realizowane w infrastrukturę turystyczną, sportową i rekreacyjną, plażę w Załężu, czyste środowisko o znacznym potencjale, dostęp do jezior, terenów zielonych, istniejące świetlice wiejskie.

W odpowiedzi na konieczność wskazania najważniejszych problemów, jakie powinny być rozwiązane w pierwszej kolejności interesariusze wskazywali na: brak miejsc pracy, problemy komunikacyjne (pomiędzy miejscowościami w Gminie), brak dostępu do sieci gazowej, konieczność modernizacji ujęć wód, ograniczony zasięg sieci komórkowej, brak infrastruktury technicznej zaopatrującej w alternatywne źródła energii, niską jakość dróg lokalnych, brak chodników i ścieżek rowerowych, niską estetykę części zagród, brak dobrze zagospodarowanych terenów rekreacyjnych czy konieczność rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej. Zwracano także uwagę na problemy o charakterze społecznym (alkoholizm, patologie społeczne), a także brak miejsc rekreacji i wypoczynku odpowiednio zagospodarowanych.

Spośród najważniejszych inwestycji, zadań i projektów, jakie powinny być realizowane w ramach strategii interesariusze wymieniali: zagospodarowanie miejsc rekreacyjnych, budowę obiektów sportowych, rozbudowę i doposażenie świetlic wiejskich, wykonanie chodników i ścieżek rowerowych, rozbudowę sieci kanalizacyjnej, gazyfikację gminy, działania na rzecz rynku pracy.

Wśród elementów rozwoju, które w Gminie należy wzmacniać przede wszystkim znalazły się: rozbudowa infrastruktury technicznej, dbałość o środowisko i ekologię, działania na rzecz rynku pracy i udogodnień dla przedsiębiorców.

IX. WYZNACZONE CELE ROZWOJU GMINY

9.1. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

We wcześniejszych rozdziałach przeprowadzono analizę uwarunkowań społeczno - gospodarczych oraz stanu środowiska na terenie Gminy Kozielice. Konsekwencją dokonanej diagnozy jest zaproponowanie działań zmierzających do stworzenia warunków zrównoważonego rozwoju. Wymaga to wyznaczenia:

- celów strategicznych, które ma jednostka osiągać w celu dalszego rozwoju,
- kierunków działań służących do osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych.

Cele i kierunki działań wynikają także z opracowanych i zatwierdzonych dokumentów wyższego szczebla, takich jak:

- Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- Traktat Ustanawiający Wspólnoty Europejskiej, Tytuł XX – Współpraca na Rzecz Rozwoju,
- Europa 2020 (2010 r.),
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pyrzyckiego na lata 2014-2020.

Strategia Rozwoju Gminy Kozielice oparta zostanie więc o postanowienia wyżej wymienionych dokumentów oraz o postanowienia wynikające z dokumentów planistycznych, koncepcji i innych opracowań lokalnych, z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów.

Poniżej przedstawiono cele i kierunki działań dla Gminy Kozielice w odniesieniu do poszczególnych obszarów działań. Ich realizacja złoży się na wypełnianie zadań określonych w Strategii Rozwoju Kraju, Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz innych dokumentów strategicznych, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju całego obszaru. Osiągnięcie określonych celów w ramach wyznaczonych kierunków działań powinno być realizowane za pomocą konkretnych zadań inwestycyjnych, które określone są szczegółowo chociażby w corocznym budżecie gminy. Wiele z zaproponowanych działań w założeniu powinno być realizowanych właśnie przez gminę lub przez jednostki działające na tym terenie oraz w regionie. Urząd Gminy w Kozielicach powinien jednak pełnić w nich

funkcję nadzoru działalności, wspierania działalności w charakterze administracyjnym lub poprzez bezpośredni współdział.

Punktem wyjścia dla rozważań zgodności założeń Strategii z innymi dokumentami jest omówienie dokumentów ustanowionych na szczeblu międzynarodowych, do realizacji których Polska jest zobowiązana. Założenia dokumentów, umów i konwencji międzynarodowych przekładają się na konstruowanie zapisów prawodawstwa polskiego. W 1992 roku opracowany został jeden z najważniejszych dokumentów związanych ze zrównoważonym rozwojem, tzw. „**Agenda 21 - Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego**”. Jest to wszechstronny plan działania na wiek XXI dla Narodów Zjednoczonych, rządów i grup społecznych w każdym obszarze, w którym człowiek ma wpływ na środowisko. Dokument ten zwraca szczególną uwagę na *konieczność ochrony zasobów naturalnych i racjonalnego gospodarowania nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju*.

Obecnie priorytetowe dla Polski jest dostosowanie swoich działań również do polityki Unii Europejskiej. Główne założenia polityki Wspólnoty w zakresie rozwoju określone są w poszczególnych tytułach **Traktatu Ustanawiającego WE, a zwłaszcza w Tytule XX - Współpraca Na Rzecz Rozwoju**. Zgodnie z traktatem Polityka Wspólnoty w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, stanowiąc uzupełnienie polityk realizowanych przez Państwa Członkowskie, sprzyja:

- trwałemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu krajów rozwijających się, a w szczególności najmniej uprzywilejowanym spośród nich,
- harmonijnemu i stopniowemu włączaniu krajów rozwijających się do gospodarki światowej,
- walce z ubóstwem w krajach rozwijających się.

Kolejnym unijnym dokumentem mającym znaczenie dla rozwoju państw członkowskich jest unijna strategia wzrostu na okres od 2010 do 2020 r., „**Europa 2020**”. Obejmuje ona o wiele więcej niż samo wyjście z kryzysu, z którym nadal boryka się wiele europejskich krajów. Strategia ta ma pomóc skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Działania podejmowane są w ramach 5 obszarów:

- zatrudnienie,
- badania i rozwój,
- zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii,
- edukacja,
- walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W związku z tym, że planowane działania w Polsce powinny wpisywać się w priorytety w skali Unii Europejskiej przyjęto dokument **Strategia Rozwoju Kraju 2020** (SRK). Jest to główna strategia rozwojowa Polski do 2020 r. Wskazuje najważniejsze zadania państwa, które należy zrealizować w najbliższych latach, by przyspieszyć rozwój Polski, orientacyjny harmonogram oraz sposób finansowania zaplanowanych działań.

SRK jest częścią systemu zarządzaniem rozwojem kraju. Strategia proponuje podejście dwukierunkowe, polegające na usuwaniu barier i słabości polskiej gospodarki oraz wykorzystaniu jej mocnych stron. SRK wyznacza trzy obszary, na których powinny zostać skoncentrowane fundusze na politykę rozwoju:

- konkurencyjna gospodarka - główne zadania w tym obszarze to polepszenie sytuacji finansów publicznych oraz wypracowanie nowych przewag konkurencyjnych polskiej gospodarki, opartych na wiedzy, kapitale intelektualnym, kapitale społecznym i rezultatach cyfryzacji,
- spójność społeczna i terytorialna - spójność społeczna i terytorialna to przede wszystkim równomierny rozwój kraju i wyrównywanie szans jego mieszkańców. Dlatego do 2020 roku należy tak inwestować środki, aby zwiększyć aktywność i zmniejszyć ubóstwo grup wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem (np. poprzez zapewnienie dostępu do bardziej elastycznych form opieki nad dziećmi, promocję aktywności zawodowej seniorów). Trzeba także stale podnosić jakość usług publicznych,
- sprawne i efektywne państwo - sprawne państwo jest przejrzyste, przyjazne, pomocnicze i partycypacyjne (w większym stopniu umożliwia udział obywateli w dyskursie publicznym, stanowieniu prawa etc.). W tym obszarze SRK postuluje m.in. by stworzyć sprawny system zarządzania rozwojem (np. lepsza jakość prawa, większa efektywność instytucji, uporządkowanie i uaktualnienie dokumentów strategicznych oraz dopasowanie do nich odpowiednich programów rozwoju), zapewnić odpowiednią ilość środków na rozwój i inwestować je przede wszystkim w te dziedziny, które w największym stopniu przyczyniają się do zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Niniejszy dokument jest również zgodny z **Długookresową Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności**, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków, w następujących obszarach:

- długości życia w ogóle,
- długości życia w zdrowiu (co wiąże się z poprawą stanu zdrowia Polaków jako rezultatu międzysektorowych działań prozdrowotnych, w szczególności sprawnie funkcjonującego systemu ochrony zdrowia),
- większej satysfakcji z wykonywania pracy,
- lepszych warunków łączenia kariery zawodowej z życiem prywatnym i rodzinnym,
- sprawnej sieci bezpieczeństwa socjalnego nastawionej na pomoc, której celem jest zwiększenie szans na aktywność społeczną i zawodową oraz dbałość o przeciwdziałanie różnym normom wykluczenia,
- dostępności dóbr i usług publicznych (zdefiniowanych, standaryzowanych, efektywnie dostarczanych) bez względu na status rodzinny i miejsce zamieszkania,
- otwartych warunków uczestnictwa w życiu publicznym,
- bezpieczeństwa dochodów na starość,
- środowiskowego poczucia równowagi w odniesieniu do warunków krajobrazowych,
- naturalnego stanu otoczenia oraz żywności,
- udziału w kulturze (co jest ważne dla prorozwojowego potencjału kreatywności),
- poczucia satysfakcji z życia.

Strategia Rozwoju Gminy Kozielice nawiązuje również do **Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (SRKS)**. Celem głównym SRKS jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno- gospodarczym Polski. Cel główny SRKS będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

- kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji,

- poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne,
- usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy,
- rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego zawiera się w sześciu celach strategicznych, z których wyprowadzono 34 cele kierunkowe. Dla poszczególnych celów kierunkowych zdefiniowano działania, które nie stanowią kolejnego piętra struktury strategii i nie są im przyporządkowane wskaźniki. Działania określają sposoby postępowania właściwe do uzyskania poszczególnych celów. Podmiotem realizującym tak sformułowane cele i działania jest cała społeczność województwa, nie zaś tylko jego instytucje samorządowe. Cele strategiczne przedstawiają się następująco:

- wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania.
- wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.
- zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu.
- zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami.
- budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.
- wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.

Niniejszy dokument uwzględnia także cele przyjęte w powiatowej strategii rozwoju, tj. **Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Pyrzyckiego**. Zgodnie z zapisami dokumentu, poprzez podjęcie realizacji wielu zaplanowanych zadań, w tym z zakresu: infrastruktury drogowej, edukacji i sportu, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego, informatyzacji, planuje się podniesienie konkurencyjności regionu oraz polepszenie jakości życia mieszkańców powiatu pyrzyckiego.

Opracowana Strategia Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 uwzględnia również zapisy dotychczas prowadzonej polityki rozwoju, ponieważ ważnym aspektem prowadzenia polityki rozwoju jest ciągłość podejmowanych działań, tym bardziej, że wiele z zapisów dotąd obowiązujących dokumentów wciąż są aktualne.

Nacisk kładzie się, na rozwój przedsiębiorczości, infrastruktury technicznej, oświaty czy ochrony środowiska naturalnego, czyli obszarów, w których wciąż potrzebne są inwestycje w celu polepszania jakości i konkurencyjności jednostki, z drugiej strony, działania w tych obszarach spowodują rozwój jednostki na innych polach.

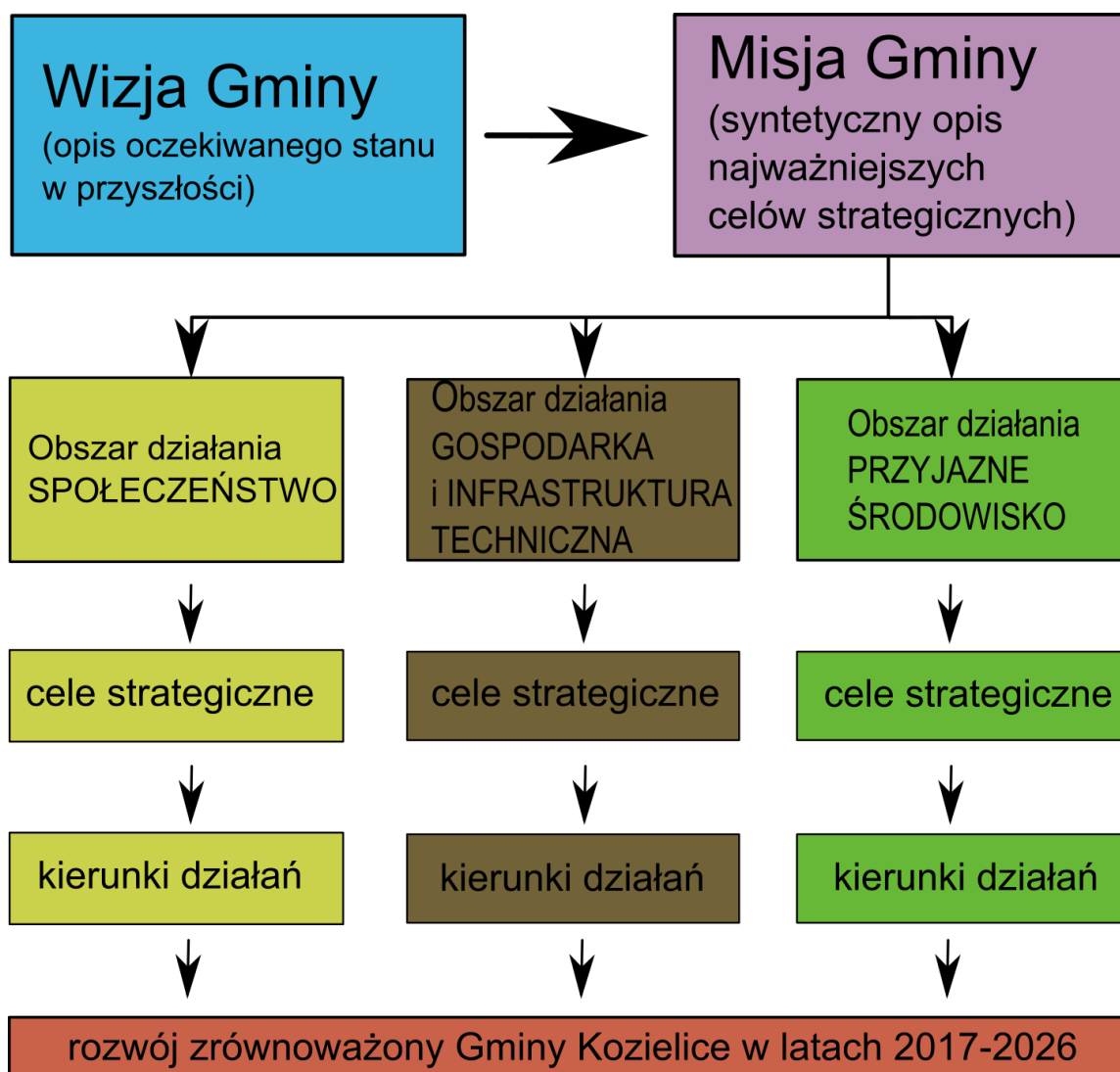
Zaznaczyć należy, że Gmina Kozielice sukcesywnie realizowała priorytetowe cele przyjęte w poprzednich latach. Jak wynika z analizy przeprowadzonych inwestycji i wydatkowanych środków, Gmina Kozielice to samorząd, który przeznaczając znaczne nakłady finansowe oraz administracyjne na rozwój jednostki, zarówno w ramach prowadzonych inwestycji i przedsięwzięć, jak i działań organizacyjnych.

Zadania, wpisujące się w założenia strategii rozwoju, przeprowadzone przez Gminę Kozielice w ostatnich latach skupiały się głównie na inwestycjach w infrastrukturę, uporządkowaniu gospodarki wodno – ściekowej, a także na działaniach mających na celu polepszenie zaplecza społecznego.

9.2. WIZJA I MISJA GMINY

W ramach strategii rozwoju konieczne jest opracowanie wizji czyli opis oczekiwanego w przyszłości stanu tego obszaru oraz misji tj. syntetycznego opisu najważniejszych celów strategicznych. Następnie zostaną wskazane cele strategiczne oraz kierunki działań mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju Gminy Kozielice w latach 2017-2026.

Na rycinie przedstawiono schemat poszczególnych poziomów planowania w Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026.

Ryc. 26. Planowanie strategiczne w Gminy Kozielice

Źródło: opracowanie własne

Wizja Gminy to opis oczekiwanego w przyszłości stanu jednostki. Przy sformułowaniu wizji pomocne są dokładna analiza obszaru, rozmowy w władzami samorządowymi, spotkanie z mieszkańcami, a także ich ankietyzacja, co daje możliwość poznania rodzajów problemów występujących na terenie analizowanej jednostki oraz relacji występujących pomiędzy nimi, a w dalszej kolejności wyobrażenia sobie, jak powinna wyglądać Gmina Kozielice za kilka lat.

Analiza stanu obecnego Gminy Kozielice w zakresie infrastruktury, kapitału społecznego oraz ocena potrzeb mieszkańców wynikająca z badania ankietowego, pozwala na sformułowanie następującej wizji:

„Gmina Kozielice jest terenem atrakcyjnym dla mieszkańców, przyciągającym inwestorów, ciekawym dla osób przyjezdnych oraz szanującym posiadane walory i zasoby przyrodnicze i kulturowe”

W zaistniałej sytuacji misję Gminy Kozielice formułuje się w następujący sposób:

„Misją Gminy Kozielice jest rozwój zrównoważony, który uwzględnia potrzeby mieszkańców, odpowiada na oczekiwania przedsiębiorców i rynku pracy, uwzględnia konieczność rozbudowy infrastruktury, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego i zasobów kulturowych”

Strategia rozwoju zakłada realizację działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz planowanymi przez jednostkę inwestycjami. Zadania własne Gminy Kozielice, w zakresie spraw związanych z rozwojem lokalnym wynikają przede wszystkim z ustawy o samorządzie gminnym, ale także z innych ustaw sektorowych dotyczących np. ochrony środowiska, gospodarki odpadami, sieci infrastrukturalnych, w szczególności wodociągów i kanalizacji itp.

Przy sporządzaniu celów strategicznych w zakresie szeroko pojętej polityki rozwoju Gminy Kozielice opierano się na zapisach ustaw, jednak w większości cele i działania kierunkowe sporządzone zostały w oparciu o wyniki ankietyzacji mieszkańców, spotkanie z mieszkańcami, a także w oparciu o zaplanowane przez samorząd gminny oraz instytucje i podmioty działające na tym terenie, inwestycje i przedsięwzięcia.

Wyznaczone cele strategiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie polityki rozwoju na terenie Gminy Kozielice, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych na przestrzeni wielu lat.

Zaznacza się, że część zadań realizowanych w ramach jednego celu, może także wpływać na realizację innych celów.

W nawiązaniu do obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 zakłada się, że aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym stanowi jedno z najważniejszych zamierzeń polityki rozwoju Gminy Kozielice w ramach województwa. Strategia przewiduje szereg działań o charakterze kompleksowym, w zakresie odnowy obszarów problemowych, zwanych obszarami zdegradowanymi i ich rewitalizacji.

Rewitalizacja jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji, nierozzerwalnie wiąże się z realizacją niniejszej strategii. Jednym z podstawowych celów Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 jest aktywizacja społeczno –

gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

W chwili obecnej można przyjąć, że na terenie Gminy Kozielice znajdują się obszary w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, które zostały wyznaczone jako obszar zdegradowany ze względu na współwystępowanie na tym obszarze również negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym.

Bez wątpliwości można stwierdzić, że na opisywanym terenie występują negatywne zjawiska o charakterze gospodarczym, co związane jest z niskim stopniem przedsiębiorczości i słabą kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Zostało to potwierdzone podczas ankietyzacji lokalnej społeczności.

Zgodnie z danymi dotyczącymi infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, wskazuje się na potrzebę rozwoju i modernizacji. W chwili obecnej wyposażenie Gminy Kozielice w infrastrukturę techniczną i społeczną wymaga dalszych prac. Niewystarczająca jest również jakość terenów publicznych i oferta kulturalna tego obszaru.

Zebrane dane wskazują również na degradację techniczną części budynków zarówno użyteczności publicznej, komunalnych, będących w zasobie firm i instytucji, jak również obiektów prywatnych. Znikoma jest ilość obiektów wyposażonych w rozwiązania techniczne w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W niniejszej Strategii zawarto ogólne wskazówki do działań rewitalizacyjnych oraz wskazuje się na potrzebę przyjęcia do realizacji programu rewitalizacji.

Niniejsza Strategia przewiduje rozwój społeczno-gospodarczy i infrastrukturalny Gminy Kozielice. Należy przy tym stwierdzić, że główne działania skupione są na rozwoju aktywności lokalnego społeczeństwa. Wszelkie działania w zakresie rozwoju infrastruktury będą realizowane jako czynnik niezbędny dla zapewnienia dla miejscowej ludności warunków do odpowiedniego rozwoju społecznego, zawodowego czy podnoszenia jakości kształcenia. Przykładowo budowa czy rozbudowa miejsc aktywizacji społecznej realizowana będzie dla zapewnienia odpowiednich warunków realizacji przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i rozwojowym dla miejscowej ludności. Natomiast rozwój sieci infrastrukturalnej (np. wodociągowa, kanalizacyjna, itp.) czy dalsze kształtowanie systemu gospodarowania odpadami będą skutkowały wzrostem atrakcyjności terenu Gminy Kozielice dla inwestorów. Przełoży się to w konsekwencji na tworzenie nowych miejsc pracy w analizowanej jednostce i spadek liczby osób bezrobotnych. Z kolei rozbudowa sieci drogowej regionu połączona z tworzeniem sieci ścieżek pieszych i rowerowych zaowocuje wzrostem bezpieczeństwa dla osób korzystających z tej infrastruktury.

W strategii przewidziano działania na rzecz wykorzystania zasobów przyrodniczych Gminy Kozielice, m.in. poprzez kształtowanie i ochronę terenów zielonych oraz zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne poszczególnych obszarów. Będzie ono połączone z dostosowaniem terenów, tak by były one dostępne dla wszystkich, również dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej czy osób starszych.

Niniejszy dokument przewiduje również działania na rzecz efektywnego wykorzystywania budynków poprzez ich termomodernizację i wyposażenie w instalacje do wykorzystywania energii odnawialnej (kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła). Takie działania mają na celu poprawę warunków rozwoju mieszkańców Gminy Kozielice oraz pokonywanie barier rozwojowych pomiędzy sąsiednimi regionami.

Na realizację wyznaczonych celów strategicznych, w największej mierze ma wpływ Urząd Gminy w Kozielicach, który realizuje zadania własne i zadania koordynowane (wspólne z innymi jednostkami oraz innymi podmiotami zajmującymi się chociażby infrastrukturą drogową, np. powiat). Zadania własne to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy Kozielice. Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i krajowego, bądź instytucji działających na terenie Gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym.

Należy zaznaczyć, że polityka rozwoju oraz działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd gminny. Działania Gminy Kozielice są ukierunkowane poprzez działania prowadzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym.

Proces zarządzania jednostką samorządową w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa głównie na władzach samorządowych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie rozwojem Gminy Kozielice przy pomocy strategii rozwoju wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację oraz systemu monitoringu.

Władze Gminy Kozielice pełnią w odniesieniu do strategii kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień gospodarczych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze i kontrolne. Pożądane jest, aby Władze pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę stanu jednostki.

9.3. CELE STRATEGICZNE W OBSZARZE DZIAŁANIA: SPOŁECZEŃSTWO

Głównymi celami strategicznymi dla Gminy Kozielice, w nawiązaniu do prowadzonej obecnie polityki zrównoważonego rozwoju są następujące kierunki:

OBSZAR DZIAŁANIA: SPOŁECZEŃSTWO

1) Cel strategiczny - Stworzenie warunków dla rozwoju społeczno – zawodowego miejscowej ludności, realizowane przez kierunki działań:

- kontynuacja i rozszerzanie działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Kozielicach,
- wspieranie rozwoju biblioteki w Kozielicach z filią w Tetyniu,
- budowa, rozbudowa i wyposażenie obiektów aktywizacji społecznej mieszkańców (świetlice wiejskie, remizy osp, siedziby organizacji pozarządowych itp.),

- budowa / modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska sportowe, siłownie zewnętrzne) w celu prowadzenia zajęć sportowych,
- budowa / modernizacja placów zabaw w celu zapewnienia miejsc aktywności dla dzieci,
- szkolenie i przekwalifikowanie bezrobotnych do potrzeb rynku pracy (we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Pyrzycach),
- prowadzenie i wspieranie działań związanych z aktywizacją zawodową mieszkańców oraz działań mających na celu przystosowanie bezrobotnych do nowych zawodów, w tym zwiększenie mobilności zawodowej,
- tworzenie atrakcyjnych warunków do powszechnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym i rekreacyjnym (np. poprzez organizację kursów, wydarzeń artystycznych),
- rozwój edukacji poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych,
- współpraca instytucji kultury, organizacji pozarządowych, placówek oświaty w celu tworzenia i realizowania zadań z zakresu edukacji kulturalnej wszystkich grup wiekowych mieszkańców,
- promocja jednostki w regionie,
- organizacja cyklicznych wydarzeń o zasięgu regionalnym.

2) Cel strategiczny - Poprawa obsługi mieszkańców w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, przez kierunki działań:

- rozwój specjalistycznych usług medycznych dla mieszkańców oraz podnoszenie jakości świadczonych usług medycznych,
- zapewnienie wsparcia środowiskowego dla osób w trudnej sytuacji materialnej, osób niepełnosprawnych i starszych, w tym dostosowanie istniejącej oferty i infrastruktury do potrzeb tych osób,
- rozwój bazy oświaty i doskonalenie pracowników oświaty, w tym zakup potrzebnego sprzętu dydaktycznego,
- dostosowanie i rozwój oferty edukacyjnej (zajęcia sportowe, kluby i koła zainteresowań) do potrzeb lokalnej społeczności,
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin.

3) Cel strategiczny - Zwiększenie współpracy Urzędu Gminy w Kozielicach z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi, przez kierunki działań:

- zwiększenie zaangażowania interesariuszy w sprawy Gminy Kozielice poprzez konsultacje społeczne, spotkania w sołectwach, bieżące informowanie o aktualnych sprawach Gminy Kozielice poprzez stronę internetową i w sposób zwyczajowy,
- rozwój e-komunikacji – wykorzystanie strony internetowej Gminy Kozielice jako narzędzia wymiany informacji pomiędzy mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi,
- zapewnienie powszechnego dostępu do e-usług i e-administracji,
- wzmocnienie przekazu o walorach i zasobach Gminy Kozielice oraz jej potencjale inwestycyjnym za pomocą interaktywnych środków przekazu, strony internetowej, lokalnych mediów (prasa, radio, telewizja).

9.4. CELE STRATEGICZNE W OBSZARZE DZIAŁANIA: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

OBSZAR DZIAŁANIA: GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- 1) Cel strategiczny - Poprawa warunków dla inwestorów chcących prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy Kozielice, przez kierunki działań:**
  - wprowadzenie ulg podatkowych dla przedsiębiorców,
  - zapewnienie i odpowiednie uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz ich promocja,
  - zapewnienie powszechnego doradztwa dla podejmujących działalność gospodarczą,
  - pomoc i ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach pozyskiwania środków na utworzenie lub rozwój firm,
  - dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
  - planowanie przestrzenne uwzględniające potrzeby inwestorów, mieszkańców i środowiska przyrodniczego,
  - promowanie Gminy Kozielice jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania.

- 2) Cel strategiczny - Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i poprawa warunków rozwoju małych przedsiębiorstw, przez kierunki działań:**
  - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Pырzycach w zakresie podejmowania działań ograniczających bezrobocie na terenie Gminy Kozielice, w tym podejmowanie działań informacyjnych o formach wsparcia oferowanych na rzecz osób pozostających bez pracy,
  - dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy,
  - wspieranie lokalnych przedsiębiorców w szkoleniu młodych pracowników,
  - wspieranie powstawania grup kapitałowych w ramach rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego (wyroby regionalne) metodami ekologicznymi,
  - rozwój rolnictwa w kierunku produkcji i promocji produktu regionalnego,
  - wspieranie rozwoju agroturystyki,
  - wykorzystanie strony internetowej Gminy Kozielice na cele utworzenia bazy informacji turystycznej, gdzie prezentowane będą informacje o miejscach noclegowych, obiektach gastronomicznych, miejscach rozrywki i kultury.

- 3) Cel strategiczny - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności, przez kierunki działań:**
  - modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
  - dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie nie jest planowana budowa sieci kanalizacyjnej,
  - podjęcie działań na rzecz wzmocnienia połączeń komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami w Gminie Kozielice, w tym komunikacji zbiorowej,
  - zapewnienie dostępu do sieci gazowej,

- rozbudowa, modernizacja i utrzymanie dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie, chodniki, drogi rowerowe itp.),
- rozbudowa, modernizacja i utrzymanie pozostałych dróg,
- budowa infrastruktury pieszej i rowerowej,
- modernizacja i rozbudowa sieci energetycznych,
- rozwój gospodarki odpadami,
- zwiększenie zasięgu sieci Internet i sieci telefonii komórkowej,
- sukcesywne prowadzenie remontów i modernizacji budynków, ze szczególnym uwzględnieniem budynków będących w zasobie komunalnym Gminy Kozielice.

9.5. CELE STRATEGICZNE W OBSZARZE DZIAŁANIA: PRZYJAZNE ŚRODOWISKO

OBSZAR DZIAŁANIA: PRZYJAZNE ŚRODOWISKO

- 1) Cel strategiczny - Wykorzystanie potencjału przyrodniczego Gminy Kozielice, przez kierunki działań:**
  - pielęgnacja zieleni i obszarów cennych pod względem przyrodniczym w celu zachowania ich wartości,
  - zagospodarowanie terenów przeznaczonych do celów rekreacji: wyposażenie w infrastrukturę rekreacyjną oraz sanitarną,
  - ochrona zasobów wód podziemnych poprzez właściwe zagospodarowanie nieczystości ciekłych,
  - właściwe zarządzanie wodami opadowymi.
- 2) Cel strategiczny - Inwestycje w odnawialne źródła energii i poprawa sprawności energetycznej budynków, przez kierunki działań:**
  - inwestycje w odnawialne źródła energii (np. energetyka wiatrowa, kolektory słoneczne, pompy ciepła),
  - eliminacja źródeł niskiej emisji,
  - poprawa parametrów energetycznych budynków poprzez prowadzenie kompleksowej termomodernizacji,
  - prowadzenie edukacji społeczeństwa i promocji efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii i ekologicznego trybu życia.
- 3) Cel strategiczny - Ochrona i właściwe wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego Gminy Kozielice, przez kierunki działań:**
  - utrzymanie pełnej wartości terenów cennych przyrodniczo,
  - wdrożenie stałej strategii estetyzacji miejscowości,
  - podjęcie działań mających na celu zachęcenie mieszkańców do dbałości o teren własnych posesji i otoczenia, np. poprzez organizację konkursów na najpiękniejszy ogród czy najlepiej utrzymaną posesję,

- zapewnienie warunków do zrównoważonego rozwoju Gminy Kozielice z poszanowaniem środowiska przyrodniczego,
- odnowa i konserwacja obiektów zabytkowych i historycznych przy wykorzystaniu dostępnych środków,
- wyprowadzenie ze stanu kryzysowego zdegradowanych pod względem architektonicznym i estetycznym obszarów zabudowy,
- prowadzenie i wspieranie inicjatyw z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, historycznych i kulturowych,
- promocja walorów i zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych m.in. poprzez przewodniki, biuletyny, mapy i inne dostępne media,
- oznakowanie turystyczne Gminy Kozielice.

9.6. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI

Na bazie wyznaczonych celów strategicznych i kierunków działań dla Gminy Kozielice możliwe jest wskazanie zadań szczegółowych przewidzianych do realizacji.

Ich wykaz stanowi zbiór otwarty i konieczne będzie dostosowanie terminu ich realizacji do możliwości pozyskania niezbędnych środków finansowych.

Perspektywa do roku 2026 jest na tyle odległa, że inne, niewymienione w tabeli zadania szczegółowe będą wynikały z obranych celów strategicznych i kierunków działań.

Tabela 14. Zadania szczegółowe przewidziane do realizacji do roku 2026

Lp.	Nazwa i charakter przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Szacunkowy koszt
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mielno Pyrzyckie	Mielno Pyrzyckie z przesyłem do Siemczyna	3 500 tys.
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Załęże	Załęże z przesyłem do Tetynia	4 000 tys.
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Przydarłów	Przydarłów z przesyłem do Siemczyna	2 000 tys.
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Maruszewo	Maruszewo z przesyłem do Tetynia	2 000 tys.
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rokity	Rokity	2 000 tys.
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czarnowo	Czarnowo	3 000 tys.
7.	Budowa chodników w miejscowości Siemczyn-Kozielice	Siemczyn-Kozielice	1 000 tys.
8.	Budowa chodników w miejscowości Tetyń	Tetyń	800 tys.
9.	Budowa chodników w miejscowości Trzebórz	Trzebórz	500 tys.
10.	Budowa chodników w miejscowości Mielno Pyrzyckie	Mielno	500 tys.
11.	Budowa chodników w miejscowości Przydarłów	Przydarłów	200 tys.
12.	Budowa chodników w miejscowości Czarnowo	Czarnowo	300 tys.

Lp.	Nazwa i charakter przedsięwzięcia	Miejsce realizacji	Szacunkowy koszt
13.	Budowa chodników w miejscowości Załęże	Załęże	500 tys.
14.	Przebudowa dróg w miejscowości Łozice	Łozice	1 500 tys.
15.	Zagospodarowanie jezior	Czarnowo, Załęże	600 tys.
16.	Budowa nowej świetlicy wiejskiej w Tetyniu	Tetyń	800 tys.
17.	Przebudowa i rozbudowa strażnicy OSP Kozielice	Kozielice	600 tys.
18.	Remont i rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej w Mielnie Pyrzyckim	Mielno Pyrzyckie	200 tys.
19.	Budowa boisk wielofunkcyjnych	Tetyń, Załęże, Łozice, Mielno	2 000 tys.
20.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół, Gminnego Ośrodka Kultury i Urzędu Gminy w Kozielicach	Kozielice	1 000 tys.
21.	Rozbudowa, termomodernizacja budynku remizy OSP Tetyń wraz z instalacją centralnego ogrzewania z zastosowaniem OZE	Tetyń	300 tys.
22.	Zastosowanie OZE w budynkach użyteczności publicznej	Kozielice, Tetyń, Załęże, Siemczyn, Łozice, Trzebórz, Mielno Pyrzyckie, Czarnowo, Przydarłów	1 500 tys.
23.	Poprawa stanu dróg gminnych	Wszystkie miejscowości	10 000 tys.
24.	Przebudowa drogi oznaczonej jako dz. 336 w miejscowości Kozielice (od nr 77 do 89) około 350 m (asfaltowa)	Kozielice	400 tys.
25.	Przebudowa drogi Tetyń – Maruszewo – asfaltowa wraz z chodnikami około 1 500m	Tetyń-Maruszewo	1 500 tys.
26.	Przebudowa dróg - tłuczniowe	Czarnowo-Parnica, Tetyń-Tatol, Siemczyn-Podborze	500 tys.
27.	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Wszystkie miejscowości	500 tys.
28.	Budowa ścieżki rowerowej po byłej linii PKP (do Załęża)	około 13 km od granicy z gminą Pyrzyce do granicy z gminą Myślibórz	4 000 tys.
29.	Budowa ścieżki rowerowej wokół użytku ekologicznego w Mielnie Pyrzyckim przez las nad jez. Piaseczno i Dłużyńskie do Trzeborza	Mielno Pyrzyckie	3 000 tys.
30.	Budowa ścieżki rowerowej z Łozic do Czarnowa i wokół jeziora Czarne	Łozice-Czarnowo	2 000 tys.
31.	Budowa ścieżki rowerowej z Przydarłowa do Siemczyna	Przydarłów-Siemczyn	500 tys.
32.	Poprawa jakości wody – modernizacja ujęć wody	Siemczyn, Przydarłów, Tetyń, Załęże, Łozice	1 000 tys.
33.	Wymiana azbestowych sieci wodociągowych	Kozielice, Tetyń, Trzebórz, Łozice, Rokity, Czarnowo, Siemczyn, Przydarłów, Maruszewo, Mielno Pyrzyckie	10 000 tys.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

X. ZAŁOŻENIA FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU

10.1. ANALIZA BUDŻETU GMINY KOZIELICE

Budżet Gminy połączony jest z rozwojem jednostki. Jego forma, rozłożenie dochodów i wydatków według poszczególnych działów wpływa na poszczególne obszary gospodarki. Wydatki odzwierciedlają jaki rodzaj i w jakiej skali zaspokajane są potrzeby inwestycyjne.

Zgodnie z danymi portalu www.polskawliczbach.pl suma wydatków z budżetu Gminy Kozielice wyniosła w 2015 roku 12,2 mln złotych, co daje 4,7 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków o 6,7% w porównaniu do roku 2014.

Największa część budżetu Gminy Kozielice, tj. 27,6 % została przeznaczona na Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Duża część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 801 – Oświata i wychowanie (27,3 %), Dział 852 - Pomoc społeczna (18,1 %). Wydatki inwestycyjne stanowiły 2,9 mln złotych, czyli 23,9 % wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu Gminy Kozielice wyniosła w 2015 roku 13,9 mln złotych, co daje 5,3 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 28,5 % w porównaniu do roku 2014.

Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (31,7 %).

Duża część wpływów pochodzi z Działu 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (23,3 %) oraz z Dział 758 - Różne rozliczenia (21,7%).

W budżecie Gminy Kozielice wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 254 złote na mieszkańca (4,8 %), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 24,7 złotych na mieszkańca (0,5 %).

10.2. KOSZTY REALIZACJI I SYSTEM FINANSOWANIA STRATEGII - PLAN FINANSOWY REALIZACJI STRATEGII

Przedstawiony plan finansowy szacunkowo określa wagę środków, które wydawane będą na realizację poszczególnych celów. Dokładne wielkości nakładów, jak i koszty realizacji poszczególnych przedsięwzięć wpisujących się w realizację celów strategicznych określone będą na poziomie dokumentów strukturalnych, planowania budżetu Gminy.

Budżet Gminy Kozielice w okresie ostatnich lat kształtuje się na poziomie pomiędzy 10 a 13 milionów złotych. Ponieważ Strategia Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026 obejmuje swym działaniem bardzo szeroki obszar działań to ogólny koszt realizacji zapisów niniejszego dokumentu w danym powinien być bliski tej kwoty. Dotyczy to oczywiście kosztów realizacji dokumentu na poziomie Gminy Kozielice. Koszt ten będzie zwiększony o koszty poniesione przez inne jednostki działające na terenie opisywanego obszaru, np. powiat, województwo, zarządców sieci infrastrukturalnej i komunikacyjnej czy środki własne przedsiębiorców.

Nie określa się natomiast szczegółowego podziału środków finansowych na realizację w poszczególnych obszarach działań, tj. społeczeństwo, gospodarka i infrastruktura techniczna, przyjazne środowisko. Podział środków w danym roku będzie zależny

od otrzymanych środków zewnętrznych, możliwości pozyskania środków na konkretne projekty infrastrukturalne czy społeczne.

Zakłada się, że największe środki będą przekazane na realizację zadań z zakresu rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności. Trzeba przy tym wskazać, że konieczne jest zagospodarowanie terenów również dla potrzeb przedsiębiorców i inwestorów. W Gminie Kozielice wyraźnie zaznacza się problem bezrobocia i niskiego stopnia przedsiębiorczości mieszkańców. Niezbędne są więc działania aktywizujące, wzmacniające rozwój małych przedsiębiorstw. Równocześnie należy zapewnić tereny inwestycyjne i odpowiednio je promować.

Istotne są również inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków i ich wyposażenia w odnawialne źródła energii. Taki rozkład środków założono ze względu na fakt, iż o ile inwestycje i przedsięwzięcia, jak i działania organizacyjne (np. budowa dróg, gospodarka wodno – ściekowa), wpisujące się w cel rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności, pochłaniają duże koszty finansowe to są to wydatki jednorazowe, które w jednym roku mogą występować, natomiast w drugim już nie. Natomiast na inwestycje w odnawialne źródła energii i poprawę sprawności energetycznej budynków w nowej perspektywie finansowej NFOŚiGW oraz WFOŚiGW kładzie się bardzo duży nacisk i są to przedsięwzięcia, z dużą możliwością dofinansowania zewnętrznego.

Stosunkowo niewielki koszt przewidziany jest na realizację zwiększenia współpracy Urzędu Gminy w Kozielicach z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi poprzez rozbudowę strony internetowej jako narzędzia przekazu informacji i promocji Gminy Kozielice. W skali wszystkich przedsięwzięć podejmowanych w strategii koszt tego działania jest niewielki, natomiast wyniki będą bardzo znaczące. Nowa, lepiej zbudowana strona internetowa powinna stać się wizytówką Gminy Kozielice, za pomocą której mieszkańcy i inni interesariusze dowiadują się o życiu jednostki, a potencjalni inwestorzy zdobywają wiedzę na temat możliwości lokowania przedsięwzięć.

10.3. KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY PROMUJĄCE ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY, INTEGRACJĘ I WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ

Realizacja założeń i celów wymienionych w strategii wymaga znacznych nakładów finansowych, w związku z czym należy dążyć do zwiększania wpływów do budżetu. Poniżej przedstawione zostały potencjalne źródła finansowania.

Po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej pojawiły się nowe możliwości i szanse na lepszy rozwój gospodarczy zgodny z ideą ekorozwoju. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. W obecnych warunkach gospodarczych kraju, są to często jedyne źródła finansowania i realizacji inwestycji. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Środki z Funduszy Strukturalnych są dystrybuowane w Polsce przez Programy Operacyjne. Najwięcej inwestycji w ramach rozwoju regionalnego będzie dotowanych zapewne z największego ze wszystkich programów operacyjnych – PO Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), jednak uzupełnieniem będą inne programy.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (2014 - 2020)

Źródłem funduszy na działania z zakresu infrastruktury i środowiska jest przede wszystkim Program Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020.

To właśnie z niego będzie dotowanych najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Cel główny programu został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii,
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie,
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (2014 - 2020)

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój został przyjęty przez Radę Ministrów 8 stycznia 2014 r. Jego nadrzędnym celem jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej.

Interwencja podejmowana z poziomu krajowego koncentrować się będzie przede wszystkim na rozwiązaniach systemowych, projektach pilotażowych oraz działaniach o zasięgu ogólnokrajowym. Głównymi celami tematycznymi Programu są:

- wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników,
- wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Program Operacyjny Polska Cyfrowa (2014 - 2020)

Dofinansowanie z programu Polska Cyfrowa kierowane będzie przede wszystkim na projekty inwestycyjne poszerzające dostęp do sieci szerokopasmowych. Jednocześnie kontynuowane będzie wdrażanie systemów stwarzających możliwość załatwiania wielu spraw urzędowych, związanych z edukacją czy usługami zdrowotnymi on-line.

Aby w pełni wykorzystać potencjał nowych internetowych rozwiązań finansowane będą też działania pomagające odnaleźć się w wirtualnej rzeczywistości osobom, które mogą mieć z tym problemy, np. w wieku 50+ lub niepełnosprawnym. Specjalne wsparcie będzie też skierowane na wzmocnienie i wykorzystanie potencjału młodych, kreatywnych programistów.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (2014 - 2020)

Źródłem funduszy na działania z zakresu wzrostu innowacyjności gospodarki jest przede wszystkim Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020. Program został

zaakceptowany przez Komisję Europejską (KE) decyzją C(2015) 855 z dnia 12 lutego 2015 r. Podejmowane w ramach programu działania skoncentrowane są głównie na wzmocnieniu powiązań między biznesem a nauką, a tym samym na zwiększeniu stopnia komercjalizacji wyników prac i ich praktycznego wykorzystania w gospodarce, a także na wsparciu innowacyjności firm.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego

Ważny jest także Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego obejmujący perspektywę lat 2014-2020.

Celem strategicznym Programu Regionalnego jest poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Program składa się z 10 Osi Priorytetowych, na realizację których przeznaczone zostanie 1,6 mld euro. Zdecydowana większość środków ok. 72 % całkowitej alokacji przeznaczonej na Program pochodzić będzie z EFRR. 1,15 mld. zostanie przeznaczone na rozwój potencjału społeczno-gospodarczego poprzez wspieranie projektów zakładających wzrost zatrudnienia, rozwój przedsiębiorczości, rozbudowę infrastruktury wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej, poprawę ochrony środowiska.

Pozostałe 28% czyli ok. 450 mln euro budżetu Programu pochodzące z EFS. ukierunkowanych zostanie na wyrównywanie szans na rynku pracy, wzrost zatrudnienia, inwestycje w kapitał ludzki.

Program Regionalny składa się z 10 Osi Priorytetowych zakładających finansowanie z dwóch uzupełniających się funduszy - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Inwestycje jakie mogą być realizowane w ramach Programu regionalnego skupiają się w obszarach:

1. Gospodarka, innowacje, nowoczesne technologie.
2. Gospodarka niskoemisyjna.
3. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom.
4. Naturalne otoczenie człowieka.
5. Zrównoważony transport.
6. Rynek pracy.
7. Włączenie społeczne.
8. Edukacja.
9. Infrastruktura publiczna.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie oferują możliwość dofinansowania szerokiej gamy projektów w ramach różnych programów priorytetowych ogłaszanych często jako konkursy. Są także podmiotami, które koordynują dofinansowanie z innych instrumentów finansowych. Działanie jednostek opiera się na Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017 - 2020. Celem generalnym Funduszy jest poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku przy pełnym oraz zgodnym z zasadami zrównoważonego rozwoju wykorzystaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Misją Funduszy jest natomiast następujące określenia - Skutecznie wspieramy działania na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Wspólna Strategia tworzy ogólne ramy dla indywidualnych strategii poszczególnych Funduszy wskazując na najistotniejsze z ich punktu widzenia cele merytorycznej działalności (dziedzinowe cele środowiskowe oraz horyzontalne cele środowiskowe), regulując i wskazując obszary niezbędnej współpracy (priorytety współpracy) dla zachowania spójności i ukierunkowania całego systemu Funduszy.

Wspólna strategia identyfikuje w ramach celów środowiskowych następujące dziedzinowe i horyzontalne cele środowiskowe:

1. DZIEDZINOWE:

- Adaptacja do zmian klimatu i gospodarka wodna,
- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowanie odpadami,
- Różnorodność biologiczna.

2. HORYZONTALNE:

- Poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych,
- Pełna absorpcja bezzwrotnych środków pochodzących z UE,
- Wdrażanie innowacyjnych technologii środowiskowych,
- Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- Zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.

Dodatkowo, Fundusze co roku ogłaszają listę programów priorytetowych na rok kolejny, które pomagają im zrealizować zadania zgodnie z przyjętą Strategią.

Strategie NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW w Szczecinie, a także listy priorytetowe zamieszczone są na ich stronach internetowych.

Wśród wielu możliwych źródeł finansowania inwestycji jednostki samorządowe każdorazowo i indywidualnie powinny dopasowywać system możliwości finansowania do danej inwestycji i przedsięwzięcia.

XI. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ ROZWOJU

Warunkiem realizacji strategii rozwoju jest ustalenie systemu zarządzania nią. Zarządzanie strategią odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do gminnej strategii rozwoju jednostką, na której spoczywać będą główne zadania zarządzania tą strategią będzie Gmina Kozielice, jednak całościowe zarządzanie rozwojem będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego są jeszcze szczeble powiatowy i wojewódzki, obejmujące działania podejmowane w skali powiatu i województwa, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze działające na danym terenie. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki.

Instrumenty służące do zarządzania strategią rozwoju wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym itp.) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

Stały monitoring wdrażania zapisów niniejszego dokumentu może opierać się na tzw. cyklu Deminga. Opiera się na ciągłym monitorowaniu zaplanowanych działań w myśl następującego ciągu przyczynowo – skutkowego:

1. Zaplanuj - zaplanuj lepszy sposób działania, lepszą metodę.
2. Wykonaj, zrób - zrealizuj plan na próbę.
3. Sprawdź - zbadaj, czy rzeczywiście nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty.
4. Zastosuj - jeśli nowy sposób działania przynosi lepsze rezultaty, uznaj go za normę (obowiązującą procedurę), zestandaryzuj i monitoruj jego stosowanie.

11.1. INSTRUMENTY PRAWNE

Instrumentami prawnymi są wszystkie konkretne rozwiązania ukierunkowane na osiągnięcie celu strategicznego, z których Gmina Kozielice może korzystać i jednocześnie mają one odniesienie prawne – wynikają z obowiązujących przepisów prawnych. Instrumenty prawne dają jednostkom samorządu terytorialnego i instytucjom działającym w zakresie polityki rozwoju możliwość nałożenia określonych obowiązków i postanowień na podmioty.

Do instrumentów prawnych zalicza się przykładowo: uchwały zatwierdzające miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (dające możliwość stworzenia dogodnych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą), decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub warunki zabudowy i zagospodarowania terenu itd.

11.2. INSTRUMENTY FINANSOWE

Posiadanie odpowiednich środków finansowych na realizację strategii jest niezbędnym warunkiem wdrożenia polityk rozwoju. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć zalicza się:

- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilną, karną i administracyjną,
- kredyty i dotacje,
- pomoc publiczną na rozwój w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych.

11.3. INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Uzgodnienia ze społeczeństwem poprzez udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i uchwalaniu dokumentacji są ważnym elementem skutecznego zarządzania, opartego o zasady zrównoważonego rozwoju i uwzględnianie racji społecznych.

Bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja. Pod tym pojęciem należy rozumieć różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania

świadomości społeczeństwa na temat zrównoważonego rozwoju. Podstawą jest tu rzetelne i ciągle przekazywanie wiedzy oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych.

Ważna dla rozwoju jednostki jest również współpraca pomiędzy samorządami powiatowymi i gminnymi, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni. Podmioty zajmujące się rozwojem lokalnym oraz podmioty gospodarcze nie mogą dopuścić do zaistnienia sytuacji, kiedy to mieszkańcy dowiadują się o planowanych zamierzeniach z „innych” źródeł np. z prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną w stosunku do planowanej inwestycji.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

11.4. INSTRUMENTY STRUKTURALNE

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne np. strategie rozwoju, plany rozwoju lokalnego wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska, program opieki nad zabytkami, plan gospodarki niskoemisyjnej, plan zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego, infrastrukturalnego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem powinna być właśnie strategia rozwoju gminy. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych np. rozwoju przedsiębiorczości, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

Każda gmina decyduje o kształtowaniu swojej przestrzeni geograficznej, sposobie zarządzania i tworzeniu lepszego modelu życia swoich mieszkańców. Strategia rozwoju jest jednym z elementów prowadzenia ekorozwoju Gminy Kozielice, który nawiązuje do:

- Strategii Rozwoju Kraju,
- programów strategicznych wyższego szczebla,
- lokalnych wartości, zasobów i zagrożenia środowiskowego,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Podstawowe założenie zrównoważonego rozwoju wymagają zastąpienia filozofii maksymalnego zysku filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu gminnego i mieszkańców gminy (wspomniane wcześniej rozmowy z mieszkańcami i edukacja). Właśnie w gminie wspólny interes jest szczególnie ważny i musi uwzględniać potrzeby wszystkich mieszkańców. Jest to model życia, w którym ludzie starają się żyć w zgodzie z przyrodą i mieć wpływ na otaczającą ich rzeczywistość społeczną i gospodarczą.

XII. MONITOROWANIE STRATEGII

12.1. ZASADY MONITORINGU

W procesie wdrażania strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w niej wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania oraz będą mogły być dokonane modyfikacje strategii.

Monitorowanie powinno być oparte o system wskaźników, które odnoszą się do postawionych celów, określenie ich wartości obecnej jak i zakładanej, oczekiwanej po okresie wdrażania zapisów strategii. Inaczej mówiąc, wskaźniki monitorowania projektowanych przedsięwzięć powinny być realne, trafnie dobrane, mierzalne – umożliwiające wiarygodne i dostępne porównania.

Monitoring powinien dostarczać informacji o efektach wszystkich działań na rzecz rozwoju jednostki i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki rozwoju. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których tworzona jest nowa polityka.

Najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, środków finansowych, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w strategii zadań priorytetowych, niekorzystna sytuacja zewnętrzna i wewnętrzna jednostki, brak wsparcia instytucjonalnego, ograniczające prawo.

Ważnym elementem jest także monitoring odczuć społecznych sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz rozwoju, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów strategii.

12.2. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW STRATEGICZNYCH

W ocenie postępu wdrażania strategii rozwoju oraz jej faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie realizacji założonych celów. Powinny one być realizowane przy pomocy wskaźników (mierników) omówionych powyżej.

Poniżej zaproponowano najistotniejsze wskaźniki, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i może być modyfikowana:

- procent mieszkańców objętych siecią wodociągową,
- procent mieszkańców objętych siecią kanalizacyjną,
- procent mieszkańców objętych siecią gazową,
- wysokość dochodów do budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- wysokość wydatków z budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca,
- długość zlikwidowanej sieci z materiałów azbestowych,
- długość wybudowanych / zmodernizowanych dróg,
- liczba budynków przekształconych na cele aktywizacji społecznej mieszkańców,

- ilość wybudowanych mieszkań socjalnych,
- liczba zrealizowanych projektów z UE,
- % lesistości,
- liczba pomników przyrody,
- roczna powierzchnia nasadzeń / zalesień,
- ilość wykonanych działań pielęgnacyjnych terenów zielonych,
- jakość środowiska przyrodniczego: jakość wód, powietrza, gleb itd.,
- ilość zebranych odpadów komunalnych,
- osiągnięty wskaźnik recyklingu, ograniczenia składowania bioodpadów,
- wyniki sprawdzianów i testów na etapie szkoły podstawowej i gimnazjum,
- ilość wysokich miejsc zajmowanych w konkursach edukacyjnych,
- ilość kursów doskonalących, zorganizowanych dla nauczycieli,
- ilość absolwentów z wykształceniem kierunkowym,
- liczba osób, które podniosły kwalifikacje zawodowe,
- ilość interwencji służb bezpieczeństwa (policji, straży pożarnej),
- ilość placówek zdrowia,
- ilość specjalistów dyżurujących w placówce zdrowia,
- ilość nowych zakładów pracy,
- ilość powstałych nowych miejsc pracy,
- liczba budynków poddanych termomodernizacji,
- ilość zainstalowanych odnawialnych źródeł energii,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%),
- udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności (%),
- udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci (%),
- liczba osób bezrobotnych,
- stopa bezrobocia,
- liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1 000 mieszkańców,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- liczba udzielonych noclegów,
- liczba projektów zrealizowanych na rzecz rozwoju (konkursy, szkolenia itp.),
- liczba wydarzeń kulturalnych,
- ilość lokalnych stowarzyszeń i grup działania,
- ilość ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych,
- długość ścieżek rowerowych, pieszych, ciągów rowerowo - pieszych.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne:

Stan prawny na czerwiec 2017 r.

Regulacje prawne w zakresie polityki rozwoju zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszej Strategii, należy zaliczyć:

- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2016 poz. 383 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2016 poz. 446 ze zm.),
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (Dz. U. 2015, poz. 469 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2016 poz. 2134 ze zm.),

Literatura i wybrane materiały:

- Warmińska M., Dąbrowska A. (2012 r.), „Produkty regionalne narzędziem promocji turystyki na obszarach wiejskich województwa pomorskiego”,
- Zajadacz A., Śniadek J. (2009) „Ocena potencjału turystycznego”. W: Młynarczyk Z., Zajadacz A. (red.) „Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki t. 3”, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań,
- Poradnik „Planowanie strategiczne – Poradnik dla pracowników administracji publicznej” (2012 r.),
- Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- Traktat Ustanawiający WE Tytuł XX - Współpraca Na Rzecz Rozwoju,
- Europa 2020 (2010 r.),
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2023-2028,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Pyrzyckiego,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kozielice,
- uchwały, materiały i opracowania będące w posiadaniu Urzędu Gminy w Kozielicach,
- informacje publikowane w ogólnodostępnych internetowych portalach tematycznych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Kozielice.....	10
Tabela 2. Stan ludności Gminy Kozielice w dniu 16.12.2017 r.....	15
Tabela 3. Zabytki nieruchome na terenie Gminy Kozielice	32
Tabela 4. Wykaz budynków i obiektów użyteczności publicznej będących we władaniu Samorządu Gminy Kozielice.....	38
Tabela 5. Analiza SWOT dla Gminy Kozielice – silne i słabe strony	50
Tabela 6. Analiza SWOT dla Gminy Kozielice – szanse i zagrożenia	52
Tabela 7. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze komunikacja i dostęp do mediów.....	55
Tabela 8. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura	56
Tabela 9. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze sport, zdrowie.....	56
Tabela 10. Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w obszarze ochrona środowiska i wygląd gminy	57
Tabela 11. Ocena poziomu występowania problemów na terenie Gminy Kozielice w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że problem występuje z dużym nasileniem, natomiast 5 oznacza, że problem nie występuje lub jest znikomy	58
Tabela 12. Mocne i słabe strony Gminy Kozielice mierzone ilością odpowiedzi udzielonych na zadane w ankiecie pytanie.....	59
Tabela 13. Ocena najważniejszych potrzeb na najbliższe lata na terenie Gminy Kozielice w oparciu o badanie ankietowe	59
Tabela 14. Zadania szczegółowe przewidziane do realizacji do roku 2026.....	74

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Kozielice w powiecie pyrzyckim na tle województwa zachodniopomorskiego.....	8
Ryc. 2. Miejscowości Gminy Kozielice na tle sieci komunikacyjnej, wód powierzchniowych i rzeźby terenu	9
Ryc. 3. Użytkowanie terenu Gminy Kozielice.....	11
Ryc. 4. Obszary dla których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Kozielice	13
Ryc. 5. Zmiany liczby ludności Gminy Kozielice w latach 2010-2015 z uwzględnieniem płci.....	14
Ryc. 6. Piramida wieku ludności Gminy Kozielice w roku 2015.....	16
Ryc. 7. Udział liczby ludności Gminy Kozielice w latach 2010-2015 wg ekonomicznych grup wieku	17
Ryc. 8. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	17
Ryc. 9. Wskaźniki obciążenia demograficznego	18
Ryc. 10. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2015	19
Ryc. 11. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium czasu pozostawania bez pracy	20

Ryc. 12. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium wykształcenia	20
Ryc. 13. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium wieku	21
Ryc. 14. Udział (%) osób bezrobotnych w ogólnej ilości osób bezrobotnych wg kryterium stażu pracy	21
Ryc. 15. Podmioty gospodarki narodowej Gminy Kozielice – analiza wskaźnikowa za lata 2010-2015.....	23
Ryc. 16. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej – porównanie	24
Ryc. 17. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	25
Ryc. 18. Liczba dzieci i uczniów w kształcących się na terenie Gminy Kozielice w latach 2010-2015	26
Ryc. 19. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Kozielice w latach 2010-2015	29
Ryc. 20. Sieć komunikacyjna Gminy Kozielice	36
Ryc. 21. Sieć hydrograficzna Gminy Kozielice na tle lasów, miejscowości i granic administracyjnych	41
Ryc. 22. Położenie obszarów Natura 2000 oraz użytków ekologicznych na terenie Gminy Kozielice.....	45
Ryc. 23. Położenie pomników przyrody na terenie Gminy Kozielice	46
Ryc. 24. Schemat analizy SWOT	49
Ryc. 25. Główne powody występowania problemów społecznych i zawodowych mieszkańców Gminy Kozielice.....	58
Ryc. 26. Planowanie strategiczne w Gminy Kozielice.....	67

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO STRATEGII ROZWOJU GMINY KOZIELICE NA LATA 2017-2026 – WYNIKI ANKIETYZACJI

WYNIKI ANKIETYZACJI – w ankiecie wzięło udział 40 uczestników – kolorem czerwonym zaznaczono ilość udzielonych odpowiedzi. Ponieważ na część pytań, można było udzielić więcej niż jedną odpowiedź oraz zdarzały się przypadki braku odpowiedzi na konkretne pytanie, suma udzielonych odpowiedzi nie musi wynosić 40.

PONIŻEJ WSKAZANO LICZBĘ ODPOWIEDZI NA KONKRETNE PYTANIE

OCENA WARUNKÓW ŻYCIA

Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w temacie „komunikacja i dostęp do mediów”

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
jakość dróg, ulic	0	15	20	5	0
dostępność chodników	0	3	19	18	0
stan, jakość chodników	0	3	16	18	3
dostęp do ścieżek rowerowych	1	1	1	36	1
dostęp do komunikacji zbiorowej (pks, busy)	2	5	19	12	2
dostęp do infrastruktury technicznej (wodociągi)	6	27	2	4	1
dostęp do infrastruktury technicznej (kanalizacja)	4	24	7	4	1
dostęp do infrastruktury technicznej (gazociągi)	0	2	9	22	7
dostęp do nowoczesnych technologii (komputer, internet)	4	25	7	3	1

Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w temacie „edukacja, struktura organizacyjna placówek oświaty, kultura”

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
jakość kształcenia w szkołach	8	28	2	0	2
liczebność klas w szkołach	2	30	2	1	5
dostępność przedszkoli	3	27	6	2	2
dostęp do oferty edukacyjnej dla dorosłych (kursy, szkolenia)	0	13	15	3	8
dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków, koło młodego chemika)	4	20	10	2	2
oferta kulturalna	5	19	8	3	4

Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w temacie „sport, zdrowie”

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
dostępność lekarza rodzinnego	0	17	11	9	3
dostępność lekarzy specjalistów	0	8	14	13	4
jakość świadczonych usług opieki zdrowotnej	0	11	11	11	5
dostępność placu zabaw	6	25	8	1	0
stan i wyposażenie placów zabaw	3	28	7	0	2
poczucie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej	2	28	4	2	2
dostępność miejsc sportu i rekreacji	4	20	14	1	1

Ocena warunków życia na terenie Gminy Kozielice w temacie „ochrona środowiska i wygląd gminy”

Jak ocenia Pan(i) warunki życia biorąc pod uwagę:	bardzo dobre	raczej dobre	raczej złe	bardzo złe	trudno powiedzieć
stan środowiska przyrodniczego	3	28	5	2	1
narażenie na zanieczyszczenia powietrza	2	19	5	1	12
narażenie na hałas	0	20	6	4	9
stan oświetlenia ulicznego	3	30	6	1	0
stan i jakość terenów rekreacyjnych, miejsc spacerowych	2	8	22	5	3
estetykę miejscowości i poszczególnych nieruchomości	0	17	14	6	3
atrakcyjność turystyczną Gminy Kozielice	2	12	12	9	5
czystość i porządek na terenie Gminy Kozielice	1	24	12	1	2

OCENA JAKOŚCI ŻYCIA I DIAGNOZA AKTYWNOŚCI LUDNOŚCI

Proszę ocenić poziom występowania problemów na terenie Gminy Kozielice w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza, że problem występuje z dużym nasileniem, natomiast 5 oznacza, że problem nie występuje lub jest znikomy.

Punktacja	1	2	3	4	5
alkoholizm	13	16	7	1	2
przemoc	3	6	10	15	4
uzależnienia	7	13	9	7	3
ubóstwo	0	13	19	5	1
bezrobocie	3	14	14	6	1
słaba oferta kulturalna	3	8	9	10	8
słaba oferta sportowa	1	3	14	12	8

Jak ocenia Pan(i) aktywność ludności poprzez udział w konkursach, imprezach sportowych i kulturalnych, grupach działania na terenie Gminy Kozielice?

- bardzo duża **1**
- duża **14**
- mała **23**
- bardzo mała **1**

Czy uczestniczy Pan(i) w imprezach sportowych i rekreacyjnych organizowanych na terenie Gminy Kozielice?

- zawsze **6**
- często **18**
- rzadko **15**

Jak spędza Pan(i) swój wolny czas?

- odpoczywam w domu (tv, komputer) **11**
- uprawiam sport, idę na spacer **16**
- odwiedzam znajomych lub rodzinę **22**
- idę na koncert, piknik, imprezę **5**
- podróżuję **14**

Jak często korzysta Pan(i) z infrastruktury rekreacyjnej (boisko, plac zabaw, tereny spacerowe) na terenie Gminy Kozielice?

- zawsze **0**
- często **19**
- rzadko **19**

Kto Pani/Pana zdaniem jest najbardziej narażony na wykluczenie społeczne w Gminie Kozielice (proszę wybrać jedną odpowiedź)?

- bezrobotni **10**
- niepełnosprawni **8**
- osoby starsze **17**

Jaki jest główny powód problemów społecznych i zawodowych mieszkańców Gminy Kozielice (proszę wybrać jedną odpowiedź)?

- brak odpowiedniego wykształcenia **3**
- brak motywacji i chęci rozwoju **24**
- niski stopień przedsiębiorczości **9**
- brak odpowiednich wzorców **5**

Jak wyobraża sobie Pani/Pan swoją sytuację społeczno – materialną za 5 lat?

- moja sytuacja poprawi się znacznie **14**
- moja sytuacja będzie na podobnym jak obecnie poziomie **22**
- moja sytuacja ulegnie pogorszeniu **0**

MOCNE I SŁABE STRONY

Jakie są według Pani/Pana największe problemy Gminy Kozielice, a gdzie widać perspektywy rozwoju. Prosimy ocenić elementy wymienione w tabeli (znakiem X).

Kryterium / ocena	zdecydowanie słaba strona	słaba strona	czynnik obojętny	silna strona	zdecydowanie silna strona
dostępność komunikacyjna	10	21	2	4	1
infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja, gaz)	1	10	11	13	2
dostęp do nowoczesnych technologii i internetu	2	11	9	13	2
rynek pracy	10	17	7	3	1
oferta edukacyjna	1	12	11	9	4
oferta sportowo - rekreacyjna	1	10	10	13	3
oferta turystyczna	8	13	14	2	1
tradycje i zwyczaje	1	12	11	12	1
przedsiębiorczość mieszkańców	6	17	9	4	1
aktywność związków i stowarzyszeń itp.	5	22	7	3	1
walory przyrodnicze	1	6	7	19	5
walory historyczne i zabytkowe	3	10	15	7	3

Ocena najważniejszych potrzeb, czyli w co należy inwestować na terenie Gminy Kozielice?

- Rozbudowa dróg, ulic i parkingów **27**
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej **16**
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej **20**
- Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej **14**
- Rozbudowa i modernizacja sieci energetycznej **8**
- Inwestycje w odnawialne źródła energii **13**
- Inwestycje w oświatę i edukację **18**
- Poprawa dostępności przedszkoli i żłobków **16**
- Aktywizacja osób starszych i opieka nad nimi **16**
- Poprawa warunków dla inwestorów **16**
- Wsparcie dla osób najbiedniejszych **12**
- Dofinansowanie opieki zdrowotnej i badań profilaktycznych **16**
- Rozwój terenów sportowych rekreacyjnych **20**
- Promocja i rozwój turystyki **20**
- Organizacja imprez sportowych, inwestycje w sport **14**
- Promocja i inwestycje w kulturę **12**
- Inne.....

Jeśli mają Państwo własne pomysły, uwagi i wnioski jakie należy wykorzystać przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Kozielice na lata 2017-2026, to proszę je wskazać poniżej.

Wymieniono pomysły:

- zgromadzenie środków na rozwinięcie własnych firm, np. na przedsiębiorstwo komunalne (woda, ścieki),
- inwestycje w odnawialne źródła energii,
- branie udziału w projektach, np. projekcie zaopatrzenia gminy w gaz,
- pomoc osobom starszym i wykluczonym społecznie (stworzenie miejsca i prace dydaktyczne), aktywizacja osób starszych,
- budowa ścieżki rowerowej Kozielice-Pyrzyce,
- budowa boiska do piłki nożnej, przygotowanie obiektów sportowych i miejsc rekreacji dla młodzieży,
- zwiększenie częstotliwości patroli policji, podniesienie bezpieczeństwa (straż pożarna),
- wprowadzanie prac społecznych dla osób korzystających z pomocy społecznej,
- dofinansowanie opieki zdrowotnej i badań profilaktycznych,
- zainteresowanie sponsorów Gminą Kozielice,
- poprawa edukacji w szkołach,
- zwiększenie częstotliwości jazdy busów,
- poprawa jakości infrastruktury drogowej z chodnikami i ścieżkami rowerowymi,
- rozwój terenów inwestycyjnych, poprawa warunków dla inwestorów,
- poprawa dostępności przedszkoli i żłobków,
- wsparcie dla osób najbiedniejszych,
- promocja i rozwój turystyki,
- promocja i inwestycje w kulturę,
- organizacja w ramach konsultacji społecznych większej liczby spotkań, wywiadów z sołtysami, stworzenie grupy focusowej.

METRYCZKA

1) W jakim przedziale wiekowym się Pan(i) znajduje?

- do 24 lat **7**
- 25-35 lat **12**
- 36-50 lat **13**
- 51-70 lat **8**
- co najmniej 71 lat **0**

2) Płeć:

- Kobieta **17**
- Mężczyzna **23**

3) Proszę określić swój związek z Gminą Kozielice:

- tu mieszkam i pracuję **26**
- tylko tu mieszkam **13**
- tylko tu pracuję **1**

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY!